

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

SPRAWOZDANIE Z MONITORINGU SIEDLISKA 6230 BOGATE FLORYSTYCZNIE GÓRSKIE I NIŻOWE MURAWY BLIŹNICZKOWE (*NARDETALIA* - PŁATY BOGATE FLORYSTYCZNIE)

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie), cała Polska, wprowadzenie

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie), cała Polska, wprowadzenie

INFORMACJE OGÓLNE

1. Kod i nazwa rodzaju

6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie)

2. Informacja w jakich regionach biogeograficznych występuje dane siedlisko

Alpejski

Kontynentalny

3. Koordynatorzy główni: obecny i w poprzednich badaniach

2016-2018: Joanna Perzanowska

2013-2014: Wojciech Mróz

2006-2008: Wojciech Mróz

4. Koordynatorzy krajowi: obecny i w poprzednich badaniach

2016-2018: Dan Wołkowycki

2013-2014: Joanna Korzeniak (2013), Natalia Mikita (2014)

2006-2008: Joanna Korzeniak

5. Współpracownicy obecni i w poprzednim badaniu

2016-2018: Andrzej Kalembe, Danuta Urban, Hanna Kuciel, Joanna Perzanowska, Edward Walusiak, Sławomir Wróbel, Hanna Wójciak, Iwona Łazowy-Szczepanowska, Katarzyna Kozłowska-Kozak, Diana Mańkowska-Jurek, Remigiusz Pielech, Roksana Krause, Sylwia Wierzcholska, Tomasz Załuski

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie), cała Polska, wprowadzenie

2013-2014: Andrzej Kalemba, Dominik Kopeć, Hanna Wójciak, Iwona Łazowy-Szczepanowska, Katarzyna Kozłowska-Kozak, Remigiusz Pielech, Sylwia Wiercholska, Danuta Urban

2006-2008: Wójciak Hanna

6. Eksperci lokalni obecni i w poprzednich badaniach

2016-2018: Dan Wołkowicki, Danuta Urban, Dorota Gawenda-Kempczyńska, Dorota Michalska-Hejduk, Grzegorz Kaliszewski, Grzegorz Vončina, Hanna Wójciak, Iwona Łazowy-Szczepanowska, Jan Zarzycki, Joanna Korzeniak, Maciej Kozak, Marek Malicki, Michał Smoczyk, Paweł Nejfeld, Stanisław Kucharzyk, Tomasz Załuski

2013-2014: Anna Koczur, Anna Orlik, Dan Wołkowicki, Danuta Urban, Dorota Gawenda-Kempczyńska, Dorota Michalska-Hejduk, Grzegorz Kaliszewski, Hanna Wójciak, Iwona Kuras, Jan Zarzycki, Jerzy Parusel, Joanna Korzeniak, Maciej Kozak, Marek Malicki, Michał Smoczyk, Natalia Ogrodniczuk, Roksana Krause, Stanisław Kucharzyk, Tomasz Załuski

2006-2008: Alicja Suder, Dan Wołkowicki, Danuta Urban, Maciej Kozak, Roksana Krause

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie), cała Polska, wprowadzenie

7. Lata i miesiące obecnych i poprzednich badań z informacją, czy jeżeli były istotne różnice w porze badań oraz warunkach pogodowych pomiędzy kolejnymi powtórzeniami badań, mogły one wpłynąć na różnice w wynikach badań:

Region biogeograficzny	Stanowisko	Termin przeprowadzenia prac monitoringowych w latach			Uwagi
		2006-2008	2013-2014	2016-2018	
ALP	100 Piorunowiec	2007-08-17	2014-08-22	06.07.2018 r.	
ALP	101 Polana Przysłop Dolny	2006-09-04	2008-08-22		
ALP	1081 Hala Długa	2007-08-16	2014.07.08	07.07.2018 r.	
ALP	1082 Małe Jaszcze	2007-08-18	2014-08-22	06.07.2018 r.	
ALP	1204 Hala Jodłowcowa	03.08.2008 r.	13.07.2014r.	20.06.2018r.	
ALP	1205 Hala Lipowska	27.07.2008r.	02.08.2014r.	04.08.2018r.	
ALP	1206 Mała Racza	2007-07-28	26.07.2014r.	21.06.2018r.	
ALP	1207 Rachowiec	2007-08-05	12.07.2014r.	21.06.2018r.	
ALP	1208 Rycerzowa	13.07.2008 r.	03.08.2014r.	22.06.2018	
ALP	1209 Śrubita	2007-07-28	27.07.2014r.	21.06.2018r.	
ALP	1305 Baligówka	2007-06-07 2007-09-02	11.07.2014	1.08.2018	
ALP	1306 Bór na Czerwonym	2007-09-02	11.07.2014	1.08.2018	
ALP	1308 Jasiowska Puścizna	2007-09-23	12.07.2014	1.08.2018	
ALP	1309 Puścizna Przybojec	2007-06-07 2007-09-09	12.07.2014	7.09.2018	
ALP	1310 Puścizna Wielka	2007-09-02	30.07.2014	7.09.2018	
ALP	1311 Za Lasem Kaczmarka	2007-09-09	12.07.2014	7.09.2018	
ALP	1457 Hala Ostre 1	2007-09-24	2.08.2014 r.	14.07.2018	
ALP	1458 Hala Ostre 2	2007-09-24	2.08.2014 r.	14.07.2018	
ALP	1459 Klimczok 1	2007-09-23	13.07.2014 r.	15.07.2018	
ALP	1460 Klimczok 2	2007-09-23	13.07.2014 r.	14.07.2018	
ALP	1461 Polana Bąkula 1	2007-09-24	19.07.2014 r.	15.07.2018	
ALP	1462 Skrzyczne	2007-09-23	13.07.2014 r.	15.07.2018	
ALP	4274 Kamienne Tomanowe		2013-08-06	30.08.2017	
ALP	4284 Czarna Skała		2013-08-08	18.08.2017	
ALP	4290 Roztoki Górne		2013-07-20	19.06.2018	
ALP	4293 Ciechania (E)		2013-06-26	21.06.2017	
ALP	4306 Polana Chochołowska		18.07.2013	27.06.2017	
ALP	4316 Trzydniowiański Wierch		19.07.2013	29.08.2017	
ALP	4343 Ciechania (W)		2013-09-03	21.06.2017	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie), cała Polska, wprowadzenie

Region biogeograficzny	Stanowisko	Termin przeprowadzenia prac monitoringowych w latach			Uwagi
		2006-2008	2013-2014	2016-2018	
ALP	4345 Za Polaną		2013-06-26; 2013-09-05; 2013-09-06	22.06.2017	
ALP	4347 Żydowskie		2013-09-03	22.06.2017	
ALP	4664 Turbacz		2013.07.16	30.06.2018	
ALP	4670 Podbukowiec		2013.07.16	17.06.2018	
ALP	4678 Kulasówka		2013.07.18	23.06.2018	
ALP	5369 Wujskie-Pitoniówka		2013-08-03	2017-06-03	
ALP	5599 Polana Bąkula 2		19.07.2014 r.	14.07.2018	
ALP	5628 Jankówki		2014-07-08	07.07.2018 r.	
ALP	86 Hala Młyńska pod Kiczorą	2006-09-04	2014-07-08	07.07.2018 r.	
ALP	88 Jamne	2006-09-02	2014-06-23	06.07.2018 r.	
ALP	89 Jaszczce	2006-09-03	2014-06-20		
ALP	90 Bukowe Berdo	2006-09-03	29.08.2014	9.08.2018	
ALP	91 Połonina Wetlińska	2006-08-31	26.08.2014	7.08.2018	
ALP	92 Wetlina - Pod Berdem	2006-08-30	26.08.2014	6.08.2018	
ALP	93 Ubocze i Rowień pod Połoniną Wetlińską	2006-08-06	30.08.2014	6.08.2018	
ALP	94 Pierwsze Pola	2006-08-11	9.08.2014	6.08.2018	
ALP	97 Pańska Przechybka	2006-08-11	2014-08-21	07.07.2018 r.	
ALP	983 Brelików	2006-08-11	08.08.2014		
ALP	984 Jałowe	2006-09-01	19.07.2014	9.08.2018	
ALP	985 Łodyna	2007-08-18	19.07.2014		
CON	1032 Kraśniany	2007-07-24	23. 07. 2014	24. 08. 2017	
CON	1033 Kuścińce	2007-08-25	23. 07. 2014	24. 08. 2017	
CON	1034 Nowodworce	2007-09-16	28. 07. 2014	06. 09. 2017	
CON	1035 Piaski	2007-09-14	24. 07. 2014	08. 07. 2017	
CON	1036 Zielona	2007-09-21	28. 07. 2014	09. 07. 2017	
CON	1037 Źródła Biebrzy	2007-09-21	23. 07. 2014	24. 08. 2017	
CON	1408 Źdżarka	2007-09-16	25.07.2014 r.	2018-08-16	
CON	1409 Luta	2007-08-16	25.07.2014 r.	16.08.2018	
CON	1410 Żłobek Mały 1	26. 07. 2008 r.	25.07.2014r.	2018-08-16 2018-09-21	
CON	1411 Żłobek Mały 2	2007-08-06	25.07.2014 r.	2018-08-16, 2018-09-21	
CON	1414 Podlaski droga		25.07.2014 r.	2018-08-16	
CON	1415 Żłobek ładowisko	26. 07. 2008 r.	25.07.2014 r.	2018-08-16	
CON	1500 Wrąbczyn I	9.08.2008	23.07.2014		
CON	1501 Wrąbczyn II	9.08.2008			

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie), cała Polska, wprowadzenie

Region biogeograficzny	Stanowisko	Termin przeprowadzenia prac monitoringowych w latach			Uwagi
		2006-2008	2013-2014	2016-2018	
CON	1503 Wrąbczyn III	10.08.2008	23.07.2014		
CON	1541 Wincenta 1	21.08.2008	24. 07. 2014	23. 08. 2017	
CON	1542 Wincenta 2	21.08.2008	24. 07. 2014	23. 08. 2017	
CON	1543 Krasny Borek	21.08.2008	24. 07. 2014	23. 08. 2017	
CON	4225 Żyznów		10.07.2011 24.07.2013	02.08.2018 r.	
CON	4250 Darnków I		24.07.2013	27.07.2018 r.	
CON	4251 Tokary		2013-08-19	09.08.2018	
CON	4252 Jawornica		18.08.2013	16.07.2017	
CON	4253 Podgórze		26.07.2013	17.07.2017	
CON	4254 Wola Pobiedzińska		2013-07-17	30.08.2018	
CON	4255 Pstrążna		12.07.2013	31.08.2018 r.	
CON	4256 Myślakowice		2013-07-17	31.08.2018	
CON	4257 Jakubowice I		12.07.2013	20.07.2018 r.	
CON	4265 Mostowice		13.07.2013	04.08.2018	
CON	4267 Skrzywno		2013-07-18	31.08.2018	
CON	4268 Wólka wołyńska		2013-07-10	09.08.2018	
CON	4269 Srebrny Uplaz		13.08.2013	2017-08-25	
CON	4270 Mszanna		2013-07-09	09.08.2018	
CON	4271 Równia pod Śnieżką		13.08.2013	2017-08-25	
CON	4275 Mokra Przełęcz		28.08.2013	2017-08-23	
CON	4285 Raszków II		25.08.2013	2017-08-05	
CON	4294 Polana Jakuszycka		22.06.2013	2018-08-05	
CON	4298 Orle		25.08.2013	2018-08-05	
CON	4311 Pieszowola		21.07.2013 r. 08.08.2013 r. 13.08.2013 r.	29.08.2018	
CON	4333 Horodyszcze 1		13.08.2013 r.	19.08.2017	
CON	4342 Horodyszcze 2		13.08.2013	19.08.2017	
CON	4344 Bagno Bubnów		09.07.2013 r. 6.08.2013 r. 13.08.2013 r.	2018-08-16 2018-09-21	
CON	4349 Maśluchy 1		14.08.2013	19.08.2017 r.	
CON	4350 Maśluchy 2		14.08.2013	19.08 2017 r.	
CON	4385 Rudawa	29.06.2012, 23.08.2012, 20.08.2013		16.04.2018 (kontrola wstępna), 04.08.2018	
CON	4387 Rogowice		17.07.2013	15.06.2017	
CON	4396 Gustawów		18.07.2013	9.06.2017	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie), cała Polska, wprowadzenie

Region biogeograficzny	Stanowisko	Termin przeprowadzenia prac monitoringowych w latach			Uwagi
		2006-2008	2013-2014	2016-2018	
CON	4401 Włochów S		18.07.2013	09.06.2017	
CON	4405 Włochów N		18.07.2013	9.06.2017	
CON	4421 Swojęcín		16.08.2013	22.07.2017, 27.08.2017	
CON	4422 Kiljanowo		27.08.2013	22.07.2017	
CON	4547 Raszków I		15.06.2013	2017-08-05	
CON	4549 Łabski Szczyt		21.08.2013	23.08.2017	
CON	4639 Podcibórz		25.09.2013	27.08.2017, 5.09.2017	
CON	4640 Gronowo		2.08.2013	23.08.2017	
CON	4641 Bagna Jeleńskie		10.08.2013	27.08.2017	
CON	4642 Wąpiersk		10.08.2013	5.09.2017	
CON	4696 Niemojów		18.08.2012 20.08.2013	04.08.2018	
CON	5405 Jakubowice II		30.07.2012	20.07.2018	
CON	5468 Darnków II		14.07.2012, 24.07.2013	27.07.2018	
CON	951 Bukowiec	2006-10-12	8.08.2014	20.08.2018	
CON	952 Grzędy	2006-10-11	21.08.2014	19.08.2018	
CON	953 Grzmiąca	2006-10-12	12.08.2014	20.08.2018	
CON	954 Jawiszów	2006-10-11	21.08.2014	19.08.2018	
CON	955 Kochanów	2006-10-11	21.08.2014	19.08.2018	
CON	956 Krzeszówek	2006-10-11	21.08.2014	19.08.2018	
CON	986 Magura	2006-10-11	28.07.2014	11.07.2018	
CON	987 Olszanica	2007-07-24 2007-08-12	28.07.2014	14.07.2018	
CON	988 Serednica	2007-07-24 2007-08-11	28.07.2014	14.07.2018	

Badania przeprowadzono od początku czerwca do początku września, najczęściej w lipcu i sierpniu. Przeważająca część stanowisk była monitorowana w podobnym czasie co poprzednio, a część nie, jednak przesunięcie terminu obserwacji zazwyczaj nie przekraczało miesiąca i nie powinno negatywnie rzutować na uzyskane wyniki.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie), cała Polska, wprowadzenie

8. Liczba stanowisk przypadająca na poszczególne etapy (cykle np. 2009-2011), ile nowych, ile usuniętych oraz niemonitorowanych w danym etapie (w latach 2016-2019)

Tab. 1. Liczba stanowisk przypadająca na poszczególne etapy badań dla siedliska Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Lata (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba monitorowanych stanowisk w regionach			Liczba usuniętych	Liczba dodanych	Liczba niemonitorowanych i nieusuniętych	Uwagi
		ALP	CON	RAZEM				
2006-2008	2006, 2007, 2008	36	32	68	8	68		
2013-2014	2013, 2014	49	67	116	6	56		
2016-2018	2017, 2018	45	65	110	7			

W okresie 2006-2008 monitorowano 68 stanowisk, z czego 36 w regionie alpejskim i 32 w kontynentalnym. Jedynie 6 stanowisk w 2 obszarach regionu kontynentalnego (Dolina Pisy, Ostoja Nadwarciańska) monitorowano wg obecnej metodyki monitoringu zintegrowanego. W okresie 2013-2014 nie kontynuowano obserwacji siedliska na 2 stanowiskach w regionie alpejskim (Wierchy, Hale Podgorcowe) oraz 6 w regionie kontynentalnym (Pasterka, Rogowa Kopa, Pod Małym Szczelińcem, Różana, Wrąbczyn II, Żłobek Trzeci). Do monitoringu włączono natomiast 56 nowych stanowisk: 15 w regionie alpejskim i 41 w kontynentalnym. W konsekwencji obserwacje przeprowadzono na 116 stanowiskach, z których 110 przewidziano do dalszego monitorowania. Z monitoringu wyłączono 6 stanowisk, na których siedlisko zanikło, przekształcając się w łąkę (Brelików, Łodyna w regionie alpejskim), borówczysko (Polana Przysłop Dolny w regionie alpejskim), wkrótce zaniknie (Jaszcze w regionie alpejskim), lub zostało zniszczone przez zamianę w pole uprawne (Wrąbczyn 1, Wrąbczyn III w regionie kontynentalnym).

W okresie **2016-2018** wykonano monitoring na 110 stanowiskach: 45 w regionie alpejskim i 65 w kontynentalnym. Po zakończeniu obserwacji zaproponowano zakończenie monitoringu na 7 stanowiskach. W regionie alpejskim siedlisko zanikło na 3 stanowiskach (Bór na Czerwonym na Torfowiskach Orawsko-Nowotarskich, Hala Młyńska pod Kiczorą w Gorcach oraz Bukowe Berdo w Bieszczadach), w regionie kontynentalnym na 4 stanowiskach, z których 3 (Magura, Olszanica, Serednica) leżą w Ostoi Góry Słonne, a jedno (Skrzynno) poza siecią Natura 2000.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie), cała Polska, wprowadzenie

Tab. 1A. Liczba obszarów przypadająca na poszczególne etapy badań dla siedliska Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Lata (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba monitorowanych obszarów w regionach			Liczba usuniętych	Liczba dodanych	Liczba niemonitorowanych i nieusuniętych	Uwagi
		ALP	CON	RAZEM				
2006-2008	2006, 2007, 2008	6	4	10		10		
2013-2014	2013, 2014	9	16	25		16	1	
2016-2018	2017, 2018	9	16	25			1	

W pierwszym cyklu monitoringu obserwacjami objęto płaty siedliska w 10 obszarach Natura 2000. W drugim cyklu monitoring poszerzono o 16 kolejnych obszarów: 3 w regionie alpejskim i 13 w kontynentalnym. Z dalszego monitoringu wyłączono natomiast stanowiska w Ostoi Nadwarciańskiej, gdzie siedlisko zostało zniszczone (Wrąbczyn 1, Wrąbczyn III). W trzecim cyklu na wszystkich 25 obszarach obserwacje powtórzono. Ostoja Góry Słonne leży po części w bioregionie alpejskim, po części w kontynentalnym.

9. Informacja czy była zmieniana metodyka, w tym waloryzacja oraz kiedy i na czym polegała

Dane z lat 2006, 2007 oraz część danych z 2008 zbierano według metodyki opracowanej dla monitoringu podstawowego i szczegółowego, które różnią się od metodyki monitoringu zintegrowanego, opublikowanej w 2010 roku i zastosowanej przy pracach w okresie 2013-2014, a także na niektórych stanowiskach w roku 2008. Prowadząc monitoring zintegrowany m.in. zrezygnowano z oceny następujących wskaźników: ekspansja borówki czarnej, ekspansja wrzosu, gatunki ekspansywne i inwazyjne, naturalny kompleks siedlisk, obecność nalotu drzew, obecność nalotu drzew i krzewów, zachowanie strefy ekotonowej, charakterystyczna kombinacja florystyczna, procent powierzchni zajętej przez siedlisko na transekcie.

W 2015 roku uszczegółowiona została waloryzacja wskaźników Gatunki dominujące i Bogactwo gatunkowe (errata na stronie internetowej http://siedliska.gios.gov.pl/images/pliki_pdf/publikacje/Erraty_i_modyfikacje_metodyk_monitoringu/6230-Grskie-i-niowe-murawy-bliniczkowe-Nardion---paty-bogate-florystycznie-Cz-I.pdf).

W przypadku wskaźnika Gatunki dominujące zmiana polegała na dodatkowym kryterium przy ocenie FV. Poprzednio oceniano wyłącznie pokrycie bliźniczki psiej trawki, które powinno przekraczać 50% powierzchni transektu. Obecnie ocenę FV wystawia się, gdy pokrycie bliźniczki jest większe niż 50% transektu lub współpanują gatunki charakterystyczne i wyróżniające dla rzędu *Nardetalia*. Wskaźnik Bogactwo gatunkowe został wyskalowany w oparciu o dane pełniejsze niż w pierwszym cyklu monitoringu. Przyjęto następujące zakresy liczbowe:

- dla oceny FV – powyżej 25 gatunków roślin naczyniowych/25 m², a w piętrze subalpejskim >13 gat./25 m² (poprzednio w piętrze subalpejskim > 20 gat./25 m²);

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie), cała Polska, wprowadzenie

- dla oceny U1 – 10-25 gat./25 m², a w piętrze subalpejskim 7-13 gat./25 m² (poprzednio w piętrze subalpejskim 10-20 gat./25 m²);
- dla oceny U2 – poniżej 10 gat./25 m², a w piętrze subalpejskim <7 gat./25 m² (poprzednio niezależnie od wysokości n.p.m. < 10 gat./25 m²).

W ostatnim cyklu monitoringu w ocenie wskaźników uwzględniono tę właśnie, aktualną wersję

10. Informacja o ewentualnym wykorzystaniu wyników z innych projektów

Nie korzystano z wyników uzyskanych w innych projektach.

11. Reprezentatywność wyników pod względem lokalizacji, ocena właściwego rozmieszczenia stanowisk

W pierwszym cyklu monitoringu ze względu na słabe rozpoznanie zasobów siedliska, szczególnie w regionie kontynentalnym, uzyskanych wyników nie można uznać za reprezentatywne. W drugim cyklu obserwacji (2013-2014) liczba monitorowanych stanowisk zwiększyła się z 68 do 116 i można przyjąć, że od tego czasu kontrolowane są główne zasoby siedliska w kraju. Brak stanowisk w północno-zachodniej Polsce wynika z bardzo niewielkich zasobów psiar w tym regionie.

12. Informacja o liczbie działek prywatnych

Siedlisko występuje w przewadze na gruntach prywatnych (67 stanowisk), rzadziej na gruntach Skarbu Państwa (27 stanowisk), należących do wspólnot (6 stanowisk), gminy (2 stanowiska). W przypadku 2 stanowisk (Jasiowska Puścizna, Podgórze) własność była mieszana: po części prywatna, po części Skarbu Państwa. Dla 6 stanowisk nie udało się ustalić stosunków własnościowych. Szczegółowe informacje o liczbie działek prywatnych przypadających na monitorowane stanowiska zestawiono w tabeli poniżej:

Stanowisko	Region	Liczba działek
Bór na Czerwonym	ALP	11
Hala Jodłowcowa	ALP	1
Hala Lipowska	ALP	1
Hala Ostre 1	ALP	1
Hala Ostre 2	ALP	2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie), cała Polska, wprowadzenie

Jamne	ALP	3
Kulasówka	ALP	1
Mała Racza	ALP	1
Małe Jaszcze	ALP	4
Piorunowiec	ALP	10
Podbukowiec	ALP	3
Puścizna Przybojce	ALP	17
Puścizna Wielka	ALP	6
Rachowiec	ALP	3
Rycerzowa	ALP	1
Śrubita	ALP	1
Turbacz	ALP	2
Wujskie-Pitoniówka	ALP	1
Bagna Jeleńskie	CON	1
Bagno Bubnów	CON	1
Bukowiec	CON	2
Darnków I	CON	1
Darnków II	CON	4
Grzędy	CON	1
Grzmiąca	CON	1
Gustawów	CON	1
Horodyszcze 1	CON	1
Horodyszcze 2	CON	3
Jakubowice I	CON	1
Jakubowice II	CON	8
Jawiszów	CON	2
Jawornica	CON	5
Kiljanowo	CON	2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie), cała Polska, wprowadzenie

Kochanów	CON	1
Krasny Borek	CON	1
Kraśniany	CON	1
Krzeszówek	CON	2
Kuścińce	CON	3
Luta	CON	1
Łabski Szczyt	CON	6
Magura	CON	2
Maśluchy 1	CON	1
Maśluchy 2	CON	1
Mostowice	CON	7
Niemojów	CON	4
Olszanica	CON	2
Podcibórz	CON	1
Podlaski droga	CON	1
Pstrążna	CON	2
Raszów I	CON	2
Raszów II	CON	1
Rogowice	CON	1
Rudawa	CON	1
Serednica	CON	2
Swojęcín	CON	1
Tokary	CON	kilka
Wąpiersk	CON	1
Wincenta 1	CON	1
Wincenta 2	CON	1
Włochów N	CON	5
Włochów S	CON	1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie), cała Polska, wprowadzenie

Wola Pobiedzińska	CON	1
Źródła Biebrzy	CON	2
Żłobek łądowisko	CON	1
Żłobek Mały 1	CON	1
Żłobek Mały 2	CON	1
Żyznów	CON	1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

II.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISKA

Tab. 2 Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Nazwa parametru	Nazwa wskaźnika	Lata	Suma monitorowanych stanowisk				Razem
			FV	U1	U2	XX	
Powierzchnia siedliska		2006-2008	10	7	16	3	36
		2013-2014	18	11	20		49
		2016-2018	13	10	22		45
<u>Gatunki charakterystyczne</u>		2006-2008	6	13	2		24
		2013-2014	29	15	5		49
		2016-2018	31	10	4		45
Bogactwo gatunkowe		2006-2008	9	9	9		27
		2013-2014	14	25	7	3	49
		2016-2018	17	23	5		45
<u>Ekspansja krzewów i podrostu drzew</u>		2006-2008	7	10	5		22
		2013-2014	33	13	3		49
		2016-2018	28	14	3		45
Eutrofizacja		2006-2008	22	12		2	36
		2013-2014	43	5		1	49
		2016-2018	42	3			45
<u>Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych</u>		2006-2008		6	16		22
		2013-2014	17	8	23		48
		2016-2018	14	10	21		45
Obce gatunki inwazyjne		2006-2008	19	3			22
		2013-2014	47	2			49
		2016-2018	40	5			45
<u>Struktura przestrzenna płatów siedliska</u>		2006-2008	3	8	10		21
		2013-2014	16	15	18		49
		2016-2018	10	15	20		45
Charakterystyczna kombinacja florystyczna		2006-2008	1	11	6		18
Gatunki dominujące		2006-2008		3	3		6
		2013-2014	10	27	12		49
		2016-2018	10	11	24		45
Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje		2006-2008	1	2	6		9
		2006-2008		15	21		36
		2013-2014	11	12	26		49
Specyficzna struktura i funkcje							

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Nazwa parametru	Nazwa wskaźnika	Lata	Suma monitorowanych stanowisk				Razem
			FV	U1	U2	XX	
		2016-2018	7	10	28		45
Perspektywy ochrony		2006-2008	2	12	18	4	36
		2013-2014	10	17	22		49
		2016-2018	9	16	20		45
Ocena ogólna		2006-2008	1	12	23		36
		2013-2014	9	9	31		49
		2016-2018	6	9	30		45

Podkreśleniem wyróżniono wskaźniki kardynalne

W pierwszym cyklu monitoringu prowadzono obserwacje dla 36 stanowisk, jednak z powodu intensywnych prac nad metodyką badawczą co roku oceniano inny zestaw wskaźników. W latach 2007 i 2008 były to nawet dwa zestawy w jednym roku: inny dla m. podstawowego, inny dla szczegółowego lub zintegrowanego. Z tego powodu w poszczególne wskaźniki tak bardzo różnią się pod względem łącznej liczby stanowisk, na których je oceniano. Nie dotyczy to parametrów, które były stałym elementem oceny w każdym z typów monitoringu.

Tab. 2A1 Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony i parametrów łącznie na tych stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Nazwa parametru	Liczba stanowisk ze zmianą						inne zmiany (dotyczy tylko badań)	brak zmian	Suma stanowisk
	poprawa			pogorszenie					
	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM			
Powierzchnia siedliska	2		2	5	4	9		34	45
Specyficzna struktura i funkcje				6	1	7		38	45
Perspektywy ochrony	3	1	4	4	2	6		35	45
Ocena ogólna	2		2	6	1	7		36	45

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Tab. 2A2 Podsumowanie zmian ocen wskaźników łącznie na tych stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Nazwa wskaźnika	Liczba stanowisk ze zmianą								Suma stanowisk
	poprawa			pogorszenie			inne zmiany (dotyczy tylko badań)	brak zmian	
	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM			
Gatunki charakterystyczne	5		5	3		3		37	45
Bogactwo gatunkowe	6	1	7	4		4	2	32	45
Ekspansja krzewów i podrostu drzew	3		3	6	1	7		35	45
Eutrofizacja	3		3				1	41	45
Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	3		3	5	2	7		34	44
Obce gatunki inwazyjne				3		3		42	45
Struktura przestrzenna płatów siedliska	3		3	7	4	11		31	45
Gatunki dominujące	2	1	3	14	3	17		25	45
Podsumowanie	18	2	19	24	6	24	3	45	45

Podkreśleniem wyróżniono wskaźniki kardynalne

PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISK

II.A.1 Wskaźniki stanu ochrony, aktualne oddziaływania i przewidywane zagrożenia w regionie biogeograficznym

ALPEJSKIM NA STANOWISKACH

Na dwóch stanowiskach gorceńskich (Piorunowiec, Pańska Przechybka) w okresie 2013-2014 prowadzono obserwacje w nieco innych lokalizacjach niż w okresie 2006-2008. Przesunięcie transektów badawczych było spowodowane zmianą eksperta i brakiem dokładnych koordynat GPS. W 2017-2018 powrócono do lokalizacji z 2006-2008, ponieważ obejmowały większą powierzchnię psiary i lepiej odzwierciedlały stan siedliska w obszarze. Z powyższych względów porównywanie stanu wskaźników i parametrów ze stanem z okresu 2013-2014 jest dla tych dwóch stanowisk nieuprawnione.

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników Struktury i funkcji siedliska na stanowiskach

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Gatunki charakterystyczne – wskaźnik kardynalny, oceniony jako właściwy na niemal 70% stanowisk, jako niezadowalający na 22%. Najmniejszą liczbę gatunków charakterystycznych (zaledwie dwa: bliźniczka psia trawka *Nardus stricta* i przytulia hercyńska *Galium saxatile* lub pięciornik kurze ziele *Potentilla erecta*) stwierdzono na stanowiskach z Beskidu Śląskiego (ocena U2: Klimczok 2, Skrzyczne, Polana Bąkula 1, 2). Poza tym brak zależności między geograficznym rozmieszczeniem stanowisk i oceną wskaźnika. Najczęściej notowanymi gatunkami były: bliźniczka psia trawka; turzyca pigułkowata *Carex pilulifera*; fiołek psi *Viola canina*; krzyżownica zwyczajna *Polygala vulgaris*; jastrzębiec Lachenala *Hieracium lachenalii*; jastrzębiec kosmaczek *Hieracium pilosella*; pięciornik kurze ziele *Potentilla erecta*; przetacznik leśny *Veronica officinalis*; macierzanka zwyczajna *Thymus pulegioides*; izgrzyca przyziemna *Danthonia decumbens*. Na stanowiskach wysokogórskich bliźniczce towarzyszyły zazwyczaj: podbiałek alpejski *Homogyne alpina*; jastrzębiec alpejski *Hieracium alpinum*; turzyca zawsze zielona *Carex sempervirens*; goryczka kropkowana *Gentiana punctata*; kosmatka sudecka *Luzula sudetica*; prosienicznik jednogłówny *Hypochoeris uniflora*; pięciornik złoty *Potentilla aurea*; sasanka alpejska *Pulsatilla alba*. W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu stan wskaźnika poprawił się na 5 stanowiskach, a na 3 się pogorszył (Skrzyczne, Klimczok 1, Bór na Czerwonym) z uwagi na spadek liczby gatunków charakterystycznych.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Bogactwo gatunkowe – ponad połowa stanowisk uzyskała ocenę U1, 38% - właściwą i 11% - złą. Najbogatsze w gatunki były płaty siedliska w Bieszczadach, Ostoi Popradzkiej, Gorcach i na Orawie. W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu średnia liczba gatunków przypadająca na 25 m² zwiększyła się na 7 stanowiskach, zmniejszyła na 4. Dla 2 stanowisk (Kamienne Tomanowe, Trzydniowiański Wierch) nie można określić trendu z uwagi na ocenę nieznaną wystawioną poprzednio. Należy podkreślić, że wartość i ocena tego wskaźnika nie przekładają się na jakość siedliska.

Ekspansja krzewów i podrostu drzew - wskaźnik kardynalny; na 62% stanowisk pokrycie krzewów i drzew nie przekraczało 10% powierzchni (ocena FV), na 31% stanowisk było mniejsze niż 25% (ocena U1). Silnie zarośnięte psiary występowały na 2 stanowiskach bieszczadzkich (Pierwsze Pola, Ubocze i Rówień pod Połoniną Wetlińską – zarastają głównie brzoza i jałowcem) i jednym orawskim (Jasiowska Puścizna – zarastane przede wszystkim przez wierzby). W porównaniu do poprzedniego okresu obserwacji stan siedliska pogorszył się na 7 stanowiskach: Bór na Czerwonym, Jasiowska Puścizna, Za Lasem Kaczmarka, Puścizna Wielka (wszystkie z Torfowisk Orawsko-Nowotarskich), Ubocze i Rówień pod Połoniną Wetlińską (Bieszczady), Hala Ostre 2, Klimczok 1 (z Beskidu Śląskiego). W Gorcach i Beskidzie Śląskim na murawach bliźniczkowych rozprzestrzenił się głównie świerk, w Bieszczadach głównie brzoza zwisła, jałowiec i wierzby, podczas gdy w Kotlinie Orawsko-Nowotarskiej na różnych stanowiskach były to różne gatunki: wierzby, sosna zwyczajna, osika, brzoza brodawkowata, rzadziej kruszyna, jarzębina i świerk. Poprawa oceny na 3 stanowiskach (Bukowe Berdo, Połonina Wetlińska, Żydowskie) nie wiązała się z rzeczywistą poprawą stanu siedliska, lecz wynikała z doprecyzowania waloryzacji lub zaniżenia oceny poprzednio.

Eutrofizacja – gatunki wskazujące na eutrofizację siedliska odnaleziono na zaledwie 3 stanowiskach: Żydowskie (perz właściwy *Elymus repens*), Bór na Czerwonym (pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*), Jałowe (tu o eutrofizacji wnioskowano na podstawie grubej warstwy nierozłożonej materii organicznej). Na pozostałych stanowiskach stan wskaźnika oceniono jako właściwy. W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu ocena wskaźnika poprawiła się na 3 stanowiskach: Ciechania W, Ciechania E w Ostoi Magurskiej oraz Hala Długa w Ostoi Gorczańskiej, nie wiązało się to jednak z poprawą stanu siedliska, lecz z inną interpretacją wskaźnika. Jeżyna nie świadczy o eutrofizacji siedlisk w Beskidzie Niskim, natomiast w Gorcach ślady eutrofizacji były znikome i miały związek z prowadzonym na stanowisku wypasem owiec. Dla stanowiska w Żydowskim nie można określić trendu z uwagi na wystawioną poprzednio ocenę XX.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych – wskaźnik kardynalny; na 31% stanowisk jego stan był właściwy, na 22% stanowisk - niezadowolający i aż na 47% stanowisk zły. Najgorsza sytuacja panowała w zachodniej części bioregionu: w Beskidzie Śląskim i Żywieckim, gdzie wszystkie stanowiska uzyskały ocenę złą. Najczęściej murawy bliźniczkowe w Karpatach były zarastane przez borówkę czarną *Vaccinium myrtillus*, jeżyny *Rubus* spp. i malinę właściwą, dziurawiec czteroboczny *Hypericum maculatum*, mietlicę pospolitą *Agrostis capillaris*, trzcinniki: piaszkowy *Calamagrostis epigejos* w niższych położeniach i leśny *C. arundinacea* na połoninach, śmiałek pogięty *Deschampsia flexuosa*, kłosówkę miękką *Holcus mollis*. Na stanowisku Wujskie-Pitoniówka w Górach Słonnych rozprzestrzeniła się owsica omszona *Avenastrum pubescens*. W porównaniu do poprzedniego okresu obserwacji na 3 stanowiskach podniesiono ocenę wskaźnika: na stanowisku Turbacz nastąpiła poprawa, na stanowisku Jałowe – zmiana gatunku ekspansywnego, na stanowisku Wetlina pod Berdem – mimo podniesienia oceny z U2 do U1 stan wskaźnika nie poprawił się (poprzednia ocena była zaniżona), pokrycie jeżynyktóra ma bardzo duży potencjał rozprzestrzeniania się, przez co jest najgroźniejszym z gatunków ekspansywnych wzrosło z 5% do 10%. Na 7 stanowiskach ocena wskaźnika była niższa niż poprzednio, lecz nie wszędzie wiązała się z pogorszeniem stanu siedliska. Na stanowisku Pańska Przechybka w płacie siedliska nie zaobserwowano żadnych zmian negatywnych, a wręcz należy przypuszczać że stan siedliska będzie się poprawiał dzięki regularnemu użytkowaniu. Różnica w ocenie była konsekwencją zmian metodycznych (oceniany był inny transekt).

Obce gatunki inwazyjne – obecnie występowały na 5 stanowiskach: łubin trwały na stanowisku Jałowe, żarnowiec miotlasty – Wujskie-Pitoniówka, naparstnica purpurowa – Klimczok 1, 2 oraz sił chudy – w Skrzycznym. Stanowiska, na których odnaleziono rośliny inwazyjne leżały w zachodniej części bioregionu (Beskid Śląski) i na krańcach wschodnich (Góry Słonne). W porównaniu do poprzedniego okresu obserwacji na 3 stanowiskach z Beskidu Śląskiego nastąpiło pogorszenie stanu wskaźnika z uwagi na pojawienie się inwazyjnego gatunku obcego pochodzenia. Na pozostałych stanowiskach zmian nie odnotowano.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Struktura przestrzenna płatów siedliska - wskaźnik kardynalny; na 22% stanowisk jego stan określono jako właściwy, na 33% jako niezadowalający i na 44% jako zły. Nie zauważono zależności między oceną wskaźnika a geograficznym rozmieszczeniem stanowisk. Rozległe i zwarte płaty muraw bliźniczkowych obserwowano w wysokiej części Tatr (Czarna Skała, Trzydniowiński Wierch), w Kotlinie Orawsko-Nowotarskiej (Baligówka) i Beskidzie Śląskim (Klimczok 2, Skrzyczne). Nie tak duże, lecz stabilne były psiary gorczańskie (Jamne, Jankówki, Pańska Przechybka) oraz, sporadycznie, bieszczadzkie (Roztoki Górne). Przyczyną fragmentacji najczęściej było zarastanie przez krzewy, drzewa i borówkę czarną, rzadziej przez ekspansję roślinności łąkowej (m.in. Śrubita i Rachowiec w Beskidzie Żywieckim). W porównaniu do poprzedniego okresu obserwacji na 3 stanowiskach ocena wskaźnika była wyższa: Ciechania E i Połonina Wetlińska – z uwagi na stabilny areal siedliska, Piorunowiec – zmiana pozorna. Na 11 stanowiskach ocena pogorszyła się, w tym na jednym – Małe Jaszcze była to zmiana pozorna, ponieważ w poprzednim okresie badań ocena wskaźnika była zawyżona. Na pozostałych 10 stanowisk położonych w Beskidzie Śląskim (Hala Ostre 1, 2, Klimczok 1, Polana Bąkula 1, 2), na Torfowiskach Orawsko-Nowotarskich (Jasiowska Puścizna, Puścizna Wielka), w Bieszczadach (Pierwsze Pola, Ubocze i Rówień pod Połonią Wetlińską) i Górach Słonnych (Wujskie-Pitoniówka) zwiększyła się fragmentacja siedliska.

Gatunki dominujące – na 10 stanowiskach siedlisko miało właściwą strukturę dominacji, na 11 stanowiskach niezadowalającą i na 24 stanowiskach – złą. Niska ocena wiązała się z małym pokryciem bliźniczki psiej trawki, która powinna być w siedlisku 6230 dominantem. Wypierały ją ze zbiorowiska najczęściej borówka czarna, mietlica pospolita i krzewy. W porównaniu do poprzedniego okresu obserwacji na 17 stanowiskach nastąpiło pogorszenie. Na 3 stanowiskach (Mała Racza, Hala Lipowska, Pańska Przechybka) wyższa niż dawniej ocena wskaźnika wynikała ze zmiany waloryzacji a nie rzeczywistej poprawy stanu wskaźnika.

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla siedliska na stanowiskach

Pozytywne oddziaływania na siedlisko wiążą się z użytkowaniem rolniczym w formie możliwie zbliżonej do tradycyjnego pasterstwa. W obecnym cyklu badań wypas, głównie owiec, zaobserwowano na 10 stanowiskach, położonych w Beskidzie Śląskim (Polana Bąkula 1, 2), Żywieckim (Hala Jodłowcowa, Rycerzowa), Sądeckim (Kulasówka), Gorcach (Jankówki, Hala Długa, Jamne) i Tatrach i na Orawie (Baligówka, Dolina Chochołowska). Nieco częściej psiary były koszone, zazwyczaj w ramach działań ochrony czynnej realizowanej przez parki narodowe i krajobrazowe. Ten zabieg wykazano z 12 stanowisk rozproszonych w Beskidzie Żywieckim (Żywiecki PK), Sądeckim (Popradzki PK), Niskim (Magurski PN), Gorcach (Gorczański PN) i Bieszczadów. W Gorcach i na Orawie zwrócono uwagę na utrzymywanie się siedliska wzdłuż ścieżek i dróg gruntowych (D01.01): w miejscach wydeptywanych widoczne było ograniczenie ekspansji borówki czarnej i zwiększenie udziału gatunków charakterystycznych dla siedliska. Znacznie częściej notowano jednak negatywne oddziaływania na siedlisko związane z zaniechaniem wypasu (A04.03) i koszenia (A03.03), przejawiające się w nasileniu procesów prowadzących do zaniku siedliska, czyli oddziaływań zakodowanych jako I02, K02, K02.01, K02.03, K04, które w okresie

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

2017-2018 odnotowano łącznie na 36 stanowiskach. Wyraźnie mniejszą presję na siedlisko wywierały odwodnienie (J02.01, J02.06, K01.03: stanowiska mokrej psiary w Kotlinie Orawsko-Nowotarskiej), czy turystyka (G05.01, G02.10: stanowiska w Beskidzie Śląskim tuż przy ruchliwym szlaku turystycznym na Klimczok i Skrzyczne).

Na stanowiskach wysokogórskich (Czarna Skała, Trzydniowiański Wierch) nie odnotowano zagrożeń ani nacisków.

Wydaje się, że w porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu w płatach siedliska położonych na obszarach chronionych nieco częściej niż dawniej realizowane są zabiegi ochrony czynnej, jak koszenie i usuwanie krzewów (Magurski PN, Gorczański PN). W województwie śląskim i małopolskim realizowane są programy, związane z dofinansowaniem i rewitalizacją pasterstwa (Owca Plus, projekt Utrzymanie różnorodności biologicznej łąk i pastwisk górskich przez prowadzenie gospodarki pasterskiej), co powinno pozytywnie wpłynąć na stan ochrony siedliska.

3. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla siedliska na stanowiskach

Najpoważniejsze zagrożenie dla siedliska niezmiennie wiąże się z następstwami zarzucenia tradycyjnego pasterstwa, czyli różnymi przejawami sukcesyjnych przemian roślinności, z których najczęściej obserwowane to: rozprzestrzenianie się na murawach bliźniczkowych borówki czarnej i rozmaitych zbiorowisk zaroślowych. W miejscach znacznego nasilenia ruchu turystycznego siedlisko jest narażone na mechaniczne niszczenie (Klimczok, Skrzyczne), poza tym wydeptywanie raczej murawom bliźniczkowym służy. Bardzo niebezpieczny z punktu widzenia ochrony siedliska oligotroficznego, jakim są psiary, jest wzrost trofizmu podłoża. Trudno jednak go oszacować przy użyciu metodyki monitoringu. Konieczne są szczegółowe, „celowane” badania.

Zestaw zagrożeń dla siedliska jest raczej stały, nie zmienił się w stosunku do poprzednich cykli monitoringowych.

II.A.2. STAN OCHRONY I JEGO PARAMETRY W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM ALPEJSKIM - NA STANOWISKACH

1. Stan i zmiany w czasie parametru Powierzchnia siedliska na stanowiskach

Na niemal połowie stanowisk (22 stanowiska) powierzchnia muraw bliźniczkowych była bardzo mała lub mała z tendencją do zmniejszania się (ocena U2), na 10 stanowiskach oceniono ją jako niezadowalającą (U1), ponieważ powoli się zmniejszała lub też była stabilna lecz niewielka. Na zaledwie 13 stanowiskach areał siedliska był znaczny i/lub stabilny (ocena FV). W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu ocena wskaźnika była gorsza na 9 stanowiskach (m.in. w Beskidzie Śląskim, Kotlinie Orawsko-Nowotarskiej), lepsza na 2 stanowiskach: Ciechania E (areał jest stabilny) oraz Połonina Wetlińska (powierzchnia siedliska nie zmniejszyła się od 2006 roku, jest niewielka, lecz wciąż stosunkowo stabilna).

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim**2. Stan i zmiany w czasie parametru Struktura i funkcje siedliska na stanowiskach**

Na 28 stanowiskach parametr uzyskał ocenę złą, na 10 niezadowolającą i na 7 – dobrą. W Tatrach, Gorcach, Beskidzie Sądeckim i Niskim oceny parametru były zróżnicowane, natomiast najgorzej oceniono stan siedliska w Beskidzie Śląskim i Żywieckim. Największy wpływ na ocenę parametru miały oceny wskaźników kardynalnych: *Rodzime gatunki ekspansywnych roślin zielnych* oraz *Struktura przestrzenna płatów siedliska*. Relatywnie nisko oceniono także wskaźnik *Gatunki dominujące*. W porównaniu do poprzedniego cyklu badań na 7 stanowiskach odnotowano pogorszenie oceny, głównie z powodu zarastania muraw i postępującej ich fragmentacji. W przypadku stanowiska Pańska Przechybka nie można porównywać obecnej oceny z poprzednią, ponieważ przedmiotem oceny była inna powierzchnia.

3. Stan i zmiany w czasie parametru Perspektywy ochrony na stanowiskach

Dobre szanse dla siedliska prognozowano dla 9 stanowisk: 2 wysokogórskich muraw tatrzańskich, rozległej mokrej psiary w Baligówce, 2 dobrze zachowanych, użytkowanych psiar w Gorcach, niedużego lecz typowego płatu w Roztokach Górnych, 2 koszonych muraw w Ostoi Magurskiej w Beskidzie Niskim, oraz wypasanej psiary na Polanie Bąkula 1 w Beskidzie Śląskim. Niezadowolające perspektywy ochrony miało 16 stanowisk, a złe - aż 20, w tym wiele bieszczadzkich (wszystkie połoninowe) i z Beskidu Śląskiego. Najczęstszą przyczyną obniżania oceny tego parametru był długotrwały brak wypasu lub koszenia i zawansowany już proces zarastania siedliska. W porównaniu do poprzedniego cyklu obserwacji szanse na utrzymanie siedliska poprawiły się na 4 stanowiskach: Polan Bąkula 1, 2 – w związku z wprowadzeniem wypasu owiec, Turbacz – z uwagi na utrzymanie koszenia, Żydowskie – z powodu aktywnej ochrony prowadzonej przez Magurski PN.

4. Stan ochrony siedliska i jego zmiany w czasie na stanowiskach

Właściwy stan ochrony siedliska odnotowano na zaledwie 6 stanowiskach, niezadowolający na 9 stanowiskach i zły – na 30 stanowiskach. Stosunkowo najlepiej oceniono stan siedliska w Beskidzie Sądeckim i Niskim, najgorzej w Beskidzie Śląskim i Żywieckim. Na stanowiskach Bór na Czerwonem na Torfowiskach Orawsko-Nowotarskich, Hala Młyńska pod Kiczorą w Gorcach oraz Bukowe Berdo w Bieszczadach siedlisko zanikło, zarośnięte odpowiednio przez zarośla brzoźowo-wierzbowe, borówkę czarną, czy malinę właściwą. W przypadku stanowisk Jasiowska Puścizna, Jałowe, Pierwsze Pola, Ubocze i Rówień pod Połoniną Wetlińską, Wetlina pod Berdem siedlisko najprawdopodobniej zaniknie w niedługim czasie. Na 21 pozostałych stanowiskach czas ten będzie zapewne dłuższy.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

W porównaniu do poprzedniego cyklu badań ocena ogólna pogorszyła się na 7 stanowiskach, w tym na stanowisku Jamne była to zmiana pozorna, ponieważ w 2014 roku ocena ogólna błędnie zawyżona. Na 2 stanowiskach (Turbacz, Ciechania E) stan ochrony siedliska się poprawił.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

II.B. POZOSTAŁE TABELI NA POZIOMIE STANOWISKA

Tab. 3 Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych stanowiskach w regionie biogeograficznym alpejskim dla siedliska Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony (P1 – Powierzchnia, P2 – Specyficzna struktura i funkcje, P3 – Perspektywy ochrony, P4 – Stan ochrony (ocena ogólna))

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo krajna geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
1.	PLC120001	Tatry	małopolskie Tatry Zachodnie	4274	Kamienne Tomanowe	2013-2014 2016-2018	U2 U2	U1 U2	U1 U1	U2 U2
2.	PLC120001	Tatry	małopolskie Tatry Wysokie	4284	Czarna Skała	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
3.	PLC120001	Tatry	małopolskie Tatry Zachodnie	4306	Polana Chochołowska	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U1 U1	U1 U1	U1 U1
4.	PLC120001	Tatry	małopolskie Tatry Zachodnie	4316	Trzydniowiński Wierch	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
5.	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie Bieszczady Zachodnie	90	Bukowe Berdo	2013-2014 2016-2018	U2 U2	U2 U2	U2 U2	U2 U2
6.	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie Bieszczady Zachodnie	91	Płonina Wetlińska	2006-2008 2013-2014 2016-2018	XX U2 U1	U2 U1 U1	XX U2 U2	U2 U2 U2
7.	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie Bieszczady Zachodnie	92	Wetlina - Pod Berdem	2013-2014 2016-2018	U2 U2	U2 U2	U2 U2	U2 U2
8.	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie Bieszczady Zachodnie	93	Ubocze i Rowień pod Płoniną Wetlińską	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U1 FV U2	U1 U1 U2	U1 U1 U2	U1 U1 U2
9.	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie Bieszczady Zachodnie	94	Pierwsze Pola	2013-2014 2016-2018	U2 U2	U2 U2	U1 U2	U2 U2
10.	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie Bieszczady Zachodnie	95	Wierchy	2006-2008	XX	U2	XX	U2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo krajna geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
11.	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie Bieszczady Zachodnie	4290	Roztoki Górne	2013-2014	FV	FV	FV	FV
						2016-2018	FV	FV	FV	FV
						2006-2008	U1	U1	FV	U1
12.	PLH120016	Torfowiska Orawsko-Nowotarskie	małopolskie Kotlina Orawsko-Nowotarska	1305	Baligówka	2013-2014	FV	FV	FV	FV
						2016-2018	FV	FV	FV	FV
						2006-2008	U1	U1	U1	U1
13.	PLH120016	Torfowiska Orawsko-Nowotarskie	małopolskie Kotlina Orawsko-Nowotarska	1309	Puścizna Przybojec	2013-2014	U1	U1	U1	U1
						2016-2018	U2	U1	U1	U2
						2006-2008	U1	U1	U1	U1
14.	PLH120016	Torfowiska Orawsko-Nowotarskie	małopolskie Kotlina Orawsko-Nowotarska	1310	Puścizna Wielka	2013-2014	FV	FV	FV	FV
						2016-2018	U2	U2	U2	U2
						2006-2008	FV	U1	U2	U1
15.	PLH120016	Torfowiska Orawsko-Nowotarskie	małopolskie Kotlina Orawsko-Nowotarska	1311	Za Lasem Kaczmarka	2013-2014	U1	U1	U1	U1
						2016-2018	U1	U1	U1	U1
						2006-2008	U2	U2	U1	U2
16.	PLH120018	Ostoja Gorczańska	małopolskie Gorce	86	Hala Młyńska pod Kiczorą	2013-2014	U2	U2	U1	U2
						2016-2018	U2	U2	U2	U2
17.	PLH120018	Ostoja Gorczańska	małopolskie Gorce	87	Hale Podgorcowe	2006-2008	U1	U1	XX	U1
						2006-2008	U2	U1	U2	U2
18.	PLH120018	Ostoja Gorczańska	małopolskie Gorce	88	Jamne	2013-2014	FV	FV	U1	FV
						2016-2018	FV	FV	U1	U1
						2006-2008	U2	U2	U2	U2
19.	PLH120018	Ostoja Gorczańska	małopolskie Gorce	97	Pańska Przechybka	2013-2014	FV	FV	FV	FV
						2016-2018	FV	U1	FV	U1
20.	PLH120018	Ostoja Gorczańska	małopolskie Gorce	100	Piorunowiec	2006-2008	FV	U1	U1	U1
						2013-2014	U1	U2	U2	U2
						2016-2018	U1	U2	U2	U2
						2006-2008	U2	U2	U2	U2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
21.	PLH120018	Ostoja Gorczańska	małopolskie Gorce	101	Polana Przysłop Dolny	2013-2014	U2	U2	U2	U2
22.	PLH120018	Ostoja Gorczańska	małopolskie Gorce	1081	Hala Długa	2006-2008	U2	U2	U1	U2
						2013-2014	U1	U2	U1	U2
						2016-2018	U1	U2	U1	U2
23.	PLH120018	Ostoja Gorczańska	małopolskie Gorce	1082	Małe Jaszcze	2006-2008	U1	U2	U1	U2
						2013-2014	U1	U1	U1	U1
						2016-2018	U2	U2	U2	U2
24.	PLH120018	Ostoja Gorczańska	małopolskie Gorce	5628	Jankówki	2013-2014	FV	FV	FV	FV
						2016-2018	FV	FV	FV	FV
25.	PLH120019	Ostoja Popradzka	małopolskie Beskid Sądecki	4664	Turbacz	2013-2014	FV	U1	U2	U2
						2016-2018	FV	U1	U1	U1
26.	PLH120019	Ostoja Popradzka	małopolskie Beskid Sądecki	4670	Podbukowiec	2013-2014	U1	U1	U1	U1
						2016-2018	U1	U1	U1	U1
27.	PLH120019	Ostoja Popradzka	małopolskie Beskid Sądecki	4678	Kulasówka	2013-2014	U1	U1	U1	U1
						2016-2018	U1	U1	U1	U1
28.	PLH180001	Ostoja Magurska	podkarpackie Beskid Niski	4293	Ciechania (E)	2013-2014	U2	U1	U1	U2
						2016-2018	U1	U1	U1	U1
29.	PLH180001	Ostoja Magurska	podkarpackie Beskid Niski	4343	Ciechania (W)	2013-2014	FV	FV	FV	FV
						2016-2018	FV	FV	FV	FV
30.	PLH180001	Ostoja Magurska	podkarpackie Beskid Niski	4345	Za Polaną	2013-2014	U1	FV	FV	U1
						2016-2018	U1	U1	FV	U1
31.	PLH180001	Ostoja Magurska	podkarpackie Beskid Niski	4347	Żydowskie	2013-2014	U2	U2	U2	U2
						2016-2018	U2	U2	U1	U2
						2006-2008	U2	U1	U1	U1
32.	PLH180013	Ostoja Góry Słonne	podkarpackie Góry Sanocko-Turczańskie	985	Łodyna	2013-2014	U2	U2	U2	U2
33.	PLH180013	Ostoja Góry Słonne	podkarpackie Góry Sanocko-Turczańskie	5369	Wujskie-Pitoniówka	2013-2014	U2	U2	U2	U2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
						2016-2018	U2	U2	U2	U2
34.	PLH240005	Beskid Śląski	śląskie Beskid Śląski	1457	Hala Ostre 1	2006-2008	FV	U2	U2	U2
						2013-2014	FV	U2	U2	U2
						2016-2018	U1	U2	U2	U2
35.	PLH240005	Beskid Śląski	śląskie Beskid Śląski	1458	Hala Ostre 2	2006-2008	FV	U2	U2	U2
						2013-2014	FV	U2	U2	U2
						2016-2018	U2	U2	U2	U2
36.	PLH240005	Beskid Śląski	śląskie Beskid Śląski	1460	Klimczok 2	2006-2008	FV	U2	U2	U2
						2013-2014	FV	U2	U2	U2
						2016-2018	FV	U2	U2	U2
37.	PLH240005	Beskid Śląski	śląskie Beskid Śląski	1461	Polana Bąkula 1	2006-2008	FV	U2	U2	U2
						2013-2014	FV	U2	U2	U2
						2016-2018	FV	U2	FV	U2
38.	PLH240005	Beskid Śląski	śląskie Beskid Śląski	5599	Polana Bąkula 2	2006-2008	FV	U2	U2	U2
						2013-2014	FV	U2	U2	U2
						2016-2018	FV	U2	U1	U2
39.	PLH240006	Beskid Żywiecki	śląskie Beskid Żywiecki	1204	Hala Jodłowcowa	2006-2008	U2	U2	U1	U2
						2013-2014	U2	U2	U1	U2
						2016-2018	U2	U2	U1	U2
40.	PLH240006	Beskid Żywiecki	śląskie Beskid Żywiecki	1205	Hala Lipowska	2006-2008	U1	U1	U2	U1
						2013-2014	U2	U2	U2	U2
						2016-2018	U2	U2	U2	U2
41.	PLH240006	Beskid Żywiecki	śląskie Beskid Żywiecki	1206	Mała Racza	2006-2008	U2	U2	U2	U2
						2013-2014	U2	U2	U1	U2
						2016-2018	U2	U2	U1	U2
42.	PLH240006	Beskid Żywiecki	śląskie Beskid Śląski	1207	Rachowiec	2006-2008	U2	U2	U2	U2
						2013-2014	U2	U2	U2	U2
						2016-2018	U2	U2	U2	U2
43.	PLH240006	Beskid Żywiecki	śląskie Beskid Żywiecki	1208	Rycerzowa	2006-2008	U2	U2	U1	U2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
						2013-2014 2016-2018	U2 U2	U2 U2	U1 U1	U2 U2
44.	PLH240006	Beskid Żywiecki	śląskie Beskid Żywiecki	1209	Śrubita	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U2 U2	U2 U2	U1 U1	U2 U2
45.			małopolskie Gorce	89	Jaszcze	2006-2008 2013-2014	U2 U2	U2 FV	U2 U2	U2 U2
46.			podkarpackie Góry Sanocko-Turczańskie	983	Brelików	2006-2008 2013-2014	U2 U2	U1 U2	U1 U2	U1 U2
47.			podkarpackie Góry Sanocko-Turczańskie	984	Jałowe	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U2 U2	U1 U2	U1 U2	U1 U2
48.			małopolskie Kotlina Orawsko-Nowotarska	1306	Bór na Czerwonym	2006-2008 2013-2014 2016-2018	FV U2	U1 U2	FV U2	FV U2
49.			małopolskie Kotlina Orawsko-Nowotarska	1308	Jasiowska Puścizna	2006-2008 2013-2014 2016-2018	FV U2	U1 U2	U2 U2	U1 U2
50.			śląskie Beskid Śląski	1459	Klimczok 1	2006-2008 2013-2014 2016-2018	FV FV	U2 U2	U2 U2	U2 U2
51.			śląskie Beskid Śląski	1462	Skrzyczne	2006-2008 2013-2014 2016-2018	FV FV	U2 U2	U2 U2	U2 U2
					FV	2006-2008 2013-2014 2016-2018	10 18 13	0 11 7	2 10 9	1 9 6
					U1	2006-2008 2013-2014 2016-2018	7 11 10	16 12 10	12 17 16	12 9 9
					U2	2006-2008	16	21	18	23

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
						2013-2014	20	26	22	31
						2016-2018	22	28	20	30
				XX		2006-2008	3	0	4	0
				Razem		2006-2008	36	36	36	36
						2013-2014	49	49	49	49
						2016-2018	45	45	45	45

Kolorem pomarańczowym zaznaczono pogorszenie oceny parametru w stosunku do stanu z poprzedniego cyklu monitoringu, kolorem zielonym – poprawę

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Tab. 4 Aktualne oddziaływania łącznie - dane ogólne - na stanowiskach w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
A02	zmiana sposobu uprawy		2006-2008	1										1						
A03	koszenie / ścinanie trawy	koszenie	2006-2008	7		1	5			1										
			2013-2014	4	1	2										1				
			2016-2018	1			1													
A03.02	nieintensywne koszenie	Nieregularne koszenie; koszenie części stanowiska	2013-2014	7	1	1	5													
			2016-2018	11	1	2	8													
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	2013-2014	10									8		2					
			2016-2018	6									5		1					
A04	wypas	Wypas owiec, krów, koni	2006-2008	10	1		7			2										
			2013-2014	4	1	1				1								1		
			2016-2018	3		1		1		1										
A04.02	wypas nieintensywny	-	2013-2014	2			2													
			2016-2018	1			1													
A04.02.02	nieintensywny wypas owiec	-	2013-2014	3			2						1							
			2016-2018	5		2	2		1											
A04.02.05	nieintensywny wypas zwierząt mieszanych	-	2013-2014	1		1														

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
			2016-2018	1	1															
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	-	2006-2008	26									22	3	1					
			2013-2014	19									14	3	2					
			2016-2018	12									8	3	1					
A10.01	usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej	Usunięcie zakrzewień	2006-2008	1					1											
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	mulczowanie	2016-2018	1			1													
B01	zalesianie terenów otwartych	Nasadzenia świerka, potencjalne zalesianie	2006-2008	9									2	1	6					
B01.01	zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime)	Nasadzenie modrzewia, sosny, jodły, świerka	2013-2014	3											3					
			2016-2018	4											4					
B02.02	wycinka lasu	Wycięcie części podrostów świerka	2013-2014	1			1													
			2016-2018	1			1													
B02.06	przerzedzenie warstwy drzew	Zamieranie świerka (naturalne)	2016-2018	1			1													
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	-	2006-2008	19			1		1		17									
			2013-2014	7			1	2			3			1						
			2016-2018	8			4				4									
D01.02	drogi, autostrady	-	2013-2014	1										1						
D04	lotniska, korytarze powietrzne	Małe lotnisko w sąsiedztwie	2013-2014	1											1					

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania																
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X				
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	
E01.03	zabudowa rozproszona	Zagrożenie potencjalne	2013-2014	1										1							
E03.04	Inne odpady	śmieci	2006-2008	1												1					
			2013-2014	1												1					
			2016-2018	1							1										
E04.01	Obiekty, budynki rolnicze stanowiące element krajobrazu	stary szałas	2013-2014	1							1										
			2016-2018	1							1										
F04	pozyskiwanie / usuwanie roślin lądowych - ogólnie	Zbiór borówek, grzybów	2006-2008	13							13										
F04.02	zbieractwo grzybów, porostów, jagód itp.)		2013-2014	8						4	4										
			2016-2018	7						3	4										
G01.02	turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych	Szlaki turystyczne	2006-2008	4			1				3										
			2013-2014	2			1				1										
			2016-2018	2							2										
G01.04	turystyka górską, wspinaczka, speleologia	Turystyka spowodowała zaniechanie wypasu	2006-2008	6										6							
			2013-2014	6						1	1			4							
			2016-2018	3						1	1				1						
G01.06	narciarstwo, w tym poza trasami	-	2013-2014	1										1							
			2006-2008	3										3							

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
G02.02	kompleksy narciarskie	Zagrożenie potencjalne	2013-2014	1																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
			2016-2018	1																1
K	Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych)	Zgryzanie młodych drzew i krzewów przez dzikie zwierzęta	2013-2014	1		1														
			2016-2018	1			1													
K01.03	Wyschnięcie	Częściowe wysychanie terenu	2013-2014	1											1					
			2006-2008	5											5					
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Przemiany sukcesyjne po zaniechaniu użytkowania	2013-2014	11									1	10						
			2016-2018	16									8	7	1					
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Przemiany sukcesyjne po zaniechaniu użytkowania	2013-2014	19									14	3	2					
			2016-2018	13									9	1	3					
			2006-2008	1											1					
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	Eutrofizacja wskutek nieużytkowania	2016-2018	1											1					
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin	Ekspansja orlicy pospolitej	2016-2018	1											1					
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Buchtowanie dzików	2016-2018	1											1					
U	Nieznane zagrożenie lub nacisk	-	2013-2014	2																2
X	Brak zagrożeń i nacisków	-	2016-2018	2								2								
Razem			2006-2008	115	1	2	16		1	1	39		32	14	16					
			2013-2014	49	3	8	8			4	7		21	20	15		1			2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
			2016-2018	45	1	7	18	1	1	3	9	2	21	10	16				1	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Tab. 4A Zmiany aktualnych oddziaływań łącznie na stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym alpejskim pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk z oddziaływaniem w latach 2016-2018	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
A03	koszenie / ścinanie trawy	koszenie	1		1	3
A03.02	nieintensywne koszenie	Nieregularne koszenie; koszenie części stanowiska	11	6	5	1
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	6	6	2	
A04	wypas	Wypas owiec, krów, koni	3	1	1	2
A04.02	wypas nieintensywny	-	1	1		1
A04.02.02	nieintensywny wypas owiec	-	5	1	4	1
A04.02.05	nieintensywny wypas zwierząt mieszanych	-	1	1		
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	-	12	10	5	
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	mulczowanie	1		1	
B01.01	zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime)	Nasadzenia świerka, sosny, modrzewia	4	2		2
B02.02	wycinka lasu	Wycięcie części podrostów świerka	1	1		
B02.06	przerzedzenie warstwy drzew	Naturalne zamieranie świerka	1		1	
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	-	8	5	3	
D01.02	drogi, autostrady	-			1	
D04	lotniska, korytarze powietrzne	Małe lotnisko w sąsiedztwie			1	
E01.03	zabudowa rozproszona	Zagrożenie potencjalne			1	
E03.04	Inne odpady	Śmieci	1		1	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk z oddziaływaniem w latach 2016-2018	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
E04.01	Obiekty, budynki rolnicze stanowiące element krajobrazu	Stare szalasy	1	1		
F04.02	zbieractwo grzybów, porostów, jagód itp.)	-	7	7		
G01.02	turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych	Szlaki turystyczne	2	1		1
G01.04	turystyka górską, wspinaczka, speleologia	Turystyka spowodowała zaniechanie wypasu	3	2	4	1
G01.06	narciarstwo, w tym poza trasami	-			1	
G02.02	kompleksy narciarskie	Zagrożenie potencjalne			1	
G02.09	obserwowanie przyrody	Polana atrakcyjna widokowo	1	1		
G02.10	inne kompleksy sportowe i rekreacyjne	Różne: zagrożenie potencjalne; schronisko w sąsiedztwie	2	1	2	
G05	inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka	Ślady po ogniskach	1	1		
G05.01	Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	Wydeptywanie przez turystów	3	1	3	1
H05.01	odpadki i odpady stałe	Odpadki organiczne			3	
I02	problematiczne gatunki rodzime	Ekspansja borówki czarnej	5			5
J01.01	wypalanie	-				1
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Rów melioracyjny	1		1	
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych	Drenaż, rowy melioracyjne	1		1	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk z oddziaływaniem w latach 2016-2018	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
K	Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych)	Zgryzanie młodych drzew i krzewów przez dzikie zwierzęta	1			1
K01.03	Wyschnięcie	-			1	
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Sukcesja	16	7	1	8
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Sukcesja	13	10	5	2
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	Eutrofizacja wskutek nieużytkowania	1			1
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin	Ekspansja orlicy pospolitej	1			1
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Buchtowanie dzików	1			1
U	Nieznane zagrożenie lub nacisk	-		2		
X	Brak zagrożeń i nacisków	-	2	2		
Razem			45	35	25	23

UWAGI:

Brak zmian w ocenach stwierdzano w przypadkach:

- równych wartości wpływu i intensywności oddziaływania, poprzednio i teraz,
- wpływu neutralnego, poprzednio i teraz,
- wpływu neutralnego, poprzednio lub teraz, jeżeli oddziaływanie stwierdzono tylko w jednym cyklu badań.

Poprawę stwierdzano w przypadkach:

- poprawy wpływu,
- poprawy w intensywności, w przypadku równych wpływów (przy wpływie pozytywnym wzrost intensywności, a przy wpływie negatywnym jej spadek),
- wpływu negatywnego w poprzednich badaniach, jeżeli obecnie nie stwierdzono oddziaływania,

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

- wpływu pozytywnego w obecnych badaniach, jeżeli poprzednio nie stwierdzono oddziaływania.

Pogorszenie stwierdzano w przypadkach:

- pogorszenia wpływu,
- pogorszenia w intensywności, w przypadku równych wpływów (przy wpływie pozytywnym spadek intensywności, a przy wpływie negatywnym jej wzrost),
- wpływu negatywnego w obecnych badaniach, jeżeli poprzednio nie stwierdzono oddziaływania.
- wpływu pozytywnego w poprzednich badaniach, jeżeli obecnie nie stwierdzono oddziaływania.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Tab. 5 Przewidywane zagrożenia - dane ogólne - łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
A02	zmiana sposobu uprawy		2006-2008	1	1			
A03	koszenie / ścinanie trawy	-	2013-2014	1			1	
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	2013-2014	10	8		2	
			2016-2018	6	5		1	
A04.02.02	nieintensywny wypas owiec	-	2013-2014	1		1		
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	-	2006-2008	26	22	3	1	
			2013-2014	19	14	3	2	
			2016-2018	12	8	3	1	
B01	zalesianie terenów otwartych	Nasadzenia różnych gatunków	2006-2008	9	2	1	6	
B01.01	zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime)	Nasadzenia różnych gatunków	2013-2014	3			3	
			2016-2018	4			4	
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	-	2013-2014	1		1		
D01.02	drogi, autostrady		2013-2014	1		1		
D04	lotniska, korytarze powietrzne	-	2013-2014	1			1	
E01.03	zabudowa rozproszona	Zagrożenie potencjalne	2013-2014	1	1			
E03.04	Inne odpady	Śmieci	2006-2008	1			1	
			2013-2014	1			1	
			2006-2008	6			6	
G01.04	turystyka górską, wspinaczka, speleologia	Szlaki turystyczne	2013-2014	4		4		
			2016-2018	1			1	
G01.06	narciarstwo, w tym poza trasami	-	2013-2014	1		1		
			2006-2008	3	3			
G02.02	kompleksy narciarskie	Zagrożenie potencjalne	2013-2014	1	1			
G02.10	inne kompleksy sportowe i rekreacyjne	Różne: zagrożenie potencjalne; schronisko w sąsiedztwie	2013-2014	3	3			
			2016-2018	2	1		1	
G05	inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka	Ślady po ogniskach	2013-2014	1			1	
			2016-2018	1			1	
			2006-2008	5	4		1	
G05.01	Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	Wydeptywanie przez turystów	2013-2014	4		4		
			2016-2018	2	1		1	
H05.01	odpadki i odpady stałe	Odpady organiczne	2013-2014	3		3		
I02	problematyczne gatunki rodzime	Ekspansja borówki czarnej	2016-2018	5	3	1	1	
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Rowy melioracyjne	2013-2014	1		1		

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych	Drenaż, rowy melioracyjne	2013-2014	1			1	
K01.03	Wyschnięcie	-	2013-2014	1			1	
			2006-2008	5			5	
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Sukcesja	2013-2014	11	1	10		
			2016-2018	16	8	7	1	
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Sukcesja	2013-2014	19	14	3	2	
			2016-2018	13	9	1	3	
			2006-2008	1			1	
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	Eutrofizacja wskutek nieużytkowania	2016-2018	1			1	
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin	Ekspansja orlicy pospolitej	2016-2018	1			1	
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Buchtowanie dzików	2016-2018	1			1	
Razem			2006-2008	54	32	4	20	
			2013-2014	42	21	20	15	
			2016-2018	35	21	10	16	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Tab. 5A Zmiany przewidywanych zagrożeń łącznie na tych samych stanowiskach w regionie biogeograficznym alpejskim pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk razem	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
A03	koszenie / ścinanie trawy	-	1		1	
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	8	6	2	
A04.02.02	nieintensywny wypas owiec	-	1		1	
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	-	15	10	5	
B01.01	zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime)	Nasadzenia	4	2		2
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	-	1		1	
D01.02	drogi, autostrady	-	1		1	
D04	lotniska, korytarze powietrzne	Małe lotnisko w sąsiedztwie	1		1	
E01.03	zabudowa rozproszona	Zagrożenie potencjalne	1		1	
E03.04	Inne odpady	Śmieci	1		1	
G01.04	turystyka górską, wspinaczka, speleologia	Szlaki turystyczne	5		4	1
G01.06	narciarstwo, w tym poza trasami	-	1		1	
G02.02	kompleksy narciarskie	Infrastruktura narciarska	1		1	
G02.10	inne kompleksy sportowe i rekreacyjne	Schroniska	3	1	2	
G05	inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka	Ślady po ogniskach	1	1		
G05.01	Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	Wydeptywanie przez turystów	4		3	1
H05.01	odpadki i odpady stałe	Odpadki organiczne	3		3	
I02	problematyczne gatunki rodzime	Borówka czarna	5			5

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk razem	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Rowy melioracyjne	1		1	
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych	Drenaż, rowy melioracyjne	1		1	
K01.03	Wyschnięcie	-	1		1	
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	sukcesja	16	7	1	8
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Sukcesja	17	10	5	2
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	-	1			1
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin	Ekspansja orlicy pospolitej	1			1
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Buchtowiska dzików	1			1
Razem			40	25	19	18

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

III.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 6 Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Nazwa parametru	Nazwa wskaźnika	Lata	Liczba obszarów Natura 2000 z oceną				Liczba obszarów Natura 2000
			FV	U1	U2	XX	
Powierzchnia siedliska		2006-2008	1	1	3		5
		2013-2014	2		7		9
		2016-2018		2	7		9
	<u>Gatunki charakterystyczne</u>	2006-2008	1	2			3
		2013-2014	5	2	3		9
		2016-2018	5	2	2		9
	<u>Gatunki inwazyjne i ekspansywne w runie</u>	2006-2008	1				1
	<u>Bogactwo gatunkowe</u>	2006-2008	1	4	1		6
		2013-2014	2	8			9
		2016-2018	3	6			9
	<u>Ekspansja borówki czarnej</u>	2006-2008	1		2		3
	<u>Ekspansja krzewów i podrostu drzew</u>	2006-2008		3	1		4
		2013-2014	3	5	2		9
		2016-2018	3	5	1		9
	<u>Ekspansja wrzosu</u>	2006-2008	2	1			3
	<u>Eutrofizacja</u>	2006-2008	3	2	1		6
		2013-2014	8	1			9
		2016-2018	7	2			9
	<u>Gatunki ekspansywne i inwazyjne</u>	2006-2008			2		2
	<u>Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych</u>	2006-2008		1	3		4
		2013-2014	2	2	6		9
		2016-2018	1	3	5		9
	<u>Obce gatunki inwazyjne</u>	2006-2008	2	1			3
		2013-2014	9				9
		2016-2018	9				9
	<u>Obecność nalotu drzew i krzewów</u>	2006-2008		2			2
	<u>Struktura przestrzenna płatów siedliska</u>	2006-2008		1	2		3
		2013-2014	2	1	6		9
		2016-2018		3	6		9
	<u>Charakterystyczna kombinacja florystyczna</u>	2006-2008		2	1		3
	<u>Gatunki dominujące</u>	2013-2014	1	6	2		9
		2016-2018	1	2	6		9
Specyficzna struktura i funkcje		2006-2008		2	3		5

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Nazwa parametru	Nazwa wskaźnika	Lata	Liczba obszarów Natura 2000 z oceną				Liczba obszarów Natura 2000
			FV	U1	U2	XX	
Perspektywy ochrony		2013-2014	1	2	6		9
		2016-2018		3	6		9
		2006-2008	1		4		5
		2013-2014	1	5	3		9
		2016-2018		5	4		9
Ocena ogólna		2006-2008		1	4		5
		2013-2014	1		8		9
		2016-2018		1	8		9

Podkreśleniem wyróżniono wskaźniki kardynalne

Tab. 6A Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony i parametrów na obszarach Natura 2000, na których powtarzano badania, w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Nazwa parametru	Liczba obszarów ze zmianą								Suma obszarów
	poprawa			pogorszenie			inne zmiany (dotyczy tylko badań)	brak zmian	
	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM			
Powierzchnia siedliska			2			2		7	9
Specyficzna struktura i funkcje			1			1		8	9
Perspektywy ochrony			2			2		7	9
Ocena ogólna			1			1		8	9

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW

III.A.1. WSKAŹNIKI STANU OCHRONY, AKTUALNE ODDZIAŁYWANIA I PRZEWIDYWANE ZAGROŻENIA W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM ALPEJSKIM NA OBSZARACH NATURA 2000**1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników Struktury i funkcji siedliska na obszarach Natura 2000**

Gatunki charakterystyczne – stan wskaźnika oceniono jako zły (U2) w Ostojach Góry Słonne (mała liczba i małe pokrycie gatunków charakterystycznych dla siedliska) i Popradzkiej (mała liczba gatunków). Płaty psiar w Beskidzie Śląskim i Ostoi Gorczańskiej były średnio bogate w gatunki diagnostyczne (ocena U1). W pozostałych obszarach udział gatunków charakterystycznych oceniono jako właściwy (FV). W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu więcej gatunków charakterystycznych odnotowano na stanowiskach w Bieszczadach i Beskidzie Śląskim.

Bogactwo gatunkowe - stan wskaźnika został oceniony jako właściwy we wschodniej części bioregionu: w Bieszczadach, Ostoi Magurskiej i Popradzkiej. W 6 pozostałych obszarach ocena wskaźnika była niezadowalająca (U1). W porównaniu do poprzedniego okresu badań stan siedliska nie zmienił się. Poprawa oceny z U1 na FV dla Bieszczad i Ostoi Popradzkiej nie wynikała z rzeczywistej poprawy stanu siedliska, lecz ze zmiany metodyki: notowano wiele gatunków, ale typowych dla łąk.

Ekspansja krzewów i podrośtu drzew - na 3 obszarach (Beskid Śląski, Beskid Żywiecki, Tatry) stopień zarośnięcia monitorowanych powierzchni był mały (ocena FV); w Ostoi Popradzkiej – znaczny (ocena U2), na pozostałych obszarach średni lub średni do dużego (ocena U1). W porównaniu do poprzedniego cyklu obserwacji zaobserwowano poprawę stanu wskaźnika w Beskidzie Żywieckim, prawdopodobnie wskutek przeprowadzonych zabiegów ochronnych. Natomiast na Torfowiskach Orawsko-Nowotarskich proces zarastania siedliska wyraźnie się nasilił od 2014 roku.

Eutrofizacja – oznaki eutrofizacji muraw zaobserwowano w Górach Słonnych i Ostoi Popradzkiej (ocena U1). Pozostałe obszary oceniono na FV. W Ostoi Góry Słonne ocena wskaźnika była niższa niż poprzednio z uwagi na przekształcanie się oligotroficznych psiar w łąki świeże. Na pozostałych obszarach stan wskaźnika nie zmieniła się w stosunku do poprzedniego okresu monitoringu.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych – wskaźnik został oceniony na FV jedynie w Ostoi Magurskiej, choć na jednym ze stanowisk pojawiła się orlica pospolita, stanowisko jest jednak objęte aktywną ochroną, co daje szansę eliminacji lub przynajmniej ograniczenia występowania tego gatunku. W Tatrach i na Torfowiskach Orawsko-Nowotarskich ocenionych na U1 rozprzestrzeniały się głównie borówki: czarna i brusznica oraz trzcinnik piaskowy. Na stanowiskach pozostałych obszarów murawy bliźniczkowe były silniej zarośnięte, zwykle przez borówkę czarną (ocena U2). W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu stan siedliska poprawił się w Górach Słonnych dzięki koszeniu niektórych powierzchni (wzrost oceny wskaźnika z U2 do U1), natomiast pogorszył w Bieszczadach i na Torfowiskach Orawsko-Nowotarskich (spadek ocen o jeden stopień z powodu rozrastania się borówki czarnej).

Obce gatunki inwazyjne – generalnie nie obserwowano gatunków roślin inwazyjnych obcego pochodzenia na badanych murawach bliźniczkowych. Jedynie w Ostoi Góry Słonne w niewielkim pokryciu rósł żarnowiec miotlasty. Podobnie jak poprzednio wszystkie obszary oceniono na FV.

Struktura przestrzenna płatów siedliska – najgorzej oceniony ze wskaźników, co wskazuje na generalnie duży stopień fragmentacji siedliska. W najlepiej ocenionych obszarach (Beskid Śląski, Ostoja Gorczańska, Torfowiska Orawsko-Nowotarskie) płaty siedliska były zróżnicowanej wielkości na poszczególnych stanowiskach, na większości stanowisk fragmentacja była średnia do silnej (ocena U1). Na pozostałych obszarach fragmentacja była silna, płaty siedliska małe lub z wyraźną tendencją do zmniejszania się (ocena U2). W porównaniu do poprzedniego cyklu obserwacji stan siedliska pogorszył się w Beskidzie Śląskim i na Torfowiskach Orawsko-Nowotarskich. Na żadnym z obszarów się nie poprawił.

Gatunki dominujące – właściwą strukturą dominacji wyróżniały się jedynie psiary tatrzańskie. Stan wskaźnika określono jako niezadowolający (U1) w Ostoi Magurskiej i Beskidzie Żywieckim, jako zły (U2) w pozostałych obszarach. W porównaniu do poprzedniego cyklu obserwacji stan wskaźnika pogorszył się na niemal połowie badanych obszarów, co wiąże się najczęściej z wyraźnym spadkiem pokrycia bliźniczki psiej trawki. W Górach Słonnych ocena wskaźnika nie uległa zmianie, ale nastąpił drastyczny spadek udziału bliźniczki i gatunków charakterystycznych dla siedliska 6230.

2. Stan i zmiany w czasie w zakresie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla siedliska na obszarach Natura 2000

Najsilniejszym i najbardziej niszczącym z punktu widzenia ochrony siedliska było zarzucenie wypasu (A04.03) odnotowane na prawie wszystkich monitorowanych obszarach za wyjątkiem Tatr, gdzie zresztą również prowadzono dawniej wypas. Na większości obszarów zgłaszano zarówno zarzucenie koszenia (A03.03), jak i

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

nieintensywne koszenie (A03.02) i/lub nieintensywny wypas (A04.02, A04.02.02, A04.02.05), ponieważ na znacznej powierzchni siedliska w badanych ostojach nie prowadzi się już gospodarki rolnej. Koszenie i wypas ograniczają się do niewielkich fragmentów. Następstwem zarzucenia pasterstwa jest cała grupa negatywnych oddziaływań związanych z przemianami sukcesyjnymi, zachodzących z dużą intensywnością na wszystkich monitorowanych obszarach (K, K02, K02.01, I02). Oddziaływania związane z turystyką (G), zbieractwem (F) czy szlakami komunikacyjnymi (D) nie miały zazwyczaj wpływu na stan siedliska.

3. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla siedliska na obszarach Natura 2000

Głównym źródłem zagrożeń siedliska jest zmiana sposobu użytkowania użytków zielonych: zaniechanie koszenia i zmniejszenie obsady wypasanych zwierząt, sporadycznie zalesianie. Następstwem najczęściej długotrwałego braku użytkowania jest naturalna sukcesja wtórna w kierunku borówczyska, zbiorowisk łąkowych, zaroślowych i leśnych, a w przypadku mokrej psiary: boru bagiennego, czy kwaśnych młak. W Ostoi Magurskiej problemem może być ekspansja orlicy zwyczajnej *Pteridium aquilinum*.

III.A.2. STAN OCHRONY I JEGO PARAMETRY W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM ALPEJSKIM NA OBSZARACH NATURA 2000**1. Stan i zmiany w czasie parametru Powierzchnia siedliska na obszarach Natura 2000**

Zaledwie na dwóch obszarach: Torfowiska Orawsko-Nowotarskie i Beskid Śląski parametr oceniono na U1, w obu przypadkach była to jednak ocena niższa niż w poprzednim okresie monitoringu: nastąpił spadek powierzchni siedliska i obniżenie oceny z FV do U1. Natomiast na pozostałych obszarach ocena była zła (U2). Świadczy to o postępującym spadku arealu psiar w polskiej części Karpat.

2. Stan i zmiany w czasie parametru Struktura i funkcje siedliska na obszarach Natura 2000

Na 3 obszarach (Tatry, Torfowiska Orawsko-Nowotarskie, Ostoja Magurska) parametr oceniono na U1, na pozostałych obszarach – na U2. Najgorzej ocenionymi wskaźnikami były: *Struktura przestrzenna płatów siedliska*, *Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych*, *Gatunki dominujące*. Dwa pierwsze jako wskaźniki kardynalne miały największy wpływ na ocenę parametru. W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu struktura i funkcje pogorszyły się w obszarze Torfowiska Orawsko-

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Nowotarskie, gdzie nastąpił wyraźny spadek pokrycia bliźniczki przy jednoczesnym wzroście udziału drzew i krzewów oraz borówek, co w widoczny sposób pogorszyło strukturę przestrzenną siedliska.

3. Stan i zmiany w czasie parametru Perspektywy ochrony na obszarach Natura 2000

Na 5 obszarach perspektywy zachowania siedliska w stanie nie pogorszonym określono jako niezadowolające (U1), na 4 (Beskid Śląski, Ostoja Popradzka, Bieszczady, Góry Słonne) jako złe (U2), głównie z powodu zaawansowanego już procesu zanikania siedliska oraz bardzo ograniczonych możliwości przywrócenia właściwych form użytkowania. W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu perspektywy ochrony siedliska pogorszyły się na Torfowiskach Orawsko-Nowotarskich oraz w Bieszczadach, ponieważ zmniejszył się areal siedliska i pogorszyła jego struktura (zwłaszcza przestrzenna). Pożądane byłoby wdrożenie działań ochronnych, na co na razie są niewielkie szanse.

4. Stan ochrony siedliska i jego zmiany w czasie na obszarach Natura 2000

Za wyjątkiem obszaru Torfowiska Orawsko-Nowotarskie stan ochrony siedliska w obszarach sieci Natura 2000 w regionie alpejskim określono jako zły. Jednak w poprzednim cyklu monitoringu mokre psiary na Torfowiskach Orawsko-Nowotarskich oceniono na FV, tak więc obecna ocena jest gorsza niż 5 lat temu. W szybki i drastyczny sposób siedlisko zanika na obszarze Ostoja Góry Słonne: z 5 stanowisk monitorowanych od 2013 roku pozostało tylko jedno - w 2014 roku siedlisko zanikło na stanowisku Łodyna, a w obecnym cyklu monitoringu z tego samego powodu zakończono obserwacje na 3 kolejnych stanowiskach (Magura, Olszanica, Serednica).

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

III.B. POZOSTAŁE TABELY DOTYCZY OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 7 Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym alpejskim dla siedliska Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony (P1 – Powierzchnia, P2 – Specyficzna struktura i funkcje, P3 – Perspektywy ochrony, P4 – Stan ochrony (ocena ogólna))

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo	Lata	P1	P2	P3	P4
1.	PLC120001	Tatry	małopolskie	2013-2014 2016-2018	U2 U2	U1 U1	U1 U1	U2 U2
2.	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U2 U2 U2	U2 U2 U2	U2 U1 U2	U2 U2 U2
3.	PLH120016	Torfowiska Orawsko-Nowotarskie	małopolskie	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U1 FV U1	U1 FV U1	FV FV U1	U1 FV U1
4.	PLH120018	Ostoja Gorczańska	małopolskie	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U2 U2 U2	U2 U2 U2	U1 U1 U1	U2 U2 U2
5.	PLH120019	Ostoja Popradzka	małopolskie	2013-2014 2016-2018	U2 U2	U2 U2	U2 U2	U2 U2
6.	PLH180001	Ostoja Magurska	podkarpackie	2013-2014 2016-2018	U2 U2	U1 U1	U1 U1	U2 U2
7.	PLH180013	Ostoja Góry Słonne	podkarpackie	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U2 U2 U2	U2 U2 U2	U2 U2 U2	U2 U2 U2
8.	PLH240005	Beskid Śląski	śląskie	2006-2008 2013-2014 2016-2018	FV FV U1	U2 U2 U2	U2 U2 U2	U2 U2 U2
9.	PLH240006	Beskid Żywiecki	śląskie	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U2 U2 U2	U1 U2 U2	U2 U1 U1	U2 U2 U2
				FV	2006-2008 2013-2014	1 2	1 1	1 1
				U1	2006-2008 2013-2014 2016-2018	1 2 2	1 5 5	1 1 1
				U2	2006-2008 2013-2014	4 7	4 6	5 8

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo	Lata	P1	P2	P3	P4
				2016-2018	7	6	4	8
Razem				2006-2008	6	6	6	6
				2013-2014	9	9	9	9
				2016-2018	9	9	9	9

Kolorem pomarańczowym zaznaczono pogorszenie oceny parametru w stosunku do stanu z poprzedniego cyklu monitoringu, kolorem zielonym – poprawę

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Tab. 8 Aktualne oddziaływania - dane ogólne - łącznie na badanych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
A02	zmiana sposobu uprawy	Nasadenia drzew na polanach	2013-2014 2016-2018	1 1									1 1							
A03	koszenie / ścinanie trawy	-	2006-2008 2013-2014 2016-2018	4 2 1		1	1			2										
A03.02	nieintensywne koszenie	-	2013-2014 2016-2018	3 6		2				1					1					
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	2013-2014 2016-2018	4 4									3 2	1 1						
A04	wypas	-	2006-2008 2013-2014 2016-2018	5 1 2		1	3			1									1	
A04.02	wypas nieintensywny	-	2013-2014 2016-2018	1 1						1 1										
A04.02.02	nieintensywny wypas owiec	-	2013-2014 2016-2018	2 3			2 3													
A04.02.05	nieintensywny wypas zwierząt mieszanych	-	2013-2014 2016-2018	1 1			1 1													
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	-	2006-2008 2013-2014 2016-2018	5 7 7									4 5 4	1 2 3						
A10.01	usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej	Odkrzewianie	2006-2008	1						1										
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	mulczowanie	2016-2018	1			1													
B01	zalesianie terenów otwartych	Nasadenia drzew	2006-2008 2013-2014 2016-2018	3 1 1									1 1 1	1 1 1						
B01.01	zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime)	Nasadenia drzew	2013-2014 2016-2018	1 1									1 1							
B02.02	wycinka lasu	-	2013-2014 2016-2018	1 1			1 1													

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
B02.03	usuwanie podszytu	Odkrzewianie niektórych polan reglowych	2006-2008	1	1															
B02.06	przerzedzenie warstwy drzew	Zamieranie podrostu świerka	2016-2018	1	1															
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	-	2006-2008	3																
			2013-2014	1	1															
			2016-2018	1	1															
E01.03	zabudowa rozproszona	Oddziaływanie potencjalne	2013-2014	1	1															
E03.04	Inne odpady	Zaśmiecanie	2013-2014	1	1															
			2016-2018	1	1															
E04.01	Obiekty, budynki rolnicze stanowiące element krajobrazu	Stare szalasy	2013-2014	1	1															
			2016-2018	1	1															
F04	pozyskiwanie / usuwanie roślin łądowych - ogólnie	Zbiór jagód i grzybów	2006-2008	1	1															
F04.02	zbieractwo grzybów, porostów, jagód itp.)	Zbiór jagód i grzybów	2013-2014	2	2															
			2016-2018	2	2															
G01.02	turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych	Szlaki turystyczne w pobliżu	2006-2008	1	1															
			2013-2014	1	1															
			2016-2018	1	1															
G01.03	pojazdy zmotoryzowane	quady	2006-2008	1	1															
G01.04	turystyka górską, wspinaczka, speleologia	Szeroko pojęte skutki turystyki	2006-2008	1	1															
			2013-2014	2	1															
			2016-2018	1	1															
G01.04.01	turystyka górską i wspinaczka	Szlaki turystyczne w pobliżu	2013-2014	1	1															
			2016-2018	1	1															
G01.06	narciarstwo, w tym poza trasami	Intensywne narciarstwo zimą	2013-2014	1	1															
G02	Infrastruktura sportowa i rekreacyjna	Schroniska	2006-2008	1	1															
G02.02	kompleksy narciarskie	Potencjalnie: rozbudowa infrastruktury	2013-2014	1	1															
G02.09	obserwowanie przyrody	Punkt widokowy	2013-2014	1	1															
			2016-2018	1	1															
G02.10	inne kompleksy sportowe i rekreacyjne	Potencjalnie: rozbudowa infrastruktury	2013-2014	1	1															

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
G05	inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka	Ślady po ogniskach	2013-2014	1													1			
			2016-2018	1													1			
G05.01	Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	-	2006-2008	1										1						
			2013-2014	2							1			1						
			2016-2018	1							1									
H05	Zanieczyszczenie gleby i odpady stałe (z wyłączeniem zrzutów)	Odpadki przy schroniskach	2006-2008	1													1			
H05.01	odpadki i odpady stałe	Śmieci pozostawiane przez turystów	2013-2014	1													1			
I02	problematiczne gatunki rodzime	Borówka czarna	2016-2018	1													1			
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych	Odwodnienie	2006-2008	1				1												
K	Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych)	Zgryzanie pędów drzew i krzewów przez dzikie zwierzęta	2013-2014	1													1			
			2016-2018	1													1			
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Sukcesja	2006-2008	1														1		
			2013-2014	2										1	1					
			2016-2018	3										1	2					
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Sukcesja	2013-2014	4										4						
			2016-2018	3										3						
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin	Ekspansja gatunków łąkowych i zaroślowych	2006-2008	1													1			
Razem			2006-2008	5			2	3			1	4	4	2	1					
			2013-2014	9		1	3	3			1	2	6	4	4				1	
			2016-2018	9			2	7			1	3	5	4	5					

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Tab. 8A Zmiany aktualnych oddziaływań łącznie na obszarach Natura 2000, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym alpejskim pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów z oddziaływaniem w latach 2016-2018	Liczba obszarów, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
A02	zmiana sposobu uprawy	Nasadzenia drzew na polanach	1	1		
A03	koszenie / ścinanie trawy	-	1		1	2
A03.02	nieintensywne koszenie	-	6	3	2	1
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	4	3	1	
A04	wypas	-	2		2	
A04.02	wypas nieintensywny	-	1	1		
A04.02.02	nieintensywny wypas owiec	-	3	2	1	
A04.02.05	nieintensywny wypas zwierząt mieszanych	-	1	1		
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	-	7	6	1	
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	mulczowanie	1		1	
B01	zalesianie terenów otwartych	Nasadzenia drzew	1	1		
B01.01	zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime)	Nasadzenia drzew	1	1		
B02.02	wycinka lasu	Odkrzewianie niektórych polan reglowych	1	1		
B02.06	przerzedzenie warstwy drzew	Zamieranie podrostu świerka	1		1	
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	-	1	1		
E01.03	zabudowa rozproszona	Oddziaływanie potencjalne			1	
E03.04	Inne odpady	Zaśmiecanie	1	1		

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów z oddziaływaniem w latach 2016-2018	Liczba obszarów, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
E04.01	Obiekty, budynki rolnicze stanowiące element krajobrazu	Stare szalasy	1	1		
F04.02	zbieractwo grzybów, porostów, jagód itp.)	Zbiór jagód i grzybów	2	2		
G01.02	turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych	Szlaki turystyczne w pobliżu	1	1		
G01.04	turystyka górską, wspinaczka, speleologia	Szeroko pojęte skutki turystyki	1	1	1	
G01.04.01	turystyka górską i wspinaczka	Szlaki turystyczne w pobliżu	1		1	
G01.06	narciarstwo, w tym poza trasami	Intensywne narciarstwo zimą			1	
G02.02	kompleksy narciarskie	Potencjalnie: rozbudowa infrastruktury			1	
G02.09	obserwowanie przyrody	Punkt widokowy	1	1		
G02.10	inne kompleksy sportowe i rekreacyjne	Potencjalnie: rozbudowa infrastruktury			1	
G05	inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka	Ślady po ogniskach	1	1		
G05.01	Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	-	1	1	1	
H05.01	odpadki i odpady stałe	Śmieci pozostawiane przez turystów			1	
I02	problematiczne gatunki rodzime	Borówka czarna	1			1
K	Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych)	Zgryzanie pędów drzew i krzewów przez dzikie zwierzęta	1	1		
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Sukcesja	3	1	1	1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów z oddziaływaniem w latach 2016-2018	Liczba obszarów, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Sukcesja	3	3		
Razem			9	8	6	4

UWAGI:

Brak zmian w ocenach, ich poprawę lub pogorszenie stwierdzano tak jak w przypadku analizy zmian ocen oddziaływań dla stanowisk (tab. 4A)

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Tab. 9 Przewidywane zagrożenia - dane ogólne - łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
A02	zmiana sposobu uprawy	Nasadzenia drzew na polanach	2013-2014 2016-2018	1 1		1 1		
A03.02	nieintensywne koszenie	-	2016-2018	1			1	
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	2013-2014 2016-2018	4 4	3 2	1 1		1
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	-	2006-2008 2013-2014 2016-2018	5 7 7	4 6 4	1		2 3
B01	zalesianie terenów otwartych	Nasadzenia drzew	2006-2008 2013-2014 2016-2018	3 1 1	1	1	1 1 1	
B01.01	zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime)	Nasadzenia drzew	2013-2014 2016-2018	1 1			1 1	
E01.03	zabudowa rozproszona	Zabudowa rekreacyjna, także potencjalnie	2013-2014	1	1			
G01.04	turystyka górską, wspinaczka, speleologia	Szeroko pojęte skutki turystyki	2006-2008 2013-2014	1 1		1 1		
G01.06	narciarstwo, w tym poza trasami	Intensywne narciarstwo zimą	2013-2014	1		1		
G02	Infrastruktura sportowa i rekreacyjna	Schroniska	2006-2008	1	1			
G02.02	kompleksy narciarskie	Potencjalnie: rozbudowa infrastruktury	2013-2014	1	1			
G02.10	inne kompleksy sportowe i rekreacyjne	Potencjalnie: rozbudowa infrastruktury	2013-2014	1	1			
G05	inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka	Ślady po ogniskach	2013-2014 2016-2018	1 1			1 1	
G05.01	Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	-	2006-2008 2013-2014	1 1	1	1		
H05	Zanieczyszczenie gleby i odpady stałe (z wyłączeniem zrzutów)	Odpadki przy schroniskach	2006-2008	1		1		
H05.01	odpadki i odpady stałe	Śmieci	2013-2014	1		1		
I02	problematiczne gatunki rodzime	Borówka czarna	2016-2018	1		1		
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Sukcesja	2006-2008 2013-2014 2016-2018	1 2 3			1	
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Sukcesja	2013-2014 2016-2018	4 3	4 3			

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin	Ekspansja gatunków łąkowych i zaroślowych	2006-2008	1	1			
Razem			2006-2008	6	4	3	2	
			2013-2014	9	6	4	4	
			2016-2018	9	5	4	5	

Tab. 9A Zmiany zagrożeń łącznie na tych samych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym alpejskim pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów razem	Liczba obszarów, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
A02	zmiana sposobu uprawy	Nasadenia drzew na polanach	1	1		
A03.02	nieintensywne koszenie	-	1			1
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	4	3	1	
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	-	7	6	1	
B01	zalesianie terenów otwartych	Nasadenia drzew	1	1		
B01.01	zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime)	Nasadenia drzew	1	1		
E01.03	zabudowa rozproszona	Zabudowa rekreacyjna, także potencjalnie	1		1	
G01.04	turystyka górską, wspinaczka, speleologia	Szeroko pojęte skutki turystyki	1		1	
G01.06	narciarstwo, w tym poza trasami	Intensywne narciarstwo zimą	1		1	
G02.02	kompleksy narciarskie	Potencjalnie: rozbudowa infrastruktury	1		1	
G02.10	inne kompleksy sportowe i rekreacyjne	schroniska	1		1	
G05	inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka	Ślady po ogniskach	1	1		

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie alpejskim

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów razem	Liczba obszarów, na których nie nastąpiła zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
G05.01	Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	-	1		1	
H05.01	odpadki i odpady stałe	Śmieci	1		1	
I02	problematiczne gatunki rodzime	Borówka czarna	1			1
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Sukcesja	3	1	1	1
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Sukcesja	3	3		
Razem			9	8	3	3

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

II.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISKA

Tab. 2 Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Nazwa parametru	Nazwa wskaźnika	Lata	Suma monitorowanych stanowisk				Razem
			FV	U1	U2	XX	
Powierzchnia siedliska		2006-2008	12	11	9		32
		2013-2014	26	16	18	7	67
		2016-2018	26	14	24	1	65
<u>Gatunki charakterystyczne</u>		2006-2008	11	7	1		19
		2013-2014	36	23	8		67
		2016-2018	36	23	6		65
Bogactwo gatunkowe		2006-2008	18	9	2		29
		2013-2014	29	30	8		67
		2016-2018	20	39	6		65
<u>Ekspansja krzewów i podrostu drzew</u>		2006-2008	9	9	5		23
		2013-2014	44	19	4		67
		2016-2018	40	20	5		65
Eutrofizacja		2006-2008	21	9		1	31
		2013-2014	50	15	2		67
		2016-2018	49	15	1		65
<u>Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych</u>		2006-2008	9	6	6		21
		2013-2014	33	26	8		67
		2016-2018	29	27	9		65
Obce gatunki inwazyjne		2006-2008	14	6	1		21
		2013-2014	50	16	1		67
		2016-2018	39	24	2		65
<u>Struktura przestrzenna płatów siedliska</u>		2006-2008	9	5	7		21
		2013-2014	31	21	15		67
		2016-2018	25	18	22		65
Charakterystyczna kombinacja florystyczna		2006-2008	9	7	2		18
Gatunki dominujące		2006-2008	4	4			8
		2013-2014	36	20	11		67
		2016-2018	30	15	20		65
Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje		2006-2008	3	3	2		8
Specyficzna struktura i funkcje		2006-2008	10	17	5		32

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Nazwa parametru	Nazwa wskaźnika	Lata	Suma monitorowanych stanowisk				Razem
			FV	U1	U2	XX	
Perspektywy ochrony		2013-2014	17	28	22		67
		2016-2018	16	26	23		65
		2006-2008	10	14	5	3	32
		2013-2014	21	34	12		67
		2016-2018	24	21	20		65
Ocena ogólna		2006-2008	10	15	7		32
		2013-2014	10	29	28		67
		2016-2018	14	25	26		65

Podkreśleniem wyróżniono wskaźniki kardynalne

W pierwszym cyklu monitoringu prowadzono obserwacje dla 32 stanowisk, jednak z powodu prac nad metodyką badawczą co roku oceniano inny zestaw wskaźników w ramach m. podstawowego, szczegółowego i zintegrowanego. Z tego powodu w poszczególne wskaźniki tak bardzo różnią się pod względem łącznej liczby stanowisk, na których je oceniano. Nie dotyczy to parametrów, które były stałym elementem oceny w każdym z typów monitoringu.

Tab. 2A1 Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony i parametrów łącznie na tych stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Nazwa parametru	Liczba stanowisk ze zmianą							Suma stanowisk	
	poprawa			pogorszenie			inne zmiany (dotyczy tylko badań)		brak zmian
	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM			
Powierzchnia siedliska	13		13	6	5	11	6	35	65
Specyficzna struktura i funkcje	5		5	7	1	8		52	65
Perspektywy ochrony	9		9	12	2	14		42	65
Ocena ogólna	11		11	7		7		47	65

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Tab. 2A2 Podsumowanie zmian ocen wskaźników łącznie na tych stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Nazwa wskaźnika	Liczba stanowisk ze zmianą						inne zmiany (dotyczy tylko badań)	brak zmian	Suma stanowisk
	poprawa			pogorszenie					
	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM			
Gatunki charakterystyczne	9		9	7	1	8		48	65
Bogactwo gatunkowe	5		5	14		14		46	65
Ekspansja krzewów i podrostu drzew	2		2	7		7		56	65
Eutrofizacja	2	1	3	3	1	4		58	65
Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	5	2	7	12	1	13		45	65
Obce gatunki inwazyjne				10		10		55	65
Struktura przestrzenna płatów siedliska	2		2	9	4	13		50	65
Gatunki dominujące	3		3	10	5	15		47	65
Podsumowanie	20	3	21	38	5	38		65	65

Podkreśleniem wyróżniono wskaźniki kardynalne

PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISK

II.A.1 Wskaźniki stanu ochrony, aktualne oddziaływania i przewidywane zagrożenia w regionie biogeograficznym kontynentalnym na stanowiskach

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników Struktury i funkcji siedliska na stanowiskach

Gatunki charakterystyczne – na ponad połowie stanowisk (36 stanowisk) udział gatunków diagnostycznych dla siedliska był właściwy, na 23 stanowiskach niezadowolający (U1). Na stanowiskach Bukowiec, Grzmiaćca, Grzędy, Jawiszów (Góry Kamienne), Swojęcín (Równina Raciąska), Serednica (Góry Słonne) udział gatunków charakterystycznych był śladowy (ocena U2). Biorąc pod uwagę geograficzne rozmieszczenie stanowisk, stan wskaźnika był dobry na większości stanowisk sudeckich (za wyjątkiem Gór Kamiennych), niezadowolający – w środkowo-wschodniej Polsce. Najczęściej notowanymi gatunkami były: bliźniczka psia trawka *Nardus stricta*, kosmatka licznokwiatowa *Luzula multiflora* i polna *L. campestris*, pięciornik kurze ziele *Potentilla erecta*, widłak goździsty *Lycopodium clavatum*, jastrzębiec

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Lachenala *Hieracium lachenalii*, j. kosmaczek *H. pilosella*, izgrzyca przyziemna *Danthonia decumbens*, wrzos pospolity *Calluna vulgaris*, w miejscach mokrych: sit sztywny *Juncus squarrosus*, gnidosz rozesłany *Pedicularis sylvatica*; w Karkonoszach także: turzyca tęga *Carex rigida*, kosmatka sudecka *Luzula sudetica*, jastrzębiec alpejski *Hieracium alpinum*, przytulia hercyńska *Galium saxatile*, podbiałek alpejski *Homogyne alpina*, nawłóć alpejska *Solidago alpestre*. W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu na 9 stanowiskach ocena wskaźnika się poprawiła, dla stanowisk Luta, Podlaski droga i Żdżarka jest to zmiana pozorna, ponieważ poprzednio ocena wskaźnika była wystawiona niezgodnie z metodyką (zaniżona). Dla 8 stanowisk wystawiono ocenę niższą niż poprzednio.

Bogactwo gatunkowe – na 31% stanowisk płaty siedliska były bogate florystycznie i liczyły około 30 gatunków/25m² (ocena FV). Na większości stanowisk (60%) stan wskaźnika uznano za niezadowalający (U1), a na 9% czyli 6 stanowiskach jako zły (U2). Najniżej ocenione stanowiska były zlokalizowane we wschodniej części kraju: w Ostoi Poleskiej, gdzie płaty siedliska były w istocie ubogie w gatunki, oraz na kilku stanowiskach poza siecią Natura 2000 na Wysoczyźnie Białostockiej, Równinie Łęczyńsko-Włodawskiej i Wzgórzach Sokolskich, gdzie wystawiając ocenę wskaźnika uwzględniono fakt, iż bogactwo florystyczne niżowych muraw bliźniczkowych jest przejawem ich degeneracji i ekspansji gatunków obcych ekologicznie. W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu na 5 stanowiskach ocena wskaźnika się poprawiła a na 14 pogorszyła. W przypadku stanowisk Orle i Polana Jakuszycka była to jednak zmiana pozorna, ponieważ poprzednio ocenę zawyżono w stosunku do metodyki.

Ekspansja krzewów i podrostu drzew - na 40 stanowiskach nie odnotowano ekspansji krzewów i podrostu drzew (ocena FV), na 20 stanowiskach ich udział nie przekraczał 25% (ocena U1), na 5 stanowiskach (Gustawów, Zielona, Źródła Biebrzy, Maśluchy 2, Skrzynno) wynosił od 30% do ponad 90%. Stan wskaźnika był relatywnie najlepszy w Karkonoszach, poza tym nie zaobserwowano zależności między jego oceną a geograficznym rozmieszczeniem stanowisk. Murawy bliźniczkowe były zarastane przez bardzo różne gatunki. Najczęściej notowano następujące: brzoza brodawkowata *Betula pendula*, czeremcha zwyczajna *Padus avium*, jałowiec pospolity *Juniperus communis*, jarzębina *Sorbus aucuparia*, kruszyna *Frangula alnus*, sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*, szakłak *Rhamnus cathartica*, tarnina, grusza, topola osika, głogi, dęby. W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu na 2 stanowiskach (Magura i Rogowice) stan siedliska poprawił się dzięki koszeniu i ocena została podniesiona. Na 7 stanowiskach ocenę wskaźnika obniżono z uwagi na nasilanie się procesu zarastania murawy.

Eutrofizacja – na 49 stanowiskach nie stwierdzono oznak eutrofizacji siedliska, na 15 stanowiskach obniżono ocenę do U1 z uwagi na obecność gatunków nitrofilnych (najczęściej pokrzywy zwyczajnej, ale też gatunków eutroficznych łąk). Na stanowisku Swojęcín na Równinie Raciąskiej murawa była silnie nawożona, stąd ocena U2 (poprzednio FV). W porównaniu do poprzedniego cyklu obserwacji na 3 stanowiskach obecnie ocena wskaźnika była wyższa, na 4 stanowiskach niższa.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych – na 29 stanowiskach stan wskaźnika określono jako właściwy, na 27 stanowiskach jako niezadowolający i na 9 stanowiskach jako zły. Nie zaobserwowano związku między geograficznym rozmieszczeniem stanowisk i oceną wskaźnika. Gatunkami, które najczęściej rozprzestrzeniały się w murawach bliźniczkowych były: mietlica zwyczajna *Agrostis capillaris*, kostrzewa czerwona *Festuca rubra*, śmiatek darniowy *Deschampsia caespitosa*, trzcinnik piaskowy *Calamagrostis epigejos*, kłosówka wełnista *Holcus lanatus*, wrzos pospolity *Calluna vulgaris*, borówka czarna, pięciornik gęsi *Potentilla anserina*, świerżabek korzeny *Chaerophyllum aromaticum*, podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria*, jeżyny *Rubus* sp. W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu na 7 stanowiskach stan siedliska poprawił się, a na 13 stanowiskach się pogorszył.

Obce gatunki inwazyjne – na większości stanowisk (39 stanowisk) nie obserwowano inwazyjnych gatunków obcego pochodzenia, na 24 stanowiskach występował z reguły tylko jeden gatunek o niewielkim pokryciu. Najczęściej notowano czeremchę amerykańską *Padus serotina*, rzadziej dąb czerwony *Quercus rubra*, łubin trwały *Lupinus polyphyllus*, konyzę kanadyjską *Conyza canadensis* czy nawłóć kanadyjską *Solidago canadensis*. Na stanowiskach Zielona i Maśluchy 2 stan wskaźnika był zły (ocena U2): na pierwszym z nich rosły 3 gatunki roślin obcych, na drugim czeremcha amerykańska pokrywała 10% transektu. Nie zaobserwowano zależności między geograficznym rozmieszczeniem stanowisk i oceną wskaźnika. Na 10 stanowiskach stan wskaźnika pogorszył się w stosunku do poprzedniego cyklu monitoringu, co świadczy o rosnącej presji gatunków obcych na siedlisko 6230.

Struktura przestrzenna płatów siedliska – na 25 stanowiskach siedlisko miało właściwą strukturę przestrzenną, na 18 stanowiskach obserwowano średni stopień fragmentacji płatów, na 22 stanowiskach płaty siedliska były małe, skrajnie małe, bądź ich nie było (Magura, Olszanica, Bukowiec, Grzędy, Grzmiąca, Jawiszów). Nie zaobserwowano zależności między geograficznym rozmieszczeniem stanowisk i oceną wskaźnika. W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu na 2 stanowiskach nastąpiła poprawa stanu wskaźnika, natomiast na 13 stanowiskach – pogorszenie. Taki trend zmian świadczy o postępującym zaniku siedliska.

Gatunki dominujące – na 30 stanowiskach struktura dominacji w płatach siedliska była właściwa, na 15 stanowiskach niezadowolająca i na 20 stanowiskach zła (U2). Brak zależności między geograficznym rozmieszczeniem stanowisk i oceną wskaźnika. We właściwie wykształconych płatach siedliskach najczęściej gatunkiem dominującym była bliźniczka psia trawka, a z dużym udziałem występowały m.in. jastrzębiec kosmaczek, kostrzewa czerwona *Festuca rubra*, mietlica zwyczajna *Agrostis capillaris*, wrzos zwyczajny, w Sudetach także śmiatek pogięty *Deschampsia flexuosa*. Na stanowiskach gdzie stan wskaźnika określono jako zły pokrycie bliźniczki było mniejsze niż 25%, w skrajnych przypadkach nie występowała wcale, dominowały trawy typowe dla łąk mezo- i eutroficznych. W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu na

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

3 stanowiskach (m.in. Bagno Bubnów, Horodyszcze 2) ocena wskaźnika się poprawiła wskutek wzrostu pokrycia bliźniczki. Na 15 stanowiskach ocena się pogorszyła, jednak na niektórych z nich (np. Grzędy, Grzmiąca, Jawiszów, Bukowiec, Kochanów) była to zmiana pozorna z uwagi na poprzednio zawyżoną ocenę wskaźnika. Na stanowiskach Krasny Borek, Wincenta 1, 2 spadek pokrycia bliźniczki był następstwem intensyfikacji rolnictwa, na innych (np. Kuścińce) konsekwencją braku użytkowania i nasilenia sukcesji wtórnej.

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla siedliska na stanowiskach

Analizując zestaw oddziaływań na siedlisko widać wyraźną przewagę oddziaływań negatywnych nad pozytywnymi, do których zaliczają się jedynie nieintensywne koszenie (A03, A03.02, A04.02, A04.02.01) i nieintensywny wypas (głównie krów a nie owiec, jak w regionie alpejskim) oraz zgryzanie podrostu drzew przez dzikie zwierzęta (K04.05), które ma marginalne znaczenie dla ochrony siedliska w skali regionu. Oddziaływania negatywne są najczęściej konsekwencją zarzucenia gospodarki rolnej (A03.03, A04.03) i manifestują się w formie procesów towarzyszących sukcesji wtórnej (K02, K02.01, K02.02, K02.03, K03.01, K06). W kilku przypadkach siedlisko było zagrożone przez następstwa intensyfikacji rolnictwa (A03.01, A04.01.01, A08), zalesianie (B01), presję turystyczną.

Nie zaobserwowano, by naciski na siedlisko uległy zmianie od ostatniego cyklu monitoringu.

3. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla siedliska na stanowiskach

Najważniejsze zagrożenia dla siedliska wiążą się z zarzuceniem wypasu i koszenia i następującymi po nich procesami sukcesji w kierunku zbiorowisk zaroślowych, leśnych, czasem łąkowych oraz eutrofizacja siedliska związana z zalegającą biomasą. W nielicznych przypadkach (stanowiska z Doliny Pisy, Doliny Wkry i Mławki) zagrożenie wynika z intensyfikacji wypasu bydła, czy koszenia połączonego z nawożeniem. Stanowiska karkonoskie pozostają natomiast pod presją turystyki, widoczne są również konsekwencje zmian klimatycznych. Generalnie wymienione źródła zagrożeń siedliska utrzymują się bez większych zmian w stosunku do poprzedniego okresu obserwacji.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym**II.A.2. STAN OCHRONY I JEGO PARAMETRY W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNENTALNYM - NA STANOWISKACH****1. Stan i zmiany w czasie parametru Powierzchnia siedliska na stanowiskach**

Względnie stabilną powierzchnią wyróżniało się 26 stanowisk, niewielką i/lub zmniejszającą się powierzchnię stwierdzono na 14 stanowiskach, podczas gdy na 24 stanowiskach była ona skrajnie niewielka, silnie rozczłonkowana i/lub drastycznie zmniejszająca się. Dla stanowiska Kochanów nie określono oceny parametru, ponieważ nie podano powierzchni siedliska w poprzednim raporcie, więc w obecnym nie można się było do niej ustosunkować. Nie zaobserwowano zależności między geograficznym rozmieszczeniem stanowisk i oceną parametru. W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu na 13 stanowiskach nastąpiła poprawa oceny parametru, na 11 – pogorszenie. Dla 6 stanowisk z Gór Kamiennych (Bukowiec, Grzędy, Grzmiąca, Jawiszów, Kochanów, Krzeszówek) nie można było określić trendu z uwagi na ocenę nieznaną (XX) wystawioną poprzednio.

2. Stan i zmiany w czasie parametru Struktura i funkcje siedliska na stanowiskach

Zaledwie na 16 stanowiskach parametr uzyskał ocenę właściwą, na 26 stanowiskach niezadowolającą i na 23 stanowiskach złą. Nie zaobserwowano zależności między geograficznym rozmieszczeniem stanowisk i oceną parametru. Największy wpływ na ocenę Struktury i funkcji wywarły oceny wskaźnika kardynalnego *Struktura przestrzenna płatów siedliska*. Bardzo niskie oceny uzyskał także wskaźnik *Gatunki dominujące*. W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu wyraźnie pogorszył się stan wskaźników *Struktura przestrzenna płatów siedliska*, *Gatunki dominujące* oraz *Obce gatunki inwazyjne*, co świadczy o postępującej fragmentacji siedliska i niekorzystnych zmianach w strukturze gatunkowej. Na 5 stanowiskach struktura i funkcje siedliska uległy poprawie, na 8 stanowiskach pogorszeniu.

3. Stan i zmiany w czasie parametru Perspektywy ochrony na stanowiskach

Dla 24 stanowisk szanse na zachowanie siedliska w stanie niepogorszonym określono jako duże (ocena FV). Przyczyny były różne: położenie na obszarze chronionym, duży i względnie stabilny areał, właściwa dla tego siedliska forma użytkowania. Dla 21 stanowisk istniały ważne negatywne naciski na siedlisko, najczęściej wynikające z braku użytkowania. W przypadku aż 20 siedlisko było silnie zagrożone, zwykle miało skrajnie mały areał i silnie zniekształconą strukturę gatunkową (ocena U2). Nie zaobserwowano zależności między geograficznym rozmieszczeniem stanowisk i oceną parametru. W porównaniu do poprzedniego okresu badań perspektywy ochrony

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

siedliska poprawiły dla 9 stanowisk, pogorszyły dla 14. Na stanowisku Swojęcín przyczyną zmiany oceny parametru z FV na U2 było intensywne nawożenie i koszenie (2 razy w roku) murawy, podczas gdy w większości przypadków przyczyną negatywnych tendencji były procesy związane z wtórną sukcesją regeneracyjną.

4. Stan ochrony siedliska i jego zmiany w czasie na stanowiskach

Właściwy stan ochrony siedliska przypisano 14 stanowiskom, niezadowolający 25 stanowiskom i zły 26 stanowiskom. Nie zaobserwowano zależności między geograficznym rozmieszczeniem stanowisk i oceną parametru. Udział ocen U2 był zbliżony w ocenie wszystkich 3 parametrów składających się na oszacowanie stanu ochrony siedliska, jednak najmniej ocen właściwych (FV) wystawiono dla Struktury i funkcji, i to najprawdopodobniej ten parametr miał największy wpływ na ocenę ogólną. W porównaniu do poprzedniego okresu badań stan ochrony siedliska poprawił na 11 stanowiskach a pogorszył na 7. Na stanowiskach: Skrzynno (Równina Radomska) oraz Magura, Olszanica, Serednica (Ostoja Góry Słonne) siedlisko praktycznie już zanikło.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

II.B. POZOSTAŁE TABELY NA POZIOMIE STANOWISKA

Tab. 3 Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym dla siedliska Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony (P1 – Powierzchnia, P2 – Specyficzna struktura i funkcje, P3 – Perspektywy ochrony, P4 – Stan ochrony (ocena ogólna))

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
1.	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie Góry Stołowe	262	Pasterka	2006-2008	U1	U1	FV	U1
2.	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie Góry Stołowe	263	Rogowa Kopa	2006-2008	U1	U1	FV	U1
3.	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie Góry Stołowe	269	Pod Małym Szczelińcem	2006-2008	U2	U1	FV	U2
4.	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie Góry Stołowe	4225	Żyznów	2013-2014 2016-2018	FV U1	FV U1	U1 U1	U1 U1
5.	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie Góry Stołowe	4250	Darnków I	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
6.	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie Góry Stołowe	4255	Pstrążna	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U1 U1	U1 U1	U1 U1
7.	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie Góry Stołowe	4257	Jakubowice I	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U1 U1	U1 U1	U1 U1
8.	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie Góry Stołowe	5405	Jakubowice II	2013-2014 2016-2018	FV U1	U1 U1	U1 U1	U1 U1
9.	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie Góry Stołowe	5468	Darnków II	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
10.	PLH020006	Karkonosze	dolnośląskie Karkonosze	4269	Srebrny Upłaz	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
11.	PLH020006	Karkonosze	dolnośląskie Karkonosze	4271	Równia pod Śnieżką	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
12.	PLH020006	Karkonosze	dolnośląskie Karkonosze	4275	Mokra Przełęcz	2013-2014 2016-2018	U1 FV	U1 U1	U1 FV	U1 U1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
13.	PLH020006	Karkonosze	dolnośląskie Karkonosze	4549	Łabski Szczyt	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
14.	PLH020011	Rudawy Janowickie	dolnośląskie Rudawy Janowickie	4285	Raszów II	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	U1 FV	U1 FV
15.	PLH020011	Rudawy Janowickie	dolnośląskie Rudawy Janowickie	4547	Raszów I	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	U1 FV	U1 FV
16.	PLH020038	Góry Kamienne	dolnośląskie Góry Kamienne	951	Bukowiec	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U1 XX U2	U1 U1 U2	XX U1 U2	U1 U1 U2
17.	PLH020038	Góry Kamienne	dolnośląskie Góry Kamienne	952	Grzędy	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U2 XX U2	U1 U2 U2	U2 U1 U2	U2 U2 U2
18.	PLH020038	Góry Kamienne	dolnośląskie Góry Kamienne	953	Grzmiąca	2006-2008 2013-2014 2016-2018	FV XX U2	FV U1 U2	FV U1 U2	FV U1 U2
19.	PLH020038	Góry Kamienne	dolnośląskie Góry Kamienne	954	Jawiszów	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U1 XX U2	U1 U2 U2	U1 U1 U2	U1 U2 U2
20.	PLH020038	Góry Kamienne	dolnośląskie Góry Kamienne	955	Kochanów	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U1 XX XX	U1 U1 U1	U1 FV FV	U1 U1 U1
21.	PLH020038	Góry Kamienne	dolnośląskie Góry Kamienne	956	Krzeszówek	2006-2008 2013-2014 2016-2018	FV XX U1	FV U1 U1	FV U1 U1	FV U1 U1
22.	PLH020038	Góry Kamienne	dolnośląskie Obniżenie Ścinawki	957	Różana	2006-2008	FV	FV	FV	FV
23.	PLH020047	Torfowiska Gór Izerskich	dolnośląskie Karkonosze	4294	Polana Jakuszycka	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	U1 U1	U1 U1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
24.	PLH020060	Góry Orlickie	dolnośląskie Pogórze Orlickie	4252	Jawornica	2013-2014 2016-2018	U1 FV	FV FV	U1 U1	U1 U1
25.	PLH020060	Góry Orlickie	dolnośląskie Pogórze Orlickie	4253	Podgórze	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
26.	PLH020061	Dzika Orlica	dolnośląskie Góry Bystrzyckie	4265	Mostowice	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	U1 FV	U1 U1
27.	PLH020061	Dzika Orlica	dolnośląskie Góry Bystrzyckie	4385	Rudawa	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
28.	PLH060013	Ostoja Poleska	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	4311	Pieszowola	2013-2014 2016-2018	U2 U2	U1 U1	FV U1	U2 U2
29.	PLH060013	Ostoja Poleska	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	4344	Bagno Bubnów	2013-2014 2016-2018	U2 U1	U2 U1	U1 U1	U2 U1
30.	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	1410	Żłobek Mały 1	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U1 U1 FV	U1 U2 U1	XX U1 U1	U1 U2 U1
31.	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	1411	Żłobek Mały 2	2006-2008 2013-2014 2016-2018	FV U1 U1	FV U1 U1	U1 U1 U1	FV U1 U1
32.	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	1415	Żłobek ładowisko	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U1 U2 U1	U1 U1 U1	XX U2 U1	U1 U2 U1
33.	PLH060101	Horodyszcze	lubelskie Zakłęśność Sosnowicka	4333	Horodyszcze 1	2013-2014 2016-2018	U2 U1	U1 U1	FV FV	U2 U1
34.	PLH060101	Horodyszcze	lubelskie Zakłęśność Sosnowicka	4342	Horodyszcze 2	2013-2014 2016-2018	U2 U1	U1 U1	FV FV	U2 U1
35.	PLH060105	Maśluchy	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	4349	Maśluchy 1	2013-2014 2016-2018	U2 U2	U1 U1	FV U1	U2 U2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
36.	PLH060105	Maśluchy	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawska	4350	Maśluchy 2	2013-2014 2016-2018	U2 U2	U1 U2	U1 FV	U2 U2
37.	PLH140016	Dolina Dolnej Pilicy	mazowieckie Dolina Białobrzaska	4254	Wola Pobiedzińska	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 FV	FV FV	U1 FV
38.	PLH140016	Dolina Dolnej Pilicy	mazowieckie Dolina Białobrzaska	4256	Myślakowice	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	FV U1	U1 U1
39.	PLH180013	Ostoja Góry Słonne	podkarpackie Góry Sanocko-Turczańskie	986	Magura	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U2 U2 U2	U1 U2 U2	U1 U1 U2	U1 U2 U2
40.	PLH180013	Ostoja Góry Słonne	podkarpackie Góry Sanocko-Turczańskie	987	Olszanica	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U2 U2 U2	U1 U2 U2	U1 U2 U2	U1 U2 U2
41.	PLH180013	Ostoja Góry Słonne	podkarpackie Góry Sanocko-Turczańskie	988	Serednica	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U2 U2 U2	U1 U2 U2	U1 U2 U2	U1 U2 U2
42.	PLH200023	Dolina Pisy	podlaskie Równina Kurpiowska	1541	Wincenta 1	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U2 FV U2	U2 U2 U2	U2 FV U2	U2 U2 U2
43.	PLH200023	Dolina Pisy	podlaskie Wysoczyzna Kolneńska	1542	Wincenta 2	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U2 U1 U2	U2 U2 U2	U2 U1 U2	U2 U2 U2
44.	PLH200023	Dolina Pisy	podlaskie Równina Kurpiowska	1543	Krasny Borek	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U1 FV U2	U1 U2 U2	U1 U1 U2	U1 U2 U2
45.	PLH200024	Ostoja Narwiańska	podlaskie Wysoczyzna Białostocka	1035	Piaski	2006-2008 2013-2014 2016-2018	FV FV FV	FV FV U1	FV FV FV	FV FV U1
46.	PLH260001	Dolina Krasnej	świętokrzyskie Płaskowyż Suchedniowski	4387	Rogowice	2013-2014	FV	FV	U1	U1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
						2016-2018	FV	FV	FV	FV
47.	PLH260001	Dolina Krasnej	świętokrzyskie Płaskowyż Suchedniowski	4396	Gustawów	2013-2014	FV	U2	U1	U2
						2016-2018	U2	U2	U2	U2
48.	PLH260001	Dolina Krasnej	świętokrzyskie Płaskowyż Suchedniowski	4401	Włochów S	2013-2014	FV	U1	U1	U1
						2016-2018	U2	U1	U1	U2
49.	PLH260001	Dolina Krasnej	świętokrzyskie Płaskowyż Suchedniowski	4405	Włochów N	2013-2014	U2	U2	U1	U2
						2016-2018	U1	U1	FV	U1
50.	PLH280014	Ostoja Welska	warmińsko-mazurskie Garb Lubawski	4640	Gronowo	2013-2014	U1	U1	U1	U1
						2016-2018	U1	U1	U1	U1
51.	PLH280014	Ostoja Welska	warmińsko-mazurskie Równina Urszulewska	4641	Bagna Jeleńskie	2013-2014	U1	U1	U1	U1
						2016-2018	FV	U1	U1	U1
52.	PLH300009	Ostoja Nadwarciańska	wielkopolskie Dolina Konińska	1500	Wrąbczyn 1	2006-2008	FV	U1	U1	U1
						2013-2014	U2	U2	U2	U2
53.	PLH300009	Ostoja Nadwarciańska	wielkopolskie Dolina Konińska	1501	Wrąbczyn II	2006-2008	U1	U1	U1	U1
54.	PLH300009	Ostoja Nadwarciańska	wielkopolskie Dolina Konińska	1503	Wrąbczyn III	2006-2008	FV	FV	U1	FV
						2013-2014	XX	U2	U2	U2
						2006-2008	FV	FV	FV	FV
55.			podlaskie Wzgórza Sokólskie	1032	Kraśniany	2013-2014	U2	U2	U2	U2
						2016-2018	U2	U2	U2	U2
						2006-2008	U2	U2	U1	U2
56.			podlaskie Wzgórza Sokólskie	1033	Kuścińce	2013-2014	U1	U2	U1	U2
						2016-2018	U1	U2	U1	U2
						2006-2008	FV	FV	U1	FV
57.			podlaskie Wysoczyzna Białostocka	1034	Nowodworce	2013-2014	U1	U1	U1	U1
						2016-2018	FV	U1	U1	U1
						2006-2008	FV	U1	FV	U1
58.			podlaskie Wysoczyzna Białostocka	1036	Zielona	2013-2014	U2	U2	U2	U2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
2016-2018							U2	U2	U2	U2
59.		podlaskie Wzgórza Sokólskie		1037	Źródła Biebrzy	2006-2008	FV	FV	FV	FV
						2013-2014	U2	U2	U2	U2
						2016-2018	U1	U2	U2	U2
60.		lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie		1408	Żdżarka	2006-2008	FV	FV	U1	FV
						2013-2014	U2	U2	U2	U2
						2016-2018	U2	U2	U2	U2
61.		lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie		1409	Luta	2006-2008	U2	U2	U2	U2
						2013-2014	U2	U2	U2	U2
						2016-2018	U2	U2	U2	U2
62.		lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie		1413	Żłobek Trzeci	2006-2008	U1	U2	U2	U2
						2013-2014	U2	U2	U2	U2
						2016-2018	U2	U2	U2	U2
63.		lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie		1414	Podlaski droga	2006-2008	U1	U1	U1	U1
						2013-2014	U2	U2	U2	U2
						2016-2018	U2	U2	U2	U2
64.		mazowieckie Podlaski Przełom Bugu		4251	Tokary	2013-2014	U1	U1	FV	U1
						2016-2018	FV	FV	FV	FV
						2013-2014	U1	U2	U2	U2
65.		mazowieckie Równina Radomska		4267	Skrzynno	2013-2014	U1	U2	U2	U2
						2016-2018	U2	U2	U2	U2
						2013-2014	U1	U1	U1	U1
66.		mazowieckie Wysoczyzna Siedlecka		4268	Wólka wołyńska	2013-2014	U1	U1	U1	U1
						2016-2018	U2	U2	U2	U2
						2013-2014	U1	FV	U1	U1
67.		mazowieckie Wysoczyzna Siedlecka		4270	Mszanna	2013-2014	U1	FV	U1	U1
						2016-2018	U2	U2	U1	U2
						2013-2014	FV	FV	FV	FV
68.		dolnośląskie Góry Izerskie		4298	Orle	2013-2014	FV	FV	FV	FV
						2016-2018	FV	FV	FV	FV
						2013-2014	FV	U1	FV	U1
69.		mazowieckie Równina Raciąska		4421	Swojęcín	2013-2014	FV	U1	FV	U1
						2016-2018	U2	U2	U2	U2
						2013-2014	FV	U1	FV	U1
70.		mazowieckie Równina Raciąska		4422	Kiljanowo	2013-2014	FV	U1	FV	U1
						2016-2018	U2	U2	U2	U2
						2013-2014	FV	U1	FV	U1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Lata	P1	P2	P3	P4
						2016-2018	FV	U1	FV	U1
71.		warmińsko-mazurskie Równina Urszulewska		4639	Podcibórz	2013-2014	FV	FV	FV	FV
						2016-2018	FV	FV	FV	FV
72.		warmińsko-mazurskie Równina Urszulewska		4642	Wąpiersk	2013-2014	FV	U1	U1	U1
						2016-2018	FV	U1	U1	U1
73.		dolnośląskie Góry Bystrzyckie		4696	Niemojów	2013-2014	U1	U1	U1	U1
						2016-2018	FV	U1	FV	U1
					FV	2006-2008	12	10	10	10
						2013-2014	26	17	21	10
						2016-2018	26	16	24	14
					U1	2006-2008	11	17	14	15
						2013-2014	16	28	34	29
						2016-2018	14	26	21	25
					U2	2006-2008	9	5	5	7
						2013-2014	18	22	12	28
						2016-2018	24	23	20	26
					XX	2006-2008			4	
						2013-2014	7			
						2016-2018	1			
					Razem	2006-2008	32	32	32	32
						2013-2014	67	67	67	67
						2016-2018	65	65	65	65

Kolorem pomarańczowym zaznaczono pogorszenie oceny parametru w stosunku do stanu z poprzedniego cyklu monitoringu, kolorem zielonym – poprawę, szarym zmiany z lub na ocenę XX

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Tab. 4 Aktualne oddziaływania łącznie - dane ogólne - na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania																					
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X									
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X						
A01	Uprawa	Zamiana w pole orne	2006-2008	1	1																					
A02.03	usuwanie trawy pod grunty orne	Zamiana w pole orne	2013-2014	2	2																					
A03	koszenie / ścinanie trawy	-	2006-2008	3	1																					
			2013-2014	12	2	4	5	1																		
			2016-2018	13	2	5	2	1				2								1						
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja	-	2016-2018	3	3																					
A03.02	nieintensywne koszenie	-	2013-2014	2	1				1																	
			2016-2018	8	1	1	2	1				1				2										
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	2013-2014	2											1		1									
			2016-2018	3											3											
A04	wypas	-	2006-2008	8	3				3						2											
			2013-2014	4	2				1		1															
			2016-2018	2	1				1																	
A04.01.01	intensywny wypas bydła	-	2013-2014	3											1		2									
			2016-2018	3											1		2									
A04.02	wypas nieintensywny	-	2013-2014	1					1																	
			2016-2018	1	1																					
A04.02.01	nieintensywny wypas bydła	-	2013-2014	6	1		4		1																	
			2016-2018	5			2		2		1															
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	-	2006-2008	22	1												4		10		7					
			2013-2014	32											18		14									
			2016-2018	30											18		9		2		1					
A07	stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych		2006-2008	2											1		1									
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	Nawożenie lub spływ nawozów z sąsiednich pól	2006-2008	5											2		3									
			2013-2014	2													1		1							
			2016-2018	4											1		1		2							
A10.01	usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej	Usuwanie krzewów	2016-2018	1																	1					
			2006-2008	3											0				2							
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	Przejazd ciągników	2013-2014	2											1				1							

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
			2016-2018	1										1	1	1				
B01	zalesianie terenów otwartych	Nasadzenia świerka i buka	2006-2008	3										1		1				
			2013-2014	1										1						
			2016-2018	1										1						
B01.02	sztuczne plantacje na terenach otwartych (drzewa nierodzące)	-	2006-2008	3										3						
B02.03	usuwanie podszytu	-	2006-2008	1		1														
B02.06	przerzedzenie warstwy drzew	Wycinanie pojedynczych drzew	2013-2014	1			1													
			2016-2018	1			1													
B07	Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej	Różne: składowanie siana, składowanie obornika w sąsiedztwie	2013-2014	1			1													
			2016-2018	3			1						1	1						
C01.01	Wydobywanie piasku i żwiru	-	2013-2014	2												2				
			2016-2018	2												2				
C01.04.01	kopalnie odkrywkowe	kamieniołom łupka "Jawornica" w sąsiedztwie	2013-2014	1										1						
			2016-2018	1										1						
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	Szlaki turystyczne, drogi gruntowe	2006-2008	4										3	1					
			2013-2014	10			2			2				3	3					
			2016-2018	10						2				2	6					
			2006-2008	2												2				
D02.01.01	napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne	-	2013-2014	1						1										
			2016-2018	1						1										
E01.03	zabudowa rozproszona	Zabudowa rekreacyjna, także potencjalnie	2013-2014	3										2	1					
			2016-2018	1						1										
			2006-2008	1										1						
E03.04	Inne odpady	Śmieci	2013-2014	1												1				
			2016-2018	2												2				
			2006-2008	2												2				
F03.01	Polowanie	Miejsce dokarmiania i nęcenia zwierzyny	2013-2014	1												1				
			2016-2018	2										1	1					
G01.03	pojazdy zmotoryzowane	Quady	2016-2018	1						1										

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
G01.06	narciarstwo, w tym poza trasami	Narciarstwo biegowe	2013-2014 2016-2018	2 2						2 2										
G02.09	obserwowanie przyrody	Ambony	2006-2008	3		1								1		1				
G02.10	inne kompleksy sportowe i rekreacyjne	Małe boisko w sąsiedztwie	2016-2018	1										1						
G04.02	zaniechanie użytkowania dla celów wojskowych	Zaprzestanie użytkowania poligonu	2013-2014 2016-2018	1 1										1 1						
			2006-2008	1												1				
I01	nierodzące gatunki zaborcze	Różne gatunki obce	2013-2014 2016-2018	3 4										1 1		2 2				
I02	problematyczne gatunki rodzime	Różne gatunki, głównie nitrofilne i łąkowe	2013-2014 2016-2018	5 2										1 2		4				
			2006-2008	2										1		1				
J01.01	wypalanie	-	2013-2014 2016-2018	3 1			1			1 1						1				
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Melioracje	2013-2014 2016-2018	1 1												1 1				
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Rowy melioracyjne	2013-2014 2016-2018	1 1										1 1						
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	Konserwacja rowów melioracyjnych	2016-2018	1						1										
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych	melioracje	2006-2008	3			3													
J02.10	gospodarka roślinnością wodną i przybrzeżną na potrzeby odwodnienia	-	2006-2008	2												2				
J02.11.01	składowanie śmieci, odkładanie wybagrowanego materiału	Śmieci, gruz	2016-2018	1										1						
K	Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych)	Mrowiska	2006-2008 2013-2014 2016-2018	1 1 1	1															
K01.01	Erozja	Niszczzenie fragmentów skarpy z murawą	2013-2014	1			1													

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
			2016-2018	1												1				
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	sukcesja	2006-2008	3									1	2						
			2013-2014	20									3	10	7					
			2016-2018	22									4	8	10					
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Sukcesja	2013-2014	21									7	6	8					
			2016-2018	15									4	5	6					
			2006-2008	2											2					
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	-	2013-2014	1										1						
			2016-2018	7									1	4	2					
			2006-2008	3										1	2					
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	-	2013-2014	4										2	2					
			2016-2018	4										3	1					
			2006-2008	3											3					
K03.01	konkurencja	Zadarnienie	2016-2018	1											1					
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Buchtowanie, zgryzanie pędów przez jeleniowate	2013-2014	3			2						1							
			2016-2018	4			3								1					
K06	inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin	Obecność gatunków ekspansywnych	2016-2018	1											1					
Razem			2006-2008	87	6	5	6			1		6	31	32						
			2013-2014	67	3	11	14		2	7		24	32	29						
			2016-2018	65	3	10	10	1	4	4		27	30	34	1	4			1	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Tab. 4A Zmiany aktualnych oddziaływań łącznie na stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk z oddziaływaniem w latach 2016-2018	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
A03	koszenie / ścinanie trawy	-	13	9	2	3
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja	-	3			3
A03.02	nieintensywne koszenie	-	8	4	3	1
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	3	1		2
A04	wypas	-	2	2	1	2
A04.01.01	intensywny wypas bydła	-	3	2	1	1
A04.02	wypas nieintensywny	-	1		1	1
A04.02.01	nieintensywny wypas bydła	-	5	2	3	4
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	-	30	25	6	2
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	Nawożenie, spływ nawozów z pól	4	2		2
A10.01	usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej	Usuwanie krzewów	1	1		
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	Przejazd ciągników	1		1	1
B01	zalesianie terenów otwartych	Nasadenia świerka i buka	1	1		
B02.06	przerzedzenie warstwy drzew	Wycinanie pojedynczych drzew	1	1		
B07	Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej	Różne: składowanie siana, składowanie obornika w sąsiedztwie	3	1		2
C01.01	Wydobywanie piasku i żwiru	-	2	2		
C01.04.01	kopalnie odkrywkowe	kamieniołom łupka "Jawornica" w sąsiedztwie	1	1		

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk z oddziaływaniem w latach 2016-2018	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	Szlaki turystyczne, drogi gruntowe	10	6	2	3
D02.01.01	napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne	-	1	1		
E01.03	zabudowa rozproszona	Zabudowa rekreacyjna, także potencjalnie	1		3	
E03.04	Inne odpady	Śmieci	2	1		1
F03.01	Polowanie	Miejsca dokarmiania i nęcenia zwierzyny	2	1		1
G01.03	pojazdy zmotoryzowane	Quady	1	1		
G01.06	narciarstwo, w tym poza trasami	Narciarstwo biegowe	2	2		
G02.10	inne kompleksy sportowe i rekreacyjne	Małe boisko w sąsiedztwie	1			1
G04.02	zaniechanie użytkowania dla celów wojskowych	Zaprzestanie użytkowania poligonu	1	1		
I01	nierodzące gatunki zaborcze	Różne gatunki obce	4	3		1
I02	problematiczne gatunki rodzime	Różne gatunki, głównie nitrofilne i łąkowe	2	1	3	1
J01.01	wypalanie	-	1	1	1	1
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Melioracje	1	1		
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Rowy melioracyjne	1	1		
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	Konserwacja rowów melioracyjnych	1	1		
J02.11.01	składowanie śmieci, odkładanie wybagrowanego materiału	Śmieci, gruz	1			1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk z oddziaływaniem w latach 2016-2018	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
K	Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych)	mrowiska	1	1		
K01.01	Erozja	Niszczanie skarpy z murawą	1			1
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Sukcesja	22	9	8	9
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	-	15	13	8	1
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	-	7		1	6
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	-	4	2	1	2
K03.01	konkurencja	zadarnienie	1			1
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Buchtowanie, zgryzanie przez jeleniowate	4	2	2	
K06	inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin	Obecność gatunków ekspansywnych	1			1
Razem			65	50	33	33

UWAGI:

Brak zmian w ocenach stwierdzano w przypadkach:

- równych wartości wpływu i intensywności oddziaływania, poprzednio i teraz,
- wpływu neutralnego, poprzednio i teraz,
- wpływu neutralnego, poprzednio lub teraz, jeżeli oddziaływanie stwierdzono tylko w jednym cyklu badań.

Poprawę stwierdzano w przypadkach:

- poprawy wpływu,
- poprawy w intensywności, w przypadku równych wpływów (przy wpływie pozytywnym wzrost intensywności, a przy wpływie negatywnym jej spadek),

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

- wpływu negatywnego w poprzednich badaniach, jeżeli obecnie nie stwierdzono oddziaływania,
- wpływu pozytywnego w obecnych badaniach, jeżeli poprzednio nie stwierdzono oddziaływania.

Pogorszenie stwierdzano w przypadkach:

- pogorszenia wpływu,
- pogorszenia w intensywności, w przypadku równych wpływów (przy wpływie pozytywnym spadek intensywności, a przy wpływie negatywnym jej wzrost),
- wpływu negatywnego w obecnych badaniach, jeżeli poprzednio nie stwierdzono oddziaływania.
- wpływu pozytywnego w poprzednich badaniach, jeżeli obecnie nie stwierdzono oddziaływania.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Tab. 5 Przewidywane zagrożenia - dane ogólne - łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
A01	Uprawa	Zamiana na pola uprawne	2006-2008	1		1		
A02.03	usuwanie trawy pod grunty orne	Zamiana na pola uprawne	2013-2014	2	2			
A03	Koszenie/ścińanie trawy	-	2006-2008	1		1		
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja	-	2016-2018	3	3			
A03.02	nieintensywne koszenie	Koszenie części stanowiska z pozostawianiem biomasy	2016-2018	1			1	
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	2013-2014	2		1	1	
			2016-2018	3		3		
A04	wypas	-	2006-2008	2		2		
A04.01.01	intensywny wypas bydła	-	2013-2014	3		1	2	
			2016-2018	3	1		2	
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	-	2006-2008	21	4	10	7	
			2013-2014	32	18	14		
			2016-2018	30	18	9	2	1
A07	Stosowanie biocydów	-	2006-2008	2		1	1	
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	Nawożenie, spływ nawozów z pól	2006-2008	5		2	3	
			2013-2014	2		1	1	
			2016-2018	4	1	1	2	
			2006-2008	1			2	
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	Przejazd ciągników	2013-2014	1			1	
			2016-2018	1			1	
B01	zalesianie terenów otwartych	Nasadzenia świerka i buka	2006-2008	3	1	1	1	
			2013-2014	1	1			
			2016-2018	1	1			
B01.02	sztuczne plantacje na terenach otwartych (drzewa nierodzące)	-	2006-2008	3		3		
B07	Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej	Różne: składowanie siana, składowanie obornika w sąsiedztwie	2016-2018	2	1	1		
C01.01	Wydobywanie piasku i żwiru	-	2013-2014	2			2	
			2016-2018	2			2	
C01.04.01	kopalnie odkrywkowe	kamieniołom łupka "Jawornica" w sąsiedztwie	2013-2014	1		1		
			2016-2018	1		1		
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	Szlaki turystyczne, drogi gruntowe	2006-2008	4		3	1	
			2013-2014	6		3	3	
			2016-2018	8		2	6	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
E01.03	zabudowa rozproszona	Zabudowa rekreacyjna, także potencjalnie	2013-2014	3		2	1	
E03.04	Inne odpady	Śmieci	2006-2008	1		1		
			2013-2014	1			1	
			2016-2018	2			2	
F03.01	Polowanie	Miejsca dokarmiania i nęcenia zwierzyny	2006-2008	2			2	
			2013-2014	1			1	
			2016-2018	2		1	1	
G02.09	obserwowanie przyrody	Ambony	2006-2008	1			1	
G02.10	inne kompleksy sportowe i rekreacyjne	Boisko w sąsiedztwie	2016-2018	1		1		
G04.02	zaniechanie użytkowania dla celów wojskowych	Zarzucenie użytkowania poligonu	2013-2014	1	1			
			2016-2018	1	1			
I01	nierodzące gatunki zaborcze	Różne gatunki obce	2006-2008	1			1	
			2013-2014	3	1		2	
			2016-2018	4	1	1	2	
I02	problematiczne gatunki rodzime	Różne gatunki, głównie nitrofilne i łąkowe	2013-2014	5		1	4	
			2016-2018	2		2		
J01.01	wypalanie	-	2006-2008	2		1	1	
			2013-2014	1			1	
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Melioracje	2013-2014	1			1	
			2016-2018	1			1	
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Rowy melioracyjne	2013-2014	1		1		
			2016-2018	1		1		
J02.11.01	składowanie śmieci, odkładanie wybagrowanego materiału	Śmieci, gruz	2016-2018	1		1		
K01.01	Erozja	Niszczenie skarpy z murawą	2016-2018	1			1	
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Sukcesja	2006-2008	3	1	2		
			2013-2014	20	3	10	7	
			2016-2018	22	4	8	10	
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	-	2013-2014	21	7	6	8	
			2016-2018	15	4	5	6	
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	-	2006-2008	2			2	
			2013-2014	1		1		
			2016-2018	7	1	4	2	
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	-	2006-2008	3		1	2	
			2013-2014	4		2	2	
			2016-2018	4		3	1	
			2006-2008	3			3	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba stanowisk	Liczba stanowisk z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
K03.01	konkurencja	zadarnienie	2016-2018	1			1	
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Buchtowanie, zgryzanie przez jeleniowate	2013-2014	1	1			
			2016-2018	1			1	
K06	inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin	Obecność gatunków ekspansywnych	2016-2018	1			1	
Razem			2006-2008	28	6	21	17	
			2013-2014	63	24	32	29	
			2016-2018	60	27	30	34	1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Tab. 5A Zmiany przewidywanych zagrożeń łącznie na tych samych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk razem	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja	-	3			3
A03.02	nieintensywne koszenie	Koszenie części stanowiska z pozostawianiem biomasy	1			1
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	3	1		2
A04.01.01	intensywny wypas bydła	-	4	2	1	1
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	-	33	25	6	2
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	Nawożenie, spływ nawozów z pól	4	2		2
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	Przejazd ciągników	2		1	1
B01	zalesianie terenów otwartych	Nasadzenia świerka i buka	1	1		
B07	Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej	Różne: składowanie siana, składowanie obornika w sąsiedztwie	2			2
C01.01	Wydobywanie piasku i żwiru	-	2	2		
C01.04.01	kopalnie odkrywkowe	kamieniołom łupka "Jawornica" w sąsiedztwie	1	1		
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	Szlaki turystyczne, drogi gruntowe	8	4	2	2
E01.03	zabudowa rozproszona	Zabudowa rekreacyjna, także potencjalnie	3		3	
E03.04	Inne odpady	Śmieci	2	1		1
F03.01	Polowanie	Miejsca dokarmiania i nęcenia zwierzyny	2	1		1
G02.10	inne kompleksy sportowe i rekreacyjne	Małe boisko w sąsiedztwie	1			1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie	Liczba stanowisk razem	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiła zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
G04.02	zaniechanie użytkowania dla celów wojskowych	Zaprzestanie użytkowania poligonu	1	1		
I01	nierodzące gatunki zaborcze	Różne gatunki obce	4	3		1
I02	problematiczne gatunki rodzime	Różne gatunki, głównie nitrofilne i łąkowe	5	1	3	1
J01.01	wypalanie	-	1		1	
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Melioracje	1	1		
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Rowy melioracyjne	1	1		
J02.11.01	składowanie śmieci, odkładanie wybagrowanego materiału	Śmieci, gruz	1			1
K01.01	Erozja	Niszczanie fragmentu skarpy	1			1
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Sukcesja	26	9	8	9
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Sukcesja	22	13	8	1
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	-	7		1	6
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	-	5	2	1	2
K03.01	konkurencja	zadarnienie	1			1
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Buchtowanie, zgryzanie przez jeleniowate	1		1	
K06	inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin	Obecność gatunków ekspansywnych	1			1
Razem			63	42	28	30

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

III.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 6 Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Nazwa parametru	Nazwa wskaźnika	Lata	Liczba obszarów Natura 2000 z oceną				Liczba obszarów Natura 2000
			FV	U1	U2	XX	
Powierzchnia siedliska		2006-2008		1	1	1	3
		2013-2014	5	7	3	1	16
		2016-2018	6	7	3		16
	<u>Gatunki charakterystyczne</u>	2006-2008	1	2			3
		2013-2014	10	6			16
		2016-2018	11	5			16
	<u>Gatunki inwazyjne i ekspansywne w runie</u>	2006-2008	1				1
	<u>Bogactwo gatunkowe</u>	2006-2008	1	2			3
		2013-2014	10	6			16
		2016-2018	5	11			16
	<u>Bogactwo porostów (rodzaje Cladina i Cladonia)</u>	2006-2008				1	1
	<u>Ekspansja borówki czarnej</u>	2006-2008	2				2
	<u>Ekspansja krzewów i podrostu drzew</u>	2006-2008	1	2	1		3
		2013-2014	8	8			16
		2016-2018	8	7	1		16
	<u>Ekspansja wrzosu</u>	2006-2008	2	1			3
	<u>Eutrofizacja</u>	2006-2008	1	1	1	1	4
		2013-2014	12	4			16
		2016-2018	14	2			16
	<u>Gatunki ekspansywne</u>	2006-2008		1			1
	<u>Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych</u>	2006-2008		2			2
		2013-2014	8	8			16
		2016-2018	6	10			16
	<u>Gatunki obce w drzewostanie</u>	2006-2008		1			1
	<u>Obce gatunki inwazyjne</u>	2006-2008		2			2
		2013-2014	10	6			16
		2016-2018	9	6	1		16
	<u>Obecność nalotu drzew i krzewów</u>	2006-2008		1			1
	<u>Struktura przestrzenna płatów siedliska</u>	2006-2008		2			2
		2013-2014	9	5	2		16
		2016-2018	8	6	2		16
	<u>Charakterystyczna kombinacja florystyczna</u>	2006-2008	1	1			2
	<u>Gatunki dominujące</u>	2006-2008	1				1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Nazwa parametru	Nazwa wskaźnika	Lata	Liczba obszarów Natura 2000 z oceną				Liczba obszarów Natura 2000
			FV	U1	U2	XX	
		2013-2014	9	6	1		16
		2016-2018	8	6	2		16
Specyficzna struktura i funkcje		2006-2008		4			4
		2013-2014	4	11	1		16
		2016-2018	3	10	3		16
Perspektywy ochrony		2006-2008		3			3
		2013-2014	7	9			16
		2016-2018	9	6	1		16
Ocena ogólna		2006-2008		3	1		4
		2013-2014	3	9	4		16
		2016-2018	3	10	3		16

Podkreśleniem wyróżniono wskaźniki kardynalne

Tab. 6A Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony i parametrów na obszarach Natura 2000, na których powtarzano badania, w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Nazwa parametru	Liczba obszarów ze zmianą							Suma obszarów	
	poprawa			pogorszenie			inne zmiany (dotyczy tylko badań)		brak zmian
	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM			
Powierzchnia siedliska	4		4	2		2	1	9	16
Specyficzna struktura i funkcje				3		3		13	16
Perspektywy ochrony	3		3	2		2		11	16
Ocena ogólna	3		3	2		2		11	16

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW

III.A.1. WSKAŹNIKI STANU OCHRONY, AKTUALNE ODDZIAŁYWANIA I PRZEWIDYWANE ZAGROŻENIA W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNENTALNYM NA OBSZARACH NATURA 2000

5. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników Struktury i funkcji siedliska na obszarach Natura 2000

Gatunki charakterystyczne – na 11 obszarach udział gatunków charakterystycznych w monitorowanych płatach siedliska był właściwy (ocena FV), na 5 (Góry Kamienne, Lasy Sobiborskie, Maśluchy, Dolina Pisy, Horodyszcze) – niezadowolający (U1). W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu stan wskaźnika poprawił się na stanowiskach obszaru Dolina Dolnej Pilicy.

Bogactwo gatunkowe – dużą liczbą gatunków cechowały się stanowiska na 5 obszarach, średnio wysoką – na 11 obszarach. W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu na 3 obszarach (Dolina Krasnej, Dolina Pisy, Torfowiska Gór Izerskich) wystawiono niższą ocenę wskaźnika. Nie oznacza to jednak pogorszenia stanu siedliska, lecz stosowanie się do waloryzacji, która w przypadku tego wskaźnika często prowadzi do błędnych wniosków, np. murawy bliźniczkowe w obszarze Torfowiska Gór Izerskich charakteryzują się ubóstwem gatunkowym, w ich przypadku duża liczba gatunków oznacza poważne zaburzenia struktury florystycznej. Również na obszarach Ostoja Narwiańska i Karkonosze wskaźnik został oceniony niżej niż w poprzednim cyklu monitoringu.

Ekspansja krzewów i podrostu drzew - na połowie obszarów (8 obszarów) wskaźnik uzyskał ocenę właściwą, na 7 – niezadowolającą. Obszar Maśluchy z uwagi na rosnącą ekspansję czeremchy amerykańskiej oceniono na U2, gorzej niż poprzednio (U1). Stan wskaźnika pogorszył się w jeszcze dwóch obszarach: Ostoja Poleska, Dolina Dolnej Pilicy; poprawił się w Lasach Sobiborskich i na obszarze Dzika Orlica.

Eutrofizacja – na 14 obszarach nie zaobserwowano skutków eutrofizacji. W górach Kamiennych i Dolinie Krasnej, podobnie jak w poprzednim okresie monitoringu, w siedlisku występowały gatunki nitrofilne i łąkowe.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych – dla 6 obszarów stan wskaźnika określono jako właściwy (FV), dla 10 jako niezadowolający (U1). W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu stan siedliska pogorszył się w dwóch obszarach: Ostoja Narwiańska i Dolina Dolnej Pilicy; na żadnym obszarze się nie poprawił.

Obce gatunki inwazyjne – na 9 obszarach stan wskaźnika oceniono jako właściwy, na 6 – jako niezadowolający. Obszar Maśluchy z uwagi na rosnącą ekspansję czerechmy amerykańskiej oceniono na U2. W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu stan siedliska pogorszył się w dwóch obszarach: Maśluchy i Dolina Dolnej Pilicy; na żadnym z obszarów się nie poprawił.

Struktura przestrzenna płatów siedliska – na połowie obszarów (8 obszarów) wskaźnik uzyskał ocenę właściwą, na 6 – niezadowolającą, na dwóch: Góry Kamienne, Dolina Pisy – złą. Na obszarze Góry Kamienne ocena wskaźnika została obniżona z FV do U2, ponieważ obecnie (ale również podczas poprzedniego cyklu monitoringu) większość badanych fitocenoz to łąki świeże związku Arrhenatherion. W Ostoi Poleskiej na niektórych stanowiskach stopień fragmentacji muraw bliźniczkowych zmniejszył się, stąd poprawa oceny wskaźnika z U2 do U1.

Gatunki dominujące - na połowie obszarów (8 obszarów) wskaźnik uzyskał ocenę właściwą, na 6 – niezadowolającą, na dwóch: Ostoja Welska, Dolina Pisy – złą. W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu stan siedliska pogorszył się w dwóch obszarach: Ostoja Narwiańska i Dolina Pisy; na żadnym obszarze się nie poprawił.

6. Stan i zmiany w czasie w zakresie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla siedliska na obszarach Natura 2000

Na większości obszarów siedlisko podlegało negatywnym przemianom na skutek zarzucenia gospodarki rolnej, czyli głównie procesom zarastania i wtórnej sukcesji. W obszarze Dolina Pisy siedlisko było zagrożone przez następstwa intensyfikacji rolnictwa. W obszarach górskich siedlisko podlegało, presji turystyki, w tym narciarstwa. Z oddziaływań pozytywnych w badanych obszarach notowano nieintensywne koszenie i nieintensywny wypas, głównie krów. Marginalne znaczenie miało zgryzanie podrostu drzew przez dzikie zwierzęta. Nie zaobserwowano, by naciski na siedlisko uległy zmianie od ostatniego cyklu monitoringu.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym**7. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla siedliska na obszarach Natura 2000**

Najważniejsze zagrożenia dla siedliska wiążą się z zarzuceniem wypasu i koszenia i następującymi po nich procesami sukcesji w kierunku zbiorowisk łąkowych, zaroślowych, leśnych, jak również eutrofizacja związana z zalegającą biomasą. W nielicznych przypadkach (stanowiska z Doliny Pisy, Doliny Wkry i Mławki) zagrożeniem była intensyfikacja rolnictwa. Stanowiska sudeckie są narażone na presję turystyki, widoczne są również konsekwencje zmian klimatycznych. Generalnie wymienione źródła zagrożeń siedliska utrzymują się bez większych zmian w stosunku do poprzedniego okresu obserwacji.

III.A.2. STAN OCHRONY I JEGO PARAMETRY W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNENTALNYM NA OBSZARACH NATURA 2000**8. Stan i zmiany w czasie parametru Powierzchnia siedliska na obszarach Natura 2000**

Na 6 obszarach stan parametru określono jako właściwy, na 7 jako niezadowolający i na 3: Góry Kamienne, Dolina Pisy i Maśluchy – jako zły. W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu na 4 obszarach (Rudawy Janowickie, Dzika Orlica, Ostoja Poleska, Horodyszcze) nastąpiła poprawa, głównie dzięki kośnemu użytkowaniu, w Ostoi Poleskiej także dzięki wypasowi. Na obszarach Maśluchy, Dolina Krasnej i Dolina Pisy obserwowano ubytek powierzchni siedliska: w Dolinie Pisy był on konsekwencją intensyfikacji rolnictwa w tym regionie, natomiast w Maśluchach murawy bliźniczkowe są zarastane przez inwazyjną czeremchę amerykańską. Dla obszaru Góry Kamienne nie można było określić trendu zmiany z uwagi na ocenę XX wystawioną poprzednio.

9. Stan i zmiany w czasie parametru Struktura i funkcje siedliska na obszarach Natura 2000

Najgorzej oceniony z parametrów: zaledwie 3 obszary oceniono na FV (Torfowiska Gór Izerskich, Karkonosze, Rudawy Janowickie), aż 10 na U1 i 3 obszary (Góry Kamienne, Dolina Pisy, Maśluchy) – na U2. Określając kondycję siedliska w poszczególnych obszarach najniżej oceniono 3 wskaźniki kardynalne: *Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych*, *Ekspansja krzewów i podrośtu drzew*, *Struktura przestrzenna płatów siedliska* i to one najsilniej wpływały na ocenę parametru. W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu stan siedliska pogorszył się w 3 obszarach (Góry Kamienne, Ostoja Narwiańska, Maśluchy), na żadnym z obszarów się nie poprawił.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym**10. Stan i zmiany w czasie parametru Perspektywy ochrony na obszarach Natura 2000**

Na 9 obszarach siedlisko ma duże szanse na zachowanie w stanie niepogorszonym, ponad połowa z nich leży w Sudetach. Dobre perspektywy zaznaczono także dla psiar w obszarze Maśluchy, gdzie inwazja czerechmy amerykańskiej jest ograniczana przez działania ochrony czynnej. Dla 6 obszarów perspektywy ochrony siedliska były niezadowolające, głównie z powodu zarastania psiar przez krzewy. Perspektywy siedliska oceniono jako złe w jednym obszarze: w Dolinie Pisy, gdzie nie prowadzi się żadnych działań ochronnych a siedlisko jest silnie zagrożone w wyniku intensyfikacji rolnictwa. W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu ocena parametru pogorszyła się w 2 obszarach (Dolina Dolnej Pilicy, Dolina Pisy), a poprawił w 3 obszarach (Dzika Orlica, Rudawy Janowickie, Dolina Krasnej). W obszarze Dzika Orlica mimo braku użytkowania areal siedliska jest stabilny, natomiast w Rudawach Janowickich i Dolinie Krasnej siedlisko na stanowiskach jest użytkowane kośnie lub objęte zabiegami ochrony czynnej.

11. Stan ochrony siedliska i jego zmiany w czasie na obszarach Natura 2000

Stan ochrony siedliska na 3 obszarach oceniono jako właściwy (Torfowiska Gór Izerskich, Karkonosze, Rudawy Janowickie), na 10 jako niezadowolający i na 3 obszarach (Góry Kamienne, Dolina Pisy, Maśluchy) jako zły. Na ocenę ogólną najsilniej rzutowały oceny parametru Struktura i funkcje. W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu ocena stanu ochrony poprawiła się na 3 obszarach (Rudawy Janowickie, Ostoja Poleska, Horodyszcze), a na dwóch (Góry Kamienne, Ostoja Narwiańska) pogorszyła.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

III.B. POZOSTAŁE TABELY DOTYCZY OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 7 Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym dla siedliska Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony (P1 – Powierzchnia, P2 – Specyficzna struktura i funkcje, P3 – Perspektywy ochrony, P4 – Stan ochrony (ocena ogólna))

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo	Lata	P1	P2	P3	P4
1.	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U2 U1 U1	U1 U1 U1	U1 U1 U1	U2 U1 U1
2.	PLH020006	Karkonosze	dolnośląskie	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
3.	PLH020011	Rudawy Janowickie	dolnośląskie	2013-2014 2016-2018	U1 FV	FV FV	U1 FV	U1 FV
4.	PLH020038	Góry Kamienne	dolnośląskie	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U1 XX U2	U1 U1 U2	U1 U1 U1	U1 U1 U2
5.	PLH020047	Torfowiska Gór Izerskich	dolnośląskie	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV FV	FV FV	FV FV
6.	PLH020060	Góry Orlickie	dolnośląskie	2013-2014 2016-2018	U1 U1	U1 U1	FV FV	U1 U1
7.	PLH020061	Dzika Orlica	dolnośląskie	2013-2014 2016-2018	U1 FV	U1 U1	U1 FV	U1 U1
8.	PLH060013	Ostoja Poleska	lubelskie	2013-2014 2016-2018	U2 U1	U1 U1	U1 U1	U2 U1
9.	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie	2006-2008 2013-2014 2016-2018	U1 U1 U1	U1 U1 U1	U1 U1 U1	U1 U1 U1
10.	PLH060101	Horodyszcze	lubelskie	2013-2014 2016-2018	U2 U1	U1 U1	FV FV	U2 U1
11.	PLH060105	Maśluchy	lubelskie	2013-2014 2016-2018	U2 U2	U1 U2	FV FV	U2 U2
12.	PLH140016	Dolina Dolnej Pilicy	mazowieckie	2013-2014 2016-2018	FV FV	U1 U1	FV U1	U1 U1
13.	PLH200023	Dolina Pisy	podlaskie	2013-2014 2016-2018	U1 U2	U2 U2	U1 U2	U2 U2
14.	PLH200024	Ostoja Narwiańska	podlaskie	2013-2014 2016-2018	FV FV	FV U1	FV FV	FV U1
15.	PLH260001	Dolina Krasnej	świętokrzyskie	2013-2014 2016-2018	FV U1	U1 U1	U1 FV	U1 U1
16.	PLH280014	Ostoja Welska	warmińsko-mazurskie	2013-2014	U1	U1	U1	U1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo	Lata	P1	P2	P3	P4
				2016-2018	U1	U1	U1	U1
17.	PLH300009	Ostoja Nadwarciańska	wielkopolskie	2006-2008	XX	U1	U1	U1
			FV	2013-2014	5	4	7	3
				2016-2018	6	3	9	3
			U1	2006-2008	2	5	4	4
				2013-2014	2	5	4	4
				2016-2018	7	10	6	10
			U2	2006-2008	1			1
				2013-2014	3	1		4
				2016-2018	3	3	1	3
			XX	2006-2008	1			
				2013-2014	1			
Razem				2006-2008	4	4	4	4
				2013-2014	16	16	16	16
				2016-2018	16	16	16	16

Kolorem pomarańczowym zaznaczono pogorszenie oceny parametru w stosunku do stanu z poprzedniego cyklu monitoringu, kolorem zielonym – poprawę, szarym – zmianę z oceną nieznaną (dawną lub aktualną)

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Tab. 8 Aktualne oddziaływania - dane ogólne - łącznie na badanych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Kod			Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
							Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
							A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
A03	koszenie / ścinanie trawy	-	2006-2008	2	1								1									
			2013-2014	7		4	3															
			2016-2018	6		3	1	1											1			
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja	-	2016-2018	1									1									
A03.02	nieintensywne koszenie	-	2013-2014	1			1															
			2016-2018	3			3															
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	2013-2014	1									1									
			2016-2018	2									1	1								
A04	wypas	-	2006-2008	2		1							1									
			2013-2014	4		1	2			1												
			2016-2018	3		1	1								1							
A04.01.01	intensywny wypas bydła	-	2013-2014	2											2							
			2016-2018	1									1									
A04.02	wypas nieintensywny	-	2016-2018	2		1	1															
A04.02.01	nieintensywny wypas bydła	-	2013-2014	3		2	1															
A04.02.02	nieintensywny wypas owiec	-	2016-2018	1																1		
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	-	2006-2008	5									1	2	2							
			2013-2014	10									5	5								
			2016-2018	11									4	4	3							
A07	stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych	Opryski sąsiadujących pól	2006-2008	1									1									
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	Nawożenie sąsiadujących pól	2006-2008	1									1									
			2013-2014	1									1									
			2016-2018	1									1									
A10	Restrukturyzacja gospodarstw rolnych	Zainteresowanie programem rolnośrodowiskowym	2006-2008	1	1																	
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	Różne: składowisko dłużyc, obornika	2006-2008	1											1							
			2013-2014	1											1							
B01	zalesianie terenów otwartych	-	2006-2008	1											1							
			2013-2014	3											3							
			2016-2018	2											2							

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
B01.02	sztuczne plantacje na terenach otwartych (drzewa nierodzące)	Wierzby energetyczne	2006-2008	1	1															
B02.06	przerzedzenie warstwy drzew	Wycinanie pojedynczych drzew i krzewów	2013-2014	1	1															
			2016-2018	1	1															
C01.01	Wydobywanie piasku i żwiru	Nielegalne wyrobisko piasku w sąsiedztwie	2013-2014	1	1															
			2016-2018	1	1															
C01.04.01	kopalnie odkrywkowe	Kamieniołom łupka Jawornica w Jawornicy zagraża suchym murawom	2006-2008	1	1															
			2013-2014	1	1															
			2016-2018	1	1															
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	-	2006-2008	1	1															
			2013-2014	4					3				1							
			2016-2018	4					3				1							
D02.01	linie elektryczne i telefoniczne	Przecinają stanowisko	2006-2008	1	1															
D02.01.01	napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne	Przecinają stanowisko	2013-2014	1					1											
			2016-2018	1					1											
E01.03	zabudowa rozproszona	Zabudowa rekreacyjna w pobliżu	2013-2014	2	2															
			2016-2018	2					1				1							
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	Śmieci, wysypiska śmieci	2006-2008	2	2															
			2013-2014	1	1															
F03.01	Polowanie	Ambony, miejsca dokarmiania zwierzyny	2006-2008	1	1															
			2013-2014	1	1															
			2016-2018	1	1															
F04.01	plądrowanie stanowisk roślin	Stanowisko arniki	2006-2008	1	1															
G01.03	pojazdy zmotoryzowane	Quady	2016-2018	1					1											
G01.06	narciarstwo, w tym poza trasami	Trasy narciarstwa biegowego	2013-2014	1	1															
			2016-2018	1	1															
G02.02	kompleksy narciarskie	Inwestycje narciarskie	2013-2014	1	1															
			2016-2018	1	1															
G02.09	obserwowanie przyrody	Ambona myśliwska	2006-2008	1	1															
G05	inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka	-	2006-2008	1	1															

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
I01	nierodzące gatunki zaborcze	Czeremcha amerykańska, łubin trwały	2006-2008 2013-2014 2016-2018	1 3 4												1 3 1				
I02	problematiczne gatunki rodzime	-	2013-2014	1												1				
J01.01	wypalanie	-	2013-2014 2016-2018	3 1			1			1						1				
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	Wpływ zbiornika Jeziorsko	2006-2008	1											1					
J02.10	gospodarka roślinnością wodną i przybrzeżną na potrzeby odwodnienia	konserwacja cieków połączona z usuwaniem roślinności na jego brzegach	2006-2008	1												1				
K	Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych)	mrowiska	2013-2014 2016-2018	2 1			2													
K01.01	Erozja	Niszczenie skarpy z murawą	2016-2018	1												1				
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Sukcesja	2013-2014 2016-2018	4 4											1 3	3 1				
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Sukcesja	2013-2014 2016-2018	6 5											3 1	3 4				
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	Pozostawianie biomasy (skoszonej, gałęzi) na stanowisku	2006-2008 2013-2014 2016-2018	1 1 2												1 1 2				
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	akumulacja in situ martwej materii organicznej	2006-2008 2013-2014 2016-2018	1 3 2												1 2 1				
K03.01	konkurencja	Zadarnienie	2016-2018	1												1				
K04.01	konkurencja	Zastępowanie gatunków stenotopowych ubikwistycznymi	2006-2008	1												1				
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzyńę łowną)	Zgryzanie podrostu przez sarny	2013-2014 2016-2018	1 2			1 2													
K06	inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin	Ekspansja gatunków łąkowych	2016-2018	1												1				
M01.01	zmiana temperatury (np. wzrost temperatury i temperatur skrajnych)	Ocieplenie klimatu	2013-2014	1												1				

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z danym wpływem i intensywnością oddziaływania															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ nieokreślony X			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
			2016-2018	1	1															
Razem			2006-2008	4	1	1							2	3	3					
			2013-2014	16		7	8				5		5	9	12					
			2016-2018	16		5	7	1		1	4		4	9	10			1	1	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Tab. 8A Zmiany aktualnych oddziaływań łącznie na obszarach Natura 2000, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów z oddziaływaniem w latach 2016-2018	Liczba obszarów, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
A03	koszenie / ścinanie trawy	-	6	4		3
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja	-	1			1
A03.02	nieintensywne koszenie	-	3	1	2	
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	2	1		1
A04	wypas	-	3	3		2
A04.01.01	intensywny wypas bydła	-	1		1	1
A04.02	wypas nieintensywny	-	2		2	
A04.02.01	nieintensywny wypas bydła	-				3
A04.02.02	nieintensywny wypas owiec	-	1	1		
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	-	11	5	5	2
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	Nawożenie sąsiadujących pól	1	1		
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	Różne: składowisko dłużyć, obornika			1	
B01	zalesianie terenów otwartych	-	2	2	1	
B02.06	przerzedzenie warstwy drzew	Wycinanie pojedynczych drzew i krzewów	1	1		
C01.01	Wydobywanie piasku i żwiru	Nielegalne wyrobisko piasku w sąsiedztwie	1	1		
C01.04.01	kopalnie odkrywkowe	Kamieniołom tępka Jawornica w Jawornicy zagraża suchym murawom	1	1		
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	-	4	4		

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów z oddziaływaniem w latach 2016-2018	Liczba obszarów, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
D02.01.01	napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne	-	1	1		
E01.03	zabudowa rozproszona	Zabudowa rekreacyjna w pobliżu	2	1	1	
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	Śmieci, wysypiska śmieci			1	
F03.01	Polowanie	Ambony, miejsca dokarmiania zwierzyny	1	1		
G01.03	pojazdy zmotoryzowane	Quady	1	1		
G01.06	narciarstwo, w tym poza trasami	Trasy narciarstwa biegowego	1	1		
G02.02	kompleksy narciarskie	Inwestycje narciarskie	1	1		
I01	nierodzące gatunki zaborcze	Czeremcha amerykańska, łubin trwały	4	3		1
I02	problematiczne gatunki rodzime	-			1	
J01.01	wypalanie	-	1	1	1	1
K	Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych)	mrowiska	1			2
K01.01	Erozja	Niszczzenie skarpy z murawą	1			1
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Sukcesja	4	2	1	2
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Sukcesja	5	2	4	1
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	akumulacja in situ martwej materii organicznej	2		1	2
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	Zadarnienie	2	2	1	
K03.01	konkurencja	Zastępowanie gatunków stenotopowych ubikwistycznymi	1			1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów z oddziaływaniem w latach 2016-2018	Liczba obszarów, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Zgryzanie podrostów przez sarny	2	1	1	
K06	inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin	Ekspansja gatunków łąkowych	1			1
M01.01	zmiana temperatury (np. wzrost temperatury i temperatur skrajnych)	Ocieplenie klimatu	1	1		
Razem			16	14	9	11

UWAGI:

Brak zmian w ocenach, ich poprawę lub pogorszenie stwierdzano tak jak w przypadku analizy zmian ocen oddziaływań dla stanowisk (tab. 4A)

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Tab. 9 Przewidywane zagrożenia - dane ogólne - łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
A03	koszenie / ścinanie trawy	-	2006-2008	1		1		
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja	-	2016-2018	1	1			
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	2013-2014	1		1		
			2016-2018	2		1	1	
A04	wypas	-	2006-2008	1		1		
			2016-2018	1			1	
A04.01.01	intensywny wypas bydła	-	2013-2014	2			2	
			2016-2018	1	1			
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	-	2006-2008	4	1	2	12	
			2013-2014	10	5	5		
			2016-2018	11	4	4	3	
A07	stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych	Opryski sąsiadujących pól	2006-2008	1		1		
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	Nawożenie sąsiadujących pól	2006-2008	1		1		
			2013-2014	1		1		
			2016-2018	1		1		
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	Różne: składowisko dłużyc, obornika	2006-2008	1			1	
			2013-2014	1			1	
B01	zalesianie terenów otwartych	-	2006-2008	1			1	
			2013-2014	3			3	
			2016-2018	2			2	
B01.02	sztuczne plantacje na terenach otwartych (drzewa nierodzące)	-	2006-2008	1			1	
C01.01	Wydobywanie piasku i żwiru	Nielegalne wyrobisko piasku w sąsiedztwie	2013-2014	1			1	
			2016-2018	1			1	
C01.04.01	kopalnie odkrywkowe	Kamieniołom łupka Jawornica w Jawornicy zagraża suchym murawom	2006-2008	1		1		
			2013-2014	1			1	
			2016-2018	1			1	
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	-	2006-2008	1		1		
			2013-2014	1			1	
			2016-2018	1			1	
D02.01	linie elektryczne i telefoniczne	-	2006-2008	1			1	
E01.03	zabudowa rozproszona	Zabudowa rekreacyjna	2013-2014	2			2	
			2016-2018	1			1	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	śmieci	2006-2008	2		2		
			2013-2014	1			1	
F03.01	Polowanie	Ambony, miejsca dokarmiania zwierzyny	2006-2008	1			1	
			2013-2014	1			1	
			2016-2018	1			1	
F04.01	plądrowanie stanowisk roślin		2006-2008	1			1	
G01.06	narciarstwo, w tym poza trasami	Narciarstwo biegowe	2013-2014	1			1	
			2016-2018	1			1	
G02.02	kompleksy narciarskie	Inwestycje narciarskie	2013-2014	1		1		
			2016-2018	1		1		
G02.09	obserwowanie przyrody	Ambony	2006-2008	1		2		
G05	inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka		2006-2008	1		1		
I01	nierodzące gatunki zaborcze	Czeremcha amerykańska, łubin trwały	2006-2008	1			1	
			2013-2014	3			3	
			2016-2018	4		1	3	
I02	problematiczne gatunki rodzime	-	2013-2014	1		1		
J01.01	wypalanie	-	2013-2014	1			1	
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	Wpływ zbiornika Jeziorsko	2006-2008	1	1			
J02.10	gospodarka roślinnością wodną i przybrzeżną na potrzeby odwodnienia	konserwacja ciekę połączona z usuwaniem roślinności na jego brzegach	2006-2008	1			1	
K01.01	Erozja	Niszczenie skarpy z murawą	2016-2018	1			1	
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	-	2013-2014	4		1	3	
			2016-2018	4		3	1	
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	-	2013-2014	6		3	3	
			2016-2018	5		1	4	
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	-	2006-2008	1			1	
			2013-2014	1		1		
			2016-2018	2		2		
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	-	2006-2008	1			1	
			2013-2014	3		1	2	
			2016-2018	2		1	1	
K03.01	konkurencja	Zadarnienie	2016-2018	1			1	
K06	inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin	Ekspansja gatunków łąkowych	2016-2018	1		1		
M01.01	zmiana temperatury (np. wzrost temperatury i temperatur skrajnych)	Ocieplenie klimatu	2013-2014	1			1	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Kod	Zagrożenie	Uszczegółowienie	Lata	Liczba obszarów	Liczba obszarów z intensywnością zagrożenia			
					A	B	C	X
Razem			2016-2018	1			1	
			2006-2008	4	2	3	3	
			2013-2014	15	5	9	12	
			2016-2018	15	4	9	10	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Tab. 9A Zmiany zagrożeń łącznie na tych samych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów razem	Liczba obszarów, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja	-	1			1
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	-	2	1		1
A04	wypas	-	1			1
A04.01.01	intensywny wypas bydła	-	2		1	1
A04.03	zarczenie pasterstwa, brak wypasu	-	12	5	5	2
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	Nawożenie sąsiadujących pól	1	1		
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	Różne: składowisko dłużyć, obornika	1		1	
B01	zalesianie terenów otwartych	-	3	2	1	
C01.01	Wydobywanie piasku i żwiru	Nielegalne wyrobisko piasku w sąsiedztwie	1	1		
C01.04.01	kopalnie odkrywkowe	Kamieniołom łupka Jawornica w Jawornicy zagraża suchym murawom	1	1		
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	Szlaki turystyczne, drogi gruntowe	1	1		
E01.03	zabudowa rozproszona	Zabudowa rekreacyjna	2	1	1	
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	Śmieci	1		1	
F03.01	Polowanie	Ambony, miejsca dokarmiania zwierzyny	1	1		
G01.06	narciarstwo, w tym poza trasami	Narciarstwo biegowe	1	1		
G02.02	kompleksy narciarskie	Inwestycje narciarskie	1	1		

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230 w regionie kontynentalnym

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie	Liczba obszarów razem	Liczba obszarów, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba obszarów, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
I01	nierodzące gatunki zaborcze	Czeremcha amerykańska, łubin trwałe	4	3		1
I02	problematiczne gatunki rodzime	-	1		1	
J01.01	wypalanie	-	1		1	
K01.01	Erozja	Niszczanie skarpy z murawą	1			1
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	-	5	2	1	2
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	-	7	2	4	1
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	akumulacja in situ martwej materii organicznej	3		1	2
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	Zadarnienie	3	2	1	
K03.01	konkurencja	Zastępowanie gatunków stenotopowych ubikwistycznymi	1			1
K06	inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin	Ekspansja gatunków łąkowych	1			1
M01.01	zmiana temperatury (np. wzrost temperatury i temperatur skrajnych)	Ocieplenie klimatu	1	1		
Razem			16	12	8	9

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230, cała Polska - podsumowanie

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230, cała Polska - podsumowanie

IV. PODSUMOWANIE INFORMACJI O STWIERDZONYCH GATUNKACH OBCYCH INWAZYJNYCH

Tab. 10 Lista gatunków obcych inwazyjnych stwierdzonych łącznie na stanowiskach w trakcie monitoringu siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, monitoring skończony

Obszar Natura 2000	ID stanowiska	Nazwa stanowiska	Region	Lata	Nazwa polska	Nazwa łacińska
PLH240005 Beskid Śląski	1460	Klimczok 2	ALP	2016-2018	Naparstnica purpurowa	Digitalis purpurea L.
	984	Jałowe	ALP	2013-2014	Łubin trwały	Lupinus polyphyllus Lindl.
				2016-2018	Łubin trwały	Lupinus polyphyllus Lindl.
	1459	Klimczok 1	ALP	2016-2018	Naparstnica purpurowa	Digitalis purpurea L.
	1462	Skrzyczne	ALP	2016-2018	Sit chudy	Juncus tenuis Willd.
PLH020004 Góry Stołowe	4257	Jakubowice I	CON	2013-2014	Nawłóć kanadyjska	Solidago canadensis L.
PLH020004 Góry Stołowe	5405	Jakubowice II	CON	2013-2014	Łubin trwały	Lupinus polyphyllus Lindl.
				2016-2018	Łubin trwały	Lupinus polyphyllus Lindl.
PLH020038 Góry Kamienne	951	Bukowiec	CON	2013-2014	Łubin trwały	Lupinus polyphyllus Lindl.
				2016-2018	Łubin trwały	Lupinus polyphyllus Lindl.
PLH060013 Ostoja Poleska	4344	Bagno Bubnów	CON	2016-2018	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
PLH060043 Lasy Sobiborskie	1410	Żłobek Mały 1	CON	2013-2014	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
				2016-2018	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
PLH060043 Lasy Sobiborskie	1411	Żłobek Mały 2	CON	2013-2014	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
				2016-2018	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
PLH060043 Lasy Sobiborskie	1415	Żłobek łądowisko	CON	2013-2014	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
PLH060105 Maśluchy	4349	Maśluchy 1	CON	2016-2018	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
					Nawłóć kanadyjska	Solidago canadensis L.
					Przymiotno kanadyjskie	Conyza canadensis (L.) Cronquist
PLH060105 Maśluchy	4350	Maśluchy 2	CON	2013-2014	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
				2016-2018	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230, cała Polska - podsumowanie

Obszar Natura 2000	ID stanowiska	Nazwa stanowiska	Region	Lata	Nazwa polska	Nazwa łacińska
PLH140016 Dolina Dolnej Pilicy	4254	Wola Pobiedzińska	CON	2016-2018	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
PLH140016 Dolina Dolnej Pilicy	4256	Myślakowice	CON	2016-2018	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
PLH180013 Ostoja Góry Słonne	987	Olszanica	CON	2016-2018	Nawłóć kanadyjska	Solidago canadensis L.
PLH200023 Dolina Pisy	1541	Wincenta 1	CON	2016-2018	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
					Przymiotno kanadyjskie	Conyza canadensis (L.) Cronquist
					Włośnica sina	Setaria pumila (POIR.) ROEM. & SCHULT.
PLH200023 Dolina Pisy	1543	Krasny Borek	CON	2013-2014	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
				2016-2018	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
					Przymiotno kanadyjskie	Conyza canadensis (L.) Cronquist
PLH200024 Ostoja Narwiańska	1035	Piaski	CON	2013-2014	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
				2016-2018	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
					Przymiotno kanadyjskie	Conyza canadensis (L.) Cronquist
PLH260001 Dolina Krasnej	4396	Gustawów	CON	2013-2014	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
					Przymiotno kanadyjskie	Conyza canadensis (L.) Cronquist
				2016-2018	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
PLH260001 Dolina Krasnej	4401	Włochów S	CON	2013-2014	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
					Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia L.
				2016-2018	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
PLH260001 Dolina Krasnej	4405	Włochów N	CON	2016-2018	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
PLH280014 Ostoja Welska	4640	Gronowo	CON	2013-2014	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
				2016-2018	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
	1032	Kraśniany	CON	2013-2014	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
				2016-2018	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
	1033	Kuścińce	CON	2013-2014	Jabłoń domowa	Malus domestica Borkh.
	1034	Nowodworce	CON	2013-2014	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
					Jabłoń domowa	Malus domestica Borkh.
				2016-2018	Czeremcha amerykańska	Padus serotina (Erhr) Borkh.
					Jabłoń domowa	Malus domestica Borkh.
					Przymiotno kanadyjskie	Conyza canadensis (L.) Cronquist

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230, cała Polska - podsumowanie

Obszar Natura 2000	ID stanowiska	Nazwa stanowiska	Region	Lata	Nazwa polska	Nazwa łacińska
	1036	Zielona	CON	2013-2014	Przymiotno kanadyjskie	<i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronquist
				2016-2018	Dąb czerwony	<i>Quercus rubra</i> L.
	1037	Źródła Biebrzy	CON	2013-2014	Przymiotno kanadyjskie	<i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronquist
				2016-2018	Czeremcha amerykańska	<i>Padus serotina</i> (Erhr) Borkh.
	1408	Źdżarka	CON	2013-2014	Czeremcha amerykańska	<i>Padus serotina</i> (Erhr) Borkh.
				2016-2018	Przymiotno białe	<i>Erigeron annuus</i> (L.) Pers.
				2016-2018	Czeremcha amerykańska	<i>Padus serotina</i> (Erhr) Borkh.
	1409	Luta	CON	2013-2014	Przymiotno kanadyjskie	<i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronquist
				2016-2018	Czeremcha amerykańska	<i>Padus serotina</i> (Erhr) Borkh.
	4267	Skrzynno	CON	2016-2018	Czeremcha amerykańska	<i>Padus serotina</i> (Erhr) Borkh.
				2016-2018	Dąb czerwony	<i>Quercus rubra</i> L.
	4268	Wólka wołyńska	CON	2016-2018	Czeremcha amerykańska	<i>Padus serotina</i> (Erhr) Borkh.
	4270	Mszanna	CON	2016-2018	Czeremcha amerykańska	<i>Padus serotina</i> (Erhr) Borkh.

Tab. 10A Liczba stanowisk siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230, na których stwierdzono poszczególne gatunki obce, wg okresów badawczych, monitoring skończony

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	2013-2014	2016-2018
1.	Czeremcha amerykańska	<i>Padus serotina</i> (Erhr) Borkh.	14	22
2.	Dąb czerwony	<i>Quercus rubra</i> L.		2
3.	Jabłoń domowa	<i>Malus domestica</i> Borkh.	2	1
4.	Łubin trwały	<i>Lupinus polyphyllus</i> Lindl.	3	3
5.	Naparstnica purpurowa	<i>Digitalis purpurea</i> L.		2
6.	Nawłóć kanadyjska	<i>Solidago canadensis</i> L.	1	2
7.	Przymiotno białe	<i>Erigeron annuus</i> (L.) Pers.	1	
8.	Przymiotno kanadyjskie	<i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronquist	2	7
9.	Robinia akacjowa	<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	1	
10.	Sit chudy	<i>Juncus tenuis</i> Willd.		1
11.	Włośnica sina	<i>Setaria pumila</i> (POIR.) ROEM. & SCHULT.		1

Inwazyjne gatunki obcego pochodzenia rozprzestrzeniały się przede wszystkim w płatach siedliska w regionie kontynentalnym: w okresie 2017-2018 na 26 stanowiskach odnaleziono w 7 gatunków takich roślin. Najczęściej na murawach bliźniczkowych rozprzestrzeniała się czeremcha amerykańska, jeden z najbardziej niebezpiecznych dla rodzimej przyrody gatunków obcych. W porównaniu z poprzednim cyklem obserwacji wyraźnie wzrosła częstotliwość jej występowania (z 14 do 22 stanowisk w ciągu 3-5 lat). Inny silnie inwazyjny gatunek – nawłóć kanadyjska – występował w murawach stosunkowo rzadko: poprzednio 1 notowanie, obecnie 2 notowania. Generalnie nie

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230, cała Polska - podsumowanie

zauważono wyraźnego związku między obecnością gatunków obcych w siedlisku a geograficznym rozmieszczeniem stanowisk. Wydaje się jednak, że najsilniej zagrożone są murawy we wschodniej części kraju, gdzie rozprzestrzenia się czeremcha amerykańska. Natomiast pod najmniejszą presją pozostają psiary sudeckie, za wyjątkiem Gór Stołowych i Kamiennych (tam jednak notowano nie tak inwazyjny jak czeremcha łubin trwały).

W regionie alpejskim na 2 stanowiskach w Beskidzie Śląskim odnotowano naparstnicę purpurową oraz łubin trwały na zanikającej już psiarze w Jałowie w Górach Sanocko-Turczańskich.

V. UWAGI DO METODYKI I PROPOZYCJE ZMIAN RZECZYWISTYCH I INNYCH NA PODSTAWIE PROWADZONYCH BADAŃ

Proponuje się rezygnację ze wskaźnika „*Bogactwo gatunkowe*”, ponieważ nie ma on jednoznacznego związku ze stanem ochrony siedliska 6230. Duża liczba gatunków bardzo często wynika z przejściowego charakteru roślinności, podlegającej biocenotycznym przemianom, które prowadzą do degeneracji i zaniku murawy bliźniczkowej, która zresztą w Polsce jest z natury uboga w gatunki. Przyjęty w metodyce system kalibracji tego wskaźnika może prowadzić do błędnych wniosków co do kondycji siedliska.

VI. SKUTECZNOŚĆ PODJĘTYCH DZIAŁAŃ OCHRONNYCH ORAZ PROPOZYCJE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH

Na większości stanowisk nie obserwowano celowych działań ochronnych. Nie prowadzi się ich także w wielu ostojach sieci Natura 2000 (m.in. Bieszczadach, Górach Słonnych, Ostoi Popradzkiej, na Torfowiskach Orawsko-Nowotarskich, Ostoi Narwiańskiej, Ostoi Welskiej, Dzikiej Orlicy, Górach Stołowych i in.) lub koszone czy wypasane są jedynie bardzo małe fragmenty siedliska 6230. Górskie psiary tatrzańskie i karkonoskie leżą w strefie ochrony ścisłej.

Działania ochronne, polegające głównie na koszeniu i usuwaniu krzewów i młodych drzew prowadzone są w niektórych parkach narodowych (m.in. Gorczański PN, Magurski PN) i obszarach Natura 2000 (Horodyszcze, Maśluchy, Dolina Krasnej, Lasy Sobiborskie, Ostoja Poleska – także w ramach programów rolnośrodowiskowych). W obrębie niektórych polan reglowych w Tatrach prowadzony jest wypas. Na obszarze Gorczańskiego Parku Narodowego najszerzej stosowanym zabiegiem ochronnym jest regularne (raz w roku) koszenie, a następnie usuwanie biomasy. Sporadycznie na niektórych polanach stosowany jest ekstensywny wypas owiec, jak dotąd bez koszenia niedojadów. Pierwsza forma ochrony jest oceniana jako właściwa, natomiast druga - niewystarczająca, ponieważ konieczne jest uzupełnienie wypasu koszeniem. Dodatkowo, na niektórych polanach, gdzie sukcesja wtórna jest już dość zaawansowana, zastosowano wycinkę podrostów świerka oraz koszenie płatów borówczyska. Zabieg ten niewątpliwie powstrzymuje dalszą ekspansję borówki czarnej i sukcesję roślinności w kierunku zbiorowisk leśnych.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230, cała Polska - podsumowanie

Ostatnio Magurski PN ogranicza ekspansję gatunków drzewiastych i krzewiastych na łąkach przez mulczowanie. W przypadku siedliska 6230 zabieg ten może przynieść pozytywne rezultaty, jeśli nastąpi po nim koszenie z usuwaniem siana. Natomiast nie powinno się na psiarach mulczowania powtarzać z uwagi na wzrost żyzności gleby poprzez demineralizację pozostawianej, rozdrobnionej biomasy. W Beskidzie Żywieckim i Śląskim podejmowane są działania ochronne polegające na usuwaniu drzew i krzewów na halach, koszeniu i wypasie (działania Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, Program "Owca plus" Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego). Koszenie ogranicza przestrzenny zasięg płatów z borówką czarną *Vaccinium myrtillus* i maliną właściwą *Rubus idaeus*.

W niektórych obszarach (Dolina Pisy) nie odnotowano działań ochronnych, lecz zbyt intensywne użytkowanie kośne i pasterskie.

VII. INNE UWAGI

Na 4 stanowiskach z Gór Kamiennych w regionie kontynentalnym (Jawiszów, Grzmiąca, Grzędy, Bukowiec) w okresie 2013-2014 wykonano obserwacje w nieco innych lokalizacjach niż w roku 2006, w pierwszym cyklu monitoringu. W 2006 roku przeprowadzono na tych stanowiskach badania według metodyki monitoringu ogólnego, czyli bez wyznaczania transektu. W 2014 roku nastąpiła zmiana metodyki (m. zintegrowany) i eksperta, który nie dysponując dokładnymi koordynatami wytyczył transekty w miejscach, gdzie siedliska de facto nie było. W 2018 roku kolejny ekspert powtórzył obserwacje na tych transektach, zwracając uwagę na konieczność korekty ich przebiegu – tak, by obejmowały siedlisko 6230.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230, cała Polska - podsumowanie

VIII. WYKONAWCY MONITORINGU

Tab. 11 Eksperti lokalni badanych stanowisk siedliska przyrodniczego Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie) 6230 wg obszarów Natura 2000, monitoring skończony

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2006-2008	2013-2014	2016-2018
1	ALP	PLC120001	Tatry	małopolskie Tatry Wysokie	4284	Czarna Skała		Joanna Korzeniak	Joanna Korzeniak
2	ALP	PLC120001	Tatry	małopolskie Tatry Zachodnie	4274	Kamienne Tomanowe		Joanna Korzeniak	Joanna Korzeniak
3	ALP	PLC120001	Tatry	małopolskie Tatry Zachodnie	4306	Polana Chochołowska		Anna Koczur	Joanna Korzeniak
4	ALP	PLC120001	Tatry	małopolskie Tatry Zachodnie	4316	Trzydniowiański Wierch		Anna Koczur	Joanna Korzeniak
5	ALP	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie Bieszczady Zachodnie	90	Bukowe Berdo	Joanna Korzeniak	Natalia Ogrodniczuk	Joanna Korzeniak
6	ALP	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie Bieszczady Zachodnie	91	Płonina Wetlińska	Joanna Korzeniak	Natalia Ogrodniczuk	Joanna Korzeniak
7	ALP	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie Bieszczady Zachodnie	92	Wetlina - Pod Berdem	Joanna Korzeniak	Natalia Ogrodniczuk	Joanna Korzeniak
8	ALP	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie Bieszczady Zachodnie	93	Ubocze i Rowień pod Płoniną Wetlińską	Joanna Korzeniak	Natalia Ogrodniczuk	Joanna Korzeniak
9	ALP	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie Bieszczady Zachodnie	94	Pierwsze Pola	Joanna Korzeniak	Natalia Ogrodniczuk	Joanna Korzeniak
10	ALP	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie Bieszczady Zachodnie	95	Wierchy	Joanna Korzeniak		
11	ALP	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie Bieszczady Zachodnie	4290	Roztoki Górne		Joanna Korzeniak	Joanna Korzeniak

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2006-2008	2013-2014	2016-2018
12	ALP	PLH120016	Torfowiska Orawsko-Nowotarskie	małopolskie Kotlina Orawsko-Nowotarska	1305	Baligówka	Joanna Perzanowska	Anna Orlik	Joanna Korzeniak
13	ALP	PLH120016	Torfowiska Orawsko-Nowotarskie	małopolskie Kotlina Orawsko-Nowotarska	1309	Puścizna Przybojec	Joanna Perzanowska	Anna Orlik	Joanna Korzeniak
14	ALP	PLH120016	Torfowiska Orawsko-Nowotarskie	małopolskie Kotlina Orawsko-Nowotarska	1310	Puścizna Wielka	Joanna Perzanowska	Anna Orlik	Joanna Korzeniak
15	ALP	PLH120016	Torfowiska Orawsko-Nowotarskie	małopolskie Kotlina Orawsko-Nowotarska	1311	Za Lasem Kaczmarka	Joanna Perzanowska	Anna Orlik	Joanna Korzeniak
16	ALP	PLH120018	Ostoja Gorczańska	małopolskie Gorce	86	Hala Młyńska pod Kiczorą	Maciej Kozak	Maciej Kozak	Maciej Kozak
17	ALP	PLH120018	Ostoja Gorczańska	małopolskie Gorce	87	Hale Podgorcowe	Maciej Kozak		
18	ALP	PLH120018	Ostoja Gorczańska	małopolskie Gorce	88	Jamne	Maciej Kozak	Maciej Kozak	Maciej Kozak
19	ALP	PLH120018	Ostoja Gorczańska	małopolskie Gorce	97	Pańska Przechybka	Maciej Kozak	Maciej Kozak	Maciej Kozak
20	ALP	PLH120018	Ostoja Gorczańska	małopolskie Gorce	100	Piorunowiec	Maciej Kozak	Maciej Kozak	Maciej Kozak
21	ALP	PLH120018	Ostoja Gorczańska	małopolskie Gorce	101	Polana Przysłop Dolny	Maciej Kozak	Maciej Kozak	
22	ALP	PLH120018	Ostoja Gorczańska	małopolskie Gorce	1081	Hala Długa	Maciej Kozak	Maciej Kozak	Maciej Kozak
23	ALP	PLH120018	Ostoja Gorczańska	małopolskie Gorce	1082	Małe Jaszcze	Maciej Kozak	Maciej Kozak	Maciej Kozak
24	ALP	PLH120018	Ostoja Gorczańska	małopolskie Gorce	5628	Jankówki		Maciej Kozak	Maciej Kozak
25	ALP	PLH120019	Ostoja Popradzka	małopolskie Beskid Sądecki	4664	Turbacz		Jan Zarzycki	Jan Zarzycki
26	ALP	PLH120019	Ostoja Popradzka	małopolskie Beskid Sądecki	4670	Podbukowiec		Jan Zarzycki	Jan Zarzycki

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2006-2008	2013-2014	2016-2018
27	ALP	PLH120019	Ostoja Popradzka	małopolskie Beskid Sądecki	4678	Kulasówka		Jan Zarzycki	Jan Zarzycki
28	ALP	PLH180001	Ostoja Magurska	podkarpackie Beskid Niski	4293	Ciechania (E)		Joanna Korzeniak	Joanna Korzeniak
29	ALP	PLH180001	Ostoja Magurska	podkarpackie Beskid Niski	4343	Ciechania (W)		Joanna Korzeniak	Joanna Korzeniak
30	ALP	PLH180001	Ostoja Magurska	podkarpackie Beskid Niski	4345	Za Polaną		Joanna Korzeniak	Joanna Korzeniak
31	ALP	PLH180001	Ostoja Magurska	podkarpackie Beskid Niski	4347	Żydowskie		Joanna Korzeniak	Joanna Korzeniak
32	ALP	PLH180013	Ostoja Góry Słonne	podkarpackie Góry Sanocko-Turczańskie	985	Łodyna		Natalia Ogrodniczuk	
33	ALP	PLH180013	Ostoja Góry Słonne	podkarpackie Góry Sanocko-Turczańskie	5369	Wujskie-Pitoniówka		Stanisław Kucharzyk	Stanisław Kucharzyk
34	ALP	PLH240005	Beskid Śląski	śląskie Beskid Śląski	1457	Hala Ostre 1	Jerzy Parusel	Jerzy Parusel	Paweł Nejfeld
35	ALP	PLH240005	Beskid Śląski	śląskie Beskid Śląski	1458	Hala Ostre 2	Jerzy Parusel	Jerzy Parusel	Paweł Nejfeld
36	ALP	PLH240005	Beskid Śląski	śląskie Beskid Śląski	1460	Klimczok 2	Jerzy Parusel	Jerzy Parusel	Paweł Nejfeld
37	ALP	PLH240005	Beskid Śląski	śląskie Beskid Śląski	1461	Polana Bąkula 1	Jerzy Parusel	Jerzy Parusel	Paweł Nejfeld
38	ALP	PLH240005	Beskid Śląski	śląskie Beskid Śląski	5599	Polana Bąkula 2		Jerzy Parusel	Paweł Nejfeld
39	ALP	PLH240006	Beskid Żywiecki	śląskie Beskid Śląski	1207	Rachowiec	Roksana Krause	Roksana Krause	Grzegorz Vončina
40	ALP	PLH240006	Beskid Żywiecki	śląskie Beskid Żywiecki	1204	Hala Jodłowcowa	Roksana Krause	Roksana Krause	Grzegorz Vončina
41	ALP	PLH240006	Beskid Żywiecki	śląskie Beskid Żywiecki	1205	Hala Lipowska	Roksana Krause	Roksana Krause	Grzegorz Vončina
42	ALP	PLH240006	Beskid Żywiecki	śląskie Beskid Żywiecki	1206	Mała Racza	Roksana Krause	Roksana Krause	Grzegorz Vončina

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2006-2008	2013-2014	2016-2018
43	ALP	PLH240006	Beskid Żywiecki	śląskie Beskid Żywiecki	1208	Rycerzowa	Roksana Krause	Roksana Krause	Grzegorz Vončina
44	ALP	PLH240006	Beskid Żywiecki	śląskie Beskid Żywiecki	1209	Śrubita	Roksana Krause	Roksana Krause	Grzegorz Vončina
45	ALP			małopolskie Gorce	89	Jaszcze	Maciej Kozak	Maciej Kozak	
46	ALP			małopolskie Kotlina Orawsko-Nowotarska	1306	Bór na Czerwonym	Joanna Perzanowska	Anna Orlik	Joanna Korzeniak
47	ALP			małopolskie Kotlina Orawsko-Nowotarska	1308	Jasiowska Puścizna	Joanna Perzanowska	Anna Orlik	Joanna Korzeniak
48	ALP			podkarpackie Góry Sanocko-Turczańskie	983	Brelików	Adam Szary	Natalia Ogrodniczuk	
49	ALP			podkarpackie Góry Sanocko-Turczańskie	984	Jałowe	Adam Szary	Natalia Ogrodniczuk	Joanna Korzeniak
50	ALP			śląskie Beskid Śląski	1459	Klimczok 1	Jerzy Parusel	Jerzy Parusel	Paweł Nejfeld
51	ALP			śląskie Beskid Śląski	1462	Skrzyczne	Jerzy Parusel	Jerzy Parusel	Paweł Nejfeld
52	CON	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie Góry Stołowe	262	Pasterka	Zbigniew Gołąb		
53	CON	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie Góry Stołowe	263	Rogowa Kopa	Zbigniew Gołąb		
54	CON	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie Góry Stołowe	269	Pod Małym Szczelińcem	Zbigniew Gołąb		
55	CON	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie Góry Stołowe	4225	Żyznów		Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
56	CON	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie Góry Stołowe	4250	Darnków I		Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
57	CON	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie Góry Stołowe	4255	Pstrążna		Michał Smoczyk	Michał Smoczyk

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2006-2008	2013-2014	2016-2018
58	CON	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie Góry Stołowe	4257	Jakubowice I		Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
59	CON	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie Góry Stołowe	5405	Jakubowice II		Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
60	CON	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie Góry Stołowe	5468	Darnków II		Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
61	CON	PLH020006	Karkonosze	dolnośląskie Karkonosze	4269	Srebrny Uplaz		Marek Malicki	Marek Malicki
62	CON	PLH020006	Karkonosze	dolnośląskie Karkonosze	4271	Równia pod Śnieżką		Marek Malicki	Marek Malicki
63	CON	PLH020006	Karkonosze	dolnośląskie Karkonosze	4275	Mokra Przełęcz		Marek Malicki	Marek Malicki
64	CON	PLH020006	Karkonosze	dolnośląskie Karkonosze	4549	Łabski Szczyt		Marek Malicki	Marek Malicki
65	CON	PLH020011	Rudawy Janowickie	dolnośląskie Rudawy Janowickie	4285	Raszów II		Marek Malicki	Marek Malicki
66	CON	PLH020011	Rudawy Janowickie	dolnośląskie Rudawy Janowickie	4547	Raszów I		Marek Malicki	Marek Malicki
67	CON	PLH020038	Góry Kamienne	dolnośląskie Góry Kamienne	951	Bukowiec	Marek Krukowski	Iwona Kuras	Dorota Michalska-Hejduk
68	CON	PLH020038	Góry Kamienne	dolnośląskie Góry Kamienne	952	Grzędy	Marek Krukowski	Iwona Kuras	Dorota Michalska-Hejduk
69	CON	PLH020038	Góry Kamienne	dolnośląskie Góry Kamienne	953	Grzmiąca	Marek Krukowski	Iwona Kuras	Dorota Michalska-Hejduk
70	CON	PLH020038	Góry Kamienne	dolnośląskie Góry Kamienne	954	Jawiszów	Marek Krukowski	Iwona Kuras	Dorota Michalska-Hejduk
71	CON	PLH020038	Góry Kamienne	dolnośląskie Góry Kamienne	955	Kochanów	Marek Krukowski	Iwona Kuras	Dorota Michalska-Hejduk
72	CON	PLH020038	Góry Kamienne	dolnośląskie Góry Kamienne	956	Krzeszówek	Marek Krukowski	Iwona Kuras	Dorota Michalska-Hejduk
73	CON	PLH020038	Góry Kamienne	dolnośląskie Obniżenie Ścinawki	957	Różana	Marek Krukowski		
74	CON	PLH020047	Torfowiska Gór Izerskich	dolnośląskie Karkonosze	4294	Polana Jakuszycka		Marek Malicki	Marek Malicki

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2006-2008	2013-2014	2016-2018
75	CON	PLH020060	Góry Orlickie	dolnośląskie Pogórze Orlickie	4252	Jawornica		Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
76	CON	PLH020060	Góry Orlickie	dolnośląskie Pogórze Orlickie	4253	Podgórze		Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
77	CON	PLH020061	Dzika Orlica	dolnośląskie Góry Bystrzyckie	4265	Mostowice		Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
78	CON	PLH020061	Dzika Orlica	dolnośląskie Góry Bystrzyckie	4385	Rudawa		Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
79	CON	PLH060013	Ostoja Poleska	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	4311	Pieszowola		Danuta Urban	Danuta Urban
80	CON	PLH060013	Ostoja Poleska	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	4344	Bagno Bubnów		Danuta Urban	Danuta Urban
81	CON	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	1410	Żłobek Mały 1	Danuta Urban	Danuta Urban	Danuta Urban
82	CON	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	1411	Żłobek Mały 2	Danuta Urban	Danuta Urban	Danuta Urban
83	CON	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	1415	Żłobek Iadowisko	Danuta Urban	Danuta Urban	Danuta Urban
84	CON	PLH060101	Horodyszcze	lubelskie Zakłęśłość Sosnowicka	4333	Horodyszcze 1		Hanna Wójciak	Hanna Wójciak
85	CON	PLH060101	Horodyszcze	lubelskie Zakłęśłość Sosnowicka	4342	Horodyszcze 2		Hanna Wójciak	Hanna Wójciak

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2006-2008	2013-2014	2016-2018
86	CON	PLH060105	Maśluchy	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	4349	Maśluchy 1		Hanna Wójciak	Hanna Wójciak
87	CON	PLH060105	Maśluchy	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	4350	Maśluchy 2		Hanna Wójciak	Hanna Wójciak
88	CON	PLH140016	Dolina Dolnej Pilicy	mazowieckie Dolina Białobrzaska	4254	Wola Pobiedzińska		Grzegorz Kaliszewski	Grzegorz Kaliszewski
89	CON	PLH140016	Dolina Dolnej Pilicy	mazowieckie Dolina Białobrzaska	4256	Myślakowice		Grzegorz Kaliszewski	Grzegorz Kaliszewski
90	CON	PLH180013	Ostoja Góry Słonne	podkarpackie Góry Sanocko-Turczańskie	986	Magura	Adam Szary	Natalia Ogrodniczuk	Jan Zarzycki
91	CON	PLH180013	Ostoja Góry Słonne	podkarpackie Góry Sanocko-Turczańskie	987	Olszanica	Adam Szary	Natalia Ogrodniczuk	Jan Zarzycki
92	CON	PLH180013	Ostoja Góry Słonne	podkarpackie Góry Sanocko-Turczańskie	988	Serednica	Adam Szary	Natalia Ogrodniczuk	Jan Zarzycki
93	CON	PLH200023	Dolina Pisy	podlaskie Równina Kurpiowska	1541	Wincenta 1	Dan Wołkowycycki	Dan Wołkowycycki	Dan Wołkowycycki
94	CON	PLH200023	Dolina Pisy	podlaskie Równina Kurpiowska	1543	Krasny Borek	Dan Wołkowycycki	Dan Wołkowycycki	Dan Wołkowycycki
95	CON	PLH200023	Dolina Pisy	podlaskie Wysoczyzna Kolneńska	1542	Wincenta 2	Dan Wołkowycycki	Dan Wołkowycycki	Dan Wołkowycycki
96	CON	PLH200024	Ostoja Narwiańska	podlaskie Wysoczyzna Białostocka	1035	Piaski	Dan Wołkowycycki	Dan Wołkowycycki	Dan Wołkowycycki
97	CON	PLH260001	Dolina Krasnej	świętokrzyskie Płaskowyż Suchedniowski	4387	Rogowice		Dorota Michalska-Hejduk	Dorota Michalska-Hejduk

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2006-2008	2013-2014	2016-2018
98	CON	PLH260001	Dolina Krasnej	świętokrzyskie Płaskowyż Suchedniowski	4396	Gustawów		Dorota Michalska-Hejduk	Dorota Michalska-Hejduk
99	CON	PLH260001	Dolina Krasnej	świętokrzyskie Płaskowyż Suchedniowski	4401	Włochów S		Dorota Michalska-Hejduk	Dorota Michalska-Hejduk
100	CON	PLH260001	Dolina Krasnej	świętokrzyskie Płaskowyż Suchedniowski	4405	Włochów N		Dorota Michalska-Hejduk	Dorota Michalska-Hejduk
101	CON	PLH280014	Ostoja Welska	warmińsko-mazurskie Garb Lubawski	4640	Gronowo		Tomasz Załuski	Iwona Łazowy-Szczepanowska
102	CON	PLH280014	Ostoja Welska	warmińsko-mazurskie Równina Urszulewska	4641	Bagna Jeleńskie		Tomasz Załuski	Iwona Łazowy-Szczepanowska
103	CON	PLH300009	Ostoja Nadwarciańska	wielkopolskie Dolina Konińska	1500	Wrąbczyn I	Alicja Suder	Anna Orlik	
104	CON	PLH300009	Ostoja Nadwarciańska	wielkopolskie Dolina Konińska	1501	Wrąbczyn II	Alicja Suder		
105	CON	PLH300009	Ostoja Nadwarciańska	wielkopolskie Dolina Konińska	1503	Wrąbczyn III	Alicja Suder	Anna Orlik	
106	CON			dolnośląskie Góry Bystrzyckie	4696	Niemojów		Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
107	CON			dolnośląskie Góry Izerskie	4298	Orle		Marek Malicki	Marek Malicki
108	CON			lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	1408	Żdżarka	Danuta Urban	Danuta Urban	Danuta Urban
109	CON			lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	1409	Luta	Danuta Urban	Danuta Urban	Danuta Urban

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2006-2008	2013-2014	2016-2018
110	CON			lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	1413	Żłobek Trzeci	Danuta Urban		
111	CON			lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawskie	1414	Podlaski droga	Danuta Urban	Danuta Urban	Danuta Urban
112	CON			mazowieckie Podlaski Przełom Bugu	4251	Tokary		Grzegorz Kaliszewski	Grzegorz Kaliszewski
113	CON			mazowieckie Równina Raciąska	4421	Swojęcín		Dorota Gawenda-Kempczyńska	Dorota Gawenda-Kempczyńska
114	CON			mazowieckie Równina Raciąska	4422	Kiljanowo		Dorota Gawenda-Kempczyńska	Dorota Gawenda-Kempczyńska
115	CON			mazowieckie Równina Radomska	4267	Skrzynno		Grzegorz Kaliszewski	Grzegorz Kaliszewski
116	CON			mazowieckie Wysoczyzna Siedlecka	4268	Wólka wołyńska		Grzegorz Kaliszewski	Grzegorz Kaliszewski
117	CON			mazowieckie Wysoczyzna Siedlecka	4270	Mszanna		Grzegorz Kaliszewski	Grzegorz Kaliszewski
118	CON			podlaskie Wysoczyzna Białostocka	1034	Nowodworce	Dan Wołkowicki	Dan Wołkowicki	Dan Wołkowicki
119	CON			podlaskie Wysoczyzna Białostocka	1036	Zielona	Dan Wołkowicki	Dan Wołkowicki	Dan Wołkowicki
120	CON			podlaskie Wzgórza Sokólskie	1032	Kraśniany	Dan Wołkowicki	Dan Wołkowicki	Dan Wołkowicki
121	CON			podlaskie Wzgórza Sokólskie	1033	Kuścińce	Dan Wołkowicki	Dan Wołkowicki	Dan Wołkowicki

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Region biogeograficzny	Nazwa obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	2006-2008	2013-2014	2016-2018
122	CON			podlaskie Wzgórza Sokólskie	1037	Źródła Biebrzy	Dan Wołkowyci	Dan Wołkowyci	Dan Wołkowyci
123	CON			warmińsko- mazurskie Równina Urszulewska	4639	Podcibórz		Tomasz Załuski	Tomasz Załuski
124	CON			warmińsko- mazurskie Równina Urszulewska	4642	Wąpiersk		Tomasz Załuski	Tomasz Załuski

**IX. SYNTETYCZNE PODSUMOWANIE WYNIKÓW MONITORINGU SIEDLISKA PRZYRODNICZEGO BOGATE FLORYSTYCZNIE GÓRSKIE I NIŻOWE
MURAWY BLIŹNICZKOWE (NARDETALIA - PŁATY BOGATE FLORYSTYCZNIE) 6230**

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230, cała Polska - podsumowanie

Ryc. 1 Rozmieszczenie i ocena ogólna stanowisk siedliska 6230 w latach 2006-2008

Ryc. 2 Rozmieszczenie i ocena ogólna stanowisk siedliska 6230 w latach 2013-2014

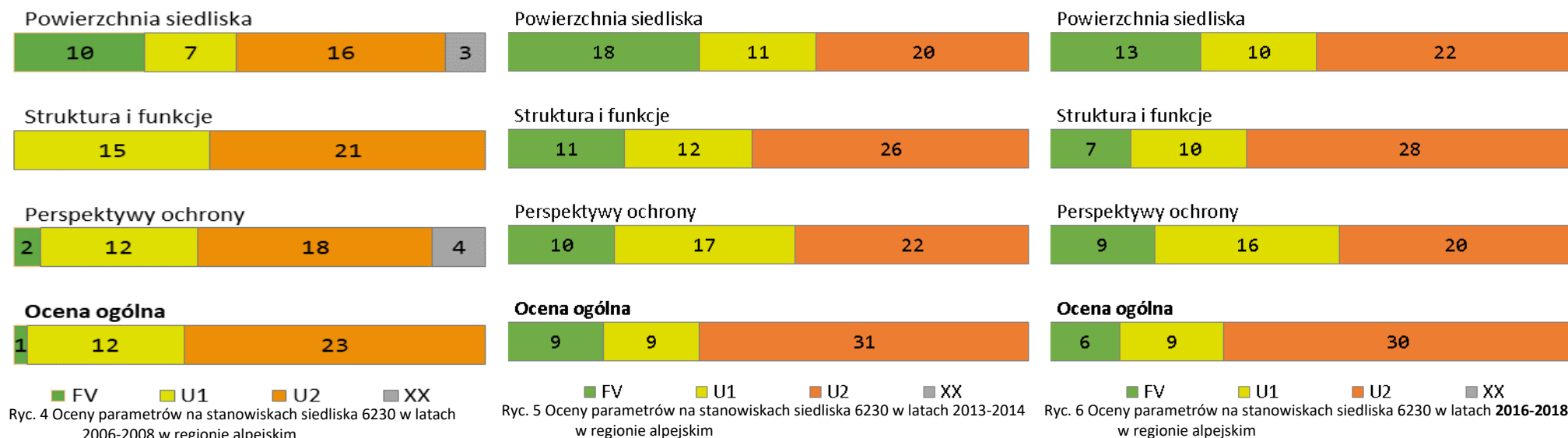

Ryc. 3 Rozmieszczenie i ocena ogólna stanowisk siedliska 6230 w latach 2016-2018

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230, cała Polska - podsumowanie

REGION ALPEJSKI

1. Powierzchnia siedliska

Na niemal połowie stanowisk (22 stanowiska) powierzchnia muraw bliźniczkowych była bardzo mała lub mała z tendencją do zmniejszania się (ocena U2), na 10 stanowiskach oceniono ją jako niezadowalającą (U1), ponieważ powoli się zmniejszała lub też była stabilna lecz niewielka. Na zaledwie 13 stanowiskach areal siedliska był znaczny i/lub stabilny (ocena FV). W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu ocena wskaźnika była gorsza na 9 stanowiskach (m.in. w Beskidzie Śląskim, Kotlinie Orawsko-Nowotarskiej, lepsza na 2 stanowiskach: Ciechania E (areal jest stabilny) oraz Połonina Wetlińska (powierzchnia siedliska nie zmniejszyła się od 2006 roku, jest niewielka, lecz wciąż stosunkowo stabilna).

2. Specyficzna struktura i funkcje

Na 28 stanowiskach parametr uzyskał ocenę złą, na 10 niezadowalającą i na 7 – dobrą. W Tatrach, Gorcach, Beskidzie Sądeckim i Niskim oceny parametru były różnicowane, natomiast najgorzej oceniono stan siedliska w Beskidzie Śląskim i Żywieckim. Największy wpływ na ocenę parametru miały oceny wskaźników kardynalnych: *Rodzime gatunki ekspansywnych roślin zielnych* oraz *Struktura przestrzenna płatów siedliska*. Relatywnie nisko oceniono także wskaźnik *Gatunki*

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230, cała Polska - podsumowanie

dominujące. W porównaniu do poprzedniego cyklu badań na 7 stanowiskach odnotowano pogorszenie oceny, głównie z powodu zarastania muraw i postępującej ich fragmentacji. W przypadku stanowiska Pańska Przechybka nie można porównywać obecnej oceny z poprzednią, ponieważ przedmiotem oceny była inna powierzchnia.

3. Perspektywy ochrony

Dobre szanse dla siedliska prognozowano dla 9 stanowisk: 2 wysokogórskich muraw tatrzańskich, rozległej mokrej psiary w Baligówce, 2 dobrze zachowanych, użytkowanych psiar w Gorcach, niedużego lecz typowego płatu w Roztokach Górnych, 2 koszonych muraw w Ostoi Magurskiej w Beskidzie Niskim, oraz wypasanej psiary na Polanie Bąkula 1 w Beskidzie Śląskim. Niezadowalające perspektywy ochrony miało 16 stanowisk, a złe - aż 20, w tym wiele bieszczadzkich (wszystkie połoninowe) i z Beskidu Śląskiego. Najczęstszą przyczyną obniżania oceny tego parametru był długotrwały brak wypasu lub koszenia i zawansowany już proces zarastania siedliska. W porównaniu do poprzedniego cyklu obserwacji szanse na utrzymanie siedliska poprawiły się na 4 stanowiskach: Polan Bąkula 1, 2 – w związku z wprowadzeniem wypasu owiec, Turbacz – z uwagi na utrzymanie koszenia, Żydowskie – z powodu aktywnej ochrony prowadzonej przez Magurski PN.

4. Ocena ogólna

Właściwy stan ochrony siedliska odnotowano na zaledwie 6 stanowiskach, niezadowalający na 9 stanowiskach i zły – na 30 stanowiskach. Stosunkowo najlepiej oceniono stan siedliska w Beskidzie Sądeckim i Niskim, najgorzej w Beskidzie Śląskim i Żywieckim. Na stanowiskach Bór na Czerwonem na Torfowiskach Orawsko-Nowotarskich, Hala Młyńska pod Kiczorą w Gorcach oraz Bukowe Berdo w Bieszczadach siedlisko zanikło, zarośnięte odpowiednio przez zarośla brzoźowo-wierzbowe, borówkę czarną, czy malinę właściwą. W przypadku stanowisk Jasiowska Puścizna, Jałowe, Pierwsze Pola, Ubocze i Rówień pod Połoniną Wetlińską, Wetlina pod Berdem siedlisko najprawdopodobniej zaniknie w niedługim czasie. Na 21 pozostałych stanowiskach czas ten będzie zapewne dłuższy.

W porównaniu do poprzedniego cyklu badań ocena ogólna pogorszyła się na 7 stanowiskach, w tym na stanowisku Jamne była to zmiana pozorna, ponieważ w 2014 roku ocena ogólna błędnie zawyżona. Na 2 stanowiskach (Turbacz, Ciechania E) stan ochrony siedliska się poprawił.

Oceny parametrów w skali regionu biogeograficznego alpejskiego:

Powierzchnia siedliska: U2

Specyficzna struktura i funkcje: U2

Perspektywy ochrony: U2

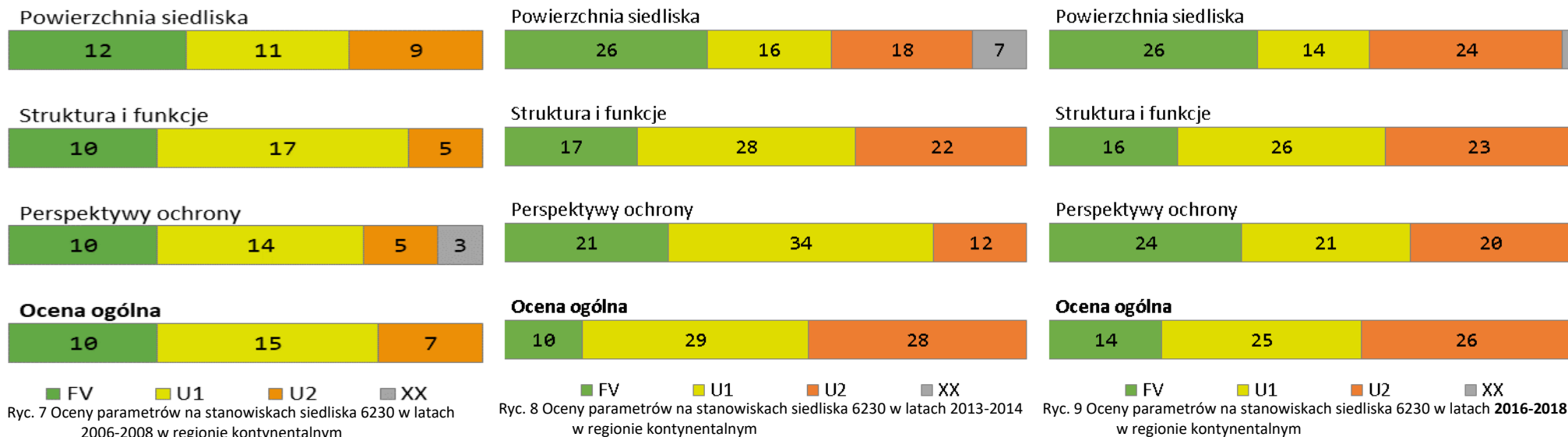
Ocena ogólna: U2

Oceny parametrów i ocena ogólna wyprowadzone na podstawie monitoringu są zgodne z ocenami siedliska w aktualnym projekcie raportu do Komisji Europejskiej.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230, cała Polska - podsumowanie

REGION KONTYNENTALNY

5. Powierzchnia siedliska

Względnie stabilną powierzchnią wyróżniało się 26 stanowisk, niewielką i/lub zmniejszającą się powierzchnię stwierdzono na 14 stanowiskach, podczas gdy na 24 stanowiskach była ona skrajnie niewielka, silnie rozczłonkowana i/lub drastycznie zmniejszająca się. Dla stanowiska Kochanów nie określono oceny parametru, ponieważ nie podano powierzchni siedliska w poprzednim raporcie, więc w obecnym nie można się było do niej ustosunkować. Nie zaobserwowano zależności między geograficznym rozmieszczeniem stanowisk i oceną parametru. W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu na 13 stanowiskach nastąpiła poprawa oceny parametru, na 11 – pogorszenie. Dla 6 stanowisk z Gór Kamiennych (Bukowiec, Grzędy, Grzmiąca, Jawiszów, Kochanów, Krzeszówek) nie można było określić trendu z uwagi na ocenę nieznaną (XX) wystawioną poprzednio.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230, cała Polska - podsumowanie**6. Specyficzna struktura i funkcje**

Zaledwie na 16 stanowiskach parametr uzyskał ocenę właściwą, na 26 stanowiskach niezadowalającą i na 23 stanowiskach złą. Nie zaobserwowano zależności między geograficznym rozmieszczeniem stanowisk i oceną parametru. Największy wpływ na ocenę Struktury i funkcji wywarły oceny wskaźnika kardynalnego *Struktura przestrzenna płatów siedliska*. Bardzo niskie oceny uzyskał także wskaźnik *Gatunki dominujące*. W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu wyraźnie pogorszył się stan wskaźników *Struktura przestrzenna płatów siedliska*, *Gatunki dominujące* oraz *Obce gatunki inwazyjne*, co świadczy o postępującej fragmentacji siedliska i niekorzystnych zmianach w strukturze gatunkowej. Na 5 stanowiskach struktura i funkcje siedliska uległy poprawie, na 8 stanowiskach pogorszeniu.

7. Perspektywy ochrony

Dla 24 stanowisk szanse na zachowanie siedliska w stanie niepogorszonym określono jako duże (ocena FV). Przyczyny były różne: położenie na obszarze chronionym, duży i względnie stabilny areal, właściwa dla tego siedliska forma użytkowania. Dla 21 stanowisk istniały ważne negatywne naciski na siedlisko, najczęściej wynikające z braku użytkowania. W przypadku aż 20 siedlisko było silnie zagrożone, zwykle miało skrajnie mały areal i silnie zniekształconą strukturę gatunkową (ocena U2). Nie zaobserwowano zależności między geograficznym rozmieszczeniem stanowisk i oceną parametru. W porównaniu do poprzedniego okresu badań perspektywy ochrony siedliska poprawiły dla 9 stanowisk, pogorszyły dla 14. Na stanowisku Swojęcín przyczyną zmiany oceny parametru z FV na U2 było intensywne nawożenie i koszenie (2 razy w roku) murawy, podczas gdy w większości przypadków przyczyną negatywnych tendencji były procesy związane z wtórną sukcesją regeneracyjną.

8. Ocena ogólna

Właściwy stan ochrony siedliska przypisano 14 stanowiskom, niezadowalający 25 stanowiskom i zły 26 stanowiskom. Nie zaobserwowano zależności między geograficznym rozmieszczeniem stanowisk i oceną parametru. Udział ocen U2 był zbliżony w ocenie wszystkich 3 parametrów składających się na oszacowanie stanu ochrony siedliska, jednak najmniej ocen właściwych (FV) wystawiono dla Struktury i funkcji, i to najprawdopodobniej ten parametr miał największy wpływ na ocenę ogólną. W porównaniu do poprzedniego okresu badań stan ochrony siedliska poprawił na 11 stanowiskach a pogorszył na 7. Na stanowiskach: Skrzynno (Równina Radomska) oraz Magura, Olszanica, Serednica (Ostoja Góry Słonne) siedlisko praktycznie już zanikło.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 6230, cała Polska - podsumowanie

Oceny parametrów w skali regionu biogeograficznego kontynentalnego:

Powierzchnia siedliska: U1

Specyficzna struktura i funkcje: U1

Perspektywy ochrony: U1

Ocena ogólna: U1

Oceny parametrów i ocena ogólna wyprowadzone na podstawie monitoringu są wyższe od ocen siedliska w aktualnym projekcie raportu do Komisji Europejskiej, w którym wszystkie parametry oceniono na U2 i uznano, że stan ochrony siedliska pogarsza się. Do monitoringu wybierano najlepiej zachowane płaty siedliska, dostatecznie rozległe, by można było przez nie poprowadzić 200-metrowy transekt. Należy więc przypuszczać, że stan siedliska w bioregionie jest gorszy od wykazywanego przez PMŚ.